

Zuzanna Neuve-Église

Tworzenie Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii:

po między instytucją
a przestrzenią społecznej narracji

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
WYDAWNICTWO

Zuzanna Neuve-Église

Doktor nauk społecznych, socjolożka i filolożka, tłumaczka oraz nauczycielka języka angielskiego i francuskiego. Obecnie adiunktka w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Interesuje się dyskursem, komunikacją, procesami metropolizacji i governance, przemianami tożsamości zbiorowych oraz identyfikacją terytorialną, a także zagadnieniami zdrowia psychicznego. Od 2016 roku związana z działalnością Obserwatorium Procesów Miejskich i Metropolitalnych (Koordynatorka Biura i Członkini). Uczestniczka oraz wykonawczyni w krajowych i międzynarodowych projektach naukowych i edukacyjnych finansowanych ze środków NCN, MNiSW, Komisji Europejskiej, a także Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (program INTERREG Europa Środkowa 2021–2027). Stypendystka programu Erasmus+ (Francja) oraz Agence Universitaire de la Francophonie (Belgia). Członkini Polskiego Towarzystwa Socjologicznego.

**Tworzenie
Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii:
pomiedzy instytucją
a przestrzenią społeczną narracji**

Zuzanna Neuve-Église

**Tworzenie
Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii:
pomiędzy instytucją
a przestrzenią społecznej narracji**

Recenzje

Maciej Kowalewski

Tomasz Kaczmarek

Patronat:

DZIENNIK
ZACHODNI.PL

Mamie i Mężowi

Spis treści

Podziękowania	11
Wstęp	13
Problematyka badawcza i cele pracy	19
Motywacja do badania prasy i charakterystyka materiału empirycznego	25
Struktura książki	32

Rozdział 1

Metropolizacja jako emanacja procesów globalizacji	
Wprowadzenie do głównych kategorii pojęciowych	37

1.1. Pojęcia metropolii, obszaru metropolitalnego i metropolizacji	38
1.2. Wymiar funkcjonalny, przestrzenny i sieciowy procesu metropolizacji	42
1.3. Wymiar instytucjonalny metropolizacji	48

Rozdział 2

Dyskursywne podstawy tworzenia przestrzeni społecznej: instrumentarium pojęciowe badacza wymiaru kulturowego metropolizacji	61
--	-----------

2.1. Kategoria przestrzeni społecznej i miejsca oraz proces ich wytwarzania	63
2.2. Elementy koncepcji dyskursu kluczowe dla podjętych badań	73
2.3. Przestrzeń społeczna metropolii w dyskursie	85
2.3.1. Dyskurs metropolitalny: wymiar medialny, publiczny i polityczny	86
2.3.2. Ramowanie i funkcje ram (<i>frames</i>) w dyskursie	95
2.3.3. Komunikacyjne mechanizmy wytwarzania przestrzeni i miejsca	99
2.3.4. Między dyskursem, tożsamością miasta a tożsamością mieszkańców	101

Rozdział 3

Przypadek Górnośląskiego Obszaru Metropolitalnego jako przykład wytwarzania przestrzeni społecznej 113

3.1. Charakterystyka Górnośląskiego Obszaru Metropolitalnego	114
3.1.1. Główne pojęcia stosowane w opisie GOM	114
3.1.2. Pierwsza i druga prędkość rozwojowa a nadejście trzeciej fali. Funkcje metropolitalne Górnośląskiego Obszaru Metropolitalnego	128
3.2. Etapy instytucjonalizacji Górnośląskiego Obszaru Metropolitalnego	137
3.2.1. Różne drogi prowadzą do metropolii – proces tworzenia związku metropolitalnego w województwie śląskim	140
3.2.2. Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia jako innowacyjna instytucja zarządzania Górnośląskim Obszarem Metropolitalnym	147

Rozdział 4

Metody i techniki analizy prasy w modelu mieszanym 155

4.1. Analiza treści (<i>content analysis</i>)	156
4.2. Analiza dyskursu z wykorzystaniem analizy ramowania	161
4.3. Kwestia gatunków analizowanych tekstów	165

Rozdział 5

Proces metropolizacji w województwie śląskim w świetle analizy dyskursu prasowego 169

5.1. Główne elementy dyskursu prasowego o procesie metropolizacji w województwie śląskim	169
5.1.1. Dynamika rozwoju dyskursu	169
5.1.2. Podmioty dyskursu o metropolii w wywiadach i debatach	174
5.1.3. Główne wątki tematyczne w badanej prasie: metropolia jako instytucja, metropolia jako przestrzeń życia i wiedza o metropolii	181
5.1.4. Podsumowanie	192

5.2. Obraz metropolii w świetle treści artykułów prasowych	195
5.2.1. Metropolia jako instytucja	197
Aspekty formalno-prawne	197
Struktura finansowania organizacji	233
Władza i polityka	236
Elementy tożsamości instytucji	249
Kompetencje i działania związku metropolitalnego	274
Podsumowanie	304
5.2.2. Metropolia jako przestrzeń życia	307
Metropolia jako obszar inicjatyw inwestycyjnych w wymiarze	
społecznym, infrastrukturalnym i gospodarczym	307
Ludzie: tożsamość, zmiany demograficzne i procesy migracyjne	312
Komunikacja i infrastruktura transportowa w obszarze	
metropolitalnym	314
5.2.3. Wiedza o metropolii w rozumieniu naukowym i społecznym	324
5.2.4. Podsumowanie	333
5.3. Ramowanie procesu metropolizacji w województwie śląskim	
w prasie lokalnej	337
5.3.1. Reprezentacje metropolii jako Górnośląskiego Związku	
Metropolitalnego	342
Rama szansy w obrazowaniu Górnośląskiego Związku	
Metropolitalnego	343
Retoryczna strategia sporu i rama konfliktu w obrazowaniu	
Górnośląskiego Związku Metropolitalnego	350
Narzędzia ramowania w opisie Górnośląskiego Związku	
Metropolitalnego – metafory: gry/sportu, filmu/spektaklu i walki	359
Podsumowanie	369
5.3.2. Reprezentacje metropolii jako ustawy metropolitalnej	372
Rama konfliktu: dziennikarze kontra politycy	373
Narracja rozliczająca: realizacja funkcji <i>watchdog</i> a	378
Narracja identyfikacyjna	389
Podsumowanie	393
5.3.3. Reprezentacje Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii	396
Metropolia jako szansa i niewiadoma	396
5.3.4. Podsumowanie	412

Rozdział 6

Medialny obraz metropolii: refleksje podsumowujące 417

6.1. Wnioski z ilościowej analizy treści – dominacja obrazu metropolii jako instytucji	419
6.2. Wnioski wypływające z analizy o charakterze jakościowym	424

Zakończenie	441
Nota edytorska	445
Bibliografia	447
Wykaz wykresów, tabel, diagramów i rysunków	503
Indeks osobowy	507
Summary	513
Résumé	515

Podziękowania

Prowadzenie badań to fascynująca podróż, pełna wyzwań, mniejszych i większych niespodzianek, radości, lecz również frustracji, które budują doświadczenia pozwalające przekraczać własne granice i rozwijać się. Jest to także prawdziwa podróż w głąb siebie – własnych obaw, aspiracji, marzeń i oczekiwań, a jednocześnie próba ich urealniania. Sukces na tej drodze zawsze jest wynikiem wielu czynników, sumy drobnych kroków, które mamy szansę postawić i które pozwalają zbliżyć się do celu. Dużą rolę w tym procesie odgrywa sprzyjające otoczenie społeczne.

Możliwość zrealizowania opisanego w tej książce przedsięwzięcia badawczego zawdzięczam kilku osobom i instytucji, bez wsparcia których praca ta nie powstałaby. Prezentowana książka jest owocem procesu kształcenia w ramach studiów doktoranckich na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Dzięki grantom przyznanych przez Wydział na działalność doktorancką mogłam przeprowadzić badania, doskonalić swój warsztat badawczy w czasie szkoły letniej, a także zaprezentować wyniki badań na kilku konferencjach naukowych, otrzymując cenne komentarze. Jestem wdzięczna profesorowi Tomaszowi Nawrockiemu za możliwość uczestnictwa w prowadzonym przez niego seminarium doktorskim, które stało się dla mnie twórczą przestrzenią do dyskusji i refleksji w gronie towarzyszy doktoranckiej doli. Wydanie książki było możliwe dzięki wsparciu dyrektora Instytutu Socjologii UŚ profesora Rafała Mustera oraz zaangażowaniu Wydawnictwa Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Przede wszystkim książka ta jest jednak wynikiem osobistej ścieżki rozwoju, na którą wstąpiłam zachęcona przez promotora mojej rozprawy doktorskiej, mentora naukowego i współpracownika, profesora Roberta Pykę. To jemu zawdzięczam możliwość postawienia pierwszych kroków w świecie nauki oraz inspirację do podjęcia określonej problematyki badań. Działalność w ramach Obserwatorium Procesów Miejskich i Metropolitalnych, którego profesor Pyka jest założycielem i przewodniczącym, dała mi wiele okazji do

zglobiania problematyki miejskiej i rozwijania kompetencji kluczowych we współczesnym świecie akademickim. Jestem mu niezmiernie wdzięczna za poświęcony mi czas, cenne rady, dzielenie się wiedzą, cierpliwość i motywowanie mnie do udoskonalania kolejnych wersji rozprawy, która stała się podstawą prezentowanej książki. Chciałabym także podziękować mojemu promotorowi pomocniczemu, profesorowi Rafałowi Cekierze, za otwartość, wyrozumiałość, ciepło i gotowość do merytorycznych rozmów o podjętej problematyce, kiedy najbardziej tego potrzebowałam. Podziękowania kieruję również do recenzentów tej książki, profesora Macieja Kowalewskiego, a zwłaszcza profesora Tomasza Kaczmarka, których wnikliwe uwagi i komentarze pomogły mi ulepszyć niniejszą pracę. Mimo wsparcia wielu osób w tym procesie, wszelkie niedoskonałości i ewentualne braki są wyłącznie moją odpowiedzialnością.

Książka ta z całą pewnością nie powstałaby, gdyby nie ogromne wsparcie mojej Mamy i Męża. Mamo – dziękuję Ci za niezliczone rozmowy i wartościowe uwagi, motywację do działania i przewycięzania własnych słabości, a także za ciepło i niezłomną wiarę w powodzenie tego procesu. Victorze, Twoja troska, wyrozumiałość, zaangażowanie, humor i wielka pomoc na co dzień były bezcenne. Dziękuję Wam za wytrwałe towarzyszenie mi w tej niełatwej, acz inspirującej podróży.

Metropolie i megalopolis XXI wieku szukają nie tylko swojej formy, ale także własnego języka i definicji¹.

Pagès, 2010: 9

Miasta jako najwyższe formy koncentracji ludności, zróżnicowane pod względem architektonicznym, kulturowym, gospodarczym i społecznym stanowią atrakcyjny przedmiot badań dla przedstawicieli wielu dyscyplin i dziedzin naukowych – geografów, architektów, historyków, politologów, filozofów czy socjologów. Fakt ten nie dziwi, gdyż w XXI wieku to właśnie przestrzeń miejska jest naturalnym środowiskiem życia większości ludzi na Ziemi. W toku rozwoju cywilizacji przestrzeń ta przybierała różne formy, wyrażające obowiązujące porządki i style architektoniczne, postęp techniczny, ale także funkcje odpowiadające potrzebom gospodarki i potrzebom zbiorowości ją zamieszkujących. W epoce globalizującego się świata to metropolie stanowią najwyższą formę rozwoju miasta, gdzie koncentruje się życie społeczne, gospodarcze, kulturalne i polityczne. Jako całości społeczno-ekonomiczne, odzwierciedlają wartości kultury ponowoczesnej, będąc „współczesnymi projektami cywilizacji miejskiej” (Dymnicka, Parteka, 2010: 179). Obszary wielkomiejskie jak w soczewce skupiają wiele światowych wyzwań w zakresie ochrony środowiska, bezpieczeństwa, transportu czy demografii, przekładających się na jakość życia mieszkańców. Będąc u szczytu rozwoju – megalopolis, metropolie i obszary metropolitalne – często tworzą przestrzeń nadziei na wypracowanie najlepszych w danym momencie rozwiązań rozmaitych problemów, z którymi mierzy się społeczeństwo. Jest to możliwe dzięki ogniskowaniu i wzajemnym oddziaływaniu potencjału ludzkiego, technologicznego, naukowego i finansowego współczesnych „miast światowych”.

1 Oryginalne brzemienie cytatu: „Les métropoles et mégalo­poles du XXIe siècle cherchent non seulement leur forme mais aussi leur langage et leur définition” (tłumaczenie autorskie).

Miasto przyciąga badaczy mnogością zagadnień dotyczących nie tylko jego przestrzeni fizycznej, ale i symbolicznej czy kulturowej, a wreszcie przestrzeni społecznych interakcji – relacji i więzi z innymi ludźmi. Motywacja do podjęcia badań, których wyniki prezentuję w tej książce, bierze się z zainteresowania trzema zjawiskami – metropolizacją, dyskursem i tożsamością – wytyczających zakres moich rozważań.

Żywiłowy proces metropolizacji, będący następstwem zjawisk globalnych w przestrzeni aglomeracji miejskich, czyni je miejscami dynamicznymi, gdzie krzyżują się sieci przepływów kapitału, ludzi, pracy, informacji i rynków. W tym ujęciu metropolizacja oznacza wyłanianie się zarówno nowych systemów funkcjonalnych, wzmacniających potencjał metropolii, jak i systemów współzależnych, wyzwalających wiele dotkliwych i kosztownych społecznie skutków ubocznych (Boudon, 2009; Pyka, 2012: 91–92). Jednocześnie należy zaznaczyć, że rozwiązywanie wspomnianych problemów wymaga transformacji władzy publicznej, której oddziaływanie terytorialne i kompetencyjne powinno iść w parze ze zmianami przestrzennymi.

W nowych warunkach stwarzanych przez gospodarcze, technologiczne i kulturowe przemiany globalizacyjne rośnie znaczenie władzy lokalnej i regionalnej. Postuluje się konieczność wyważenia innowacyjności i rozwoju ekonomicznego oraz ochrony tożsamości lokalnej jako dobra wspólnego, które razem mogą stanowić siłę napędową gospodarki. Coraz częściej bowiem dochodzi do konfrontacji lokalnych tradycji, norm i znaczeń, z tym, co globalne, w rezultacie czego powstają unikalne jakości (Amin, Thrift, 1997). Mimo współczesnych procesów wykorzeniających życie jednostki wciąż nierozzerwalnie związane jest z funkcjonowaniem w czasoprzestrzeni i doświadczeniem identyfikacji oraz poczucia więzi z miejscem. Kwestią otwartą pozostaje, czy i na ile dynamicznie postrzegane miejsca, jak obszary metropolitalne, nazywane nowymi „terytorialnościami” (Jaillet, 2009), mogą stać się przestrzeniami znaczącymi, przeżywanymi. Niektórzy badacze zwracają uwagę, że identyfikacja mieszkańców ze strukturą metropolitalną sprzyja skutecznej instytucjonalizacji współrzędzenia, stanowiąc podbudowę dla współpracy zrzeszonych w niej ośrodków (Lackowska, Miś, 2018).

W tym kontekście warto przywołać problem „śmierci miasta” (Nawratek, 2008) pojmowanego jako wspólnota polityczna, obywatelska, wzorem antycznego *polis*. Władza lokalna, samorządowa, ma swój udział we wzmacnianiu poczucia więzi z lokalnym terytorium poprzez stworzenie dla mieszkańców

warunków oraz przestrzeni do dialogu i współdecydowania o sprawach dla nich najistotniejszych. Jednocześnie władza ta stanowi materialny i symboliczny wyraz panowania określonej zbiorowości nad wyznaczonym administracyjnie terenem (Bukowski, Lubaś, Nowak, 2006: 16), w tym także przestrzeni metropolii. Jak trafnie ujął tę właściwość Tadeusz Sławek:

Miasto nie jest i nie może być monologiem władzy; miasto to dialog, a może wręcz wielogłos tych, którzy gotowi są w najróżniejszej postaci angażować się w powstawanie jego kształtu. [...] „Miasto tworzy się zatem dlatego, że żaden z nas nie jest samowystarczalny, tylko mu potrzeba wielu innych”, to bodaj najzwięźlejsze, podane przez Platona, określenie przyczyny tego, że żyjemy niemal wyłącznie w miastach. Miasto nie jest tworem jednego umysłu, jednego człowieka, jednego pomysłu. Miasto jest zawsze i nieuchronnie dziełem zbiorowym; to wynik wspólnoty, której działania w przestrzeni zespolone są z pewną etyką życia publicznego, a także z pewną polityką.

Sławek, 2009

Stąd tak ważne jest, by nowe struktury rządzenia i administrowania przestrzenią zmierzały w stronę ukształtowania nie tylko władzy techniczno-administracyjnej, ale również politycznej władzy, która rozwijałaby mechanizmy demokratycznego zarządzania, opartego na dynamicznej sieci relacji aktorów indywidualnych i organizacyjnych (*governance*). W związku z tym, analizując proces konstruowania metropolii, warto spojrzeć szerzej niż tylko na jej strukturę instytucjonalną i wspólną strategię rozwoju, a w tym kluczowe inicjatywy mające na celu integrację jednostek samorządu terytorialnego oraz zwiększenie konkurencyjności wobec otoczenia zewnętrznego. Jak podkreślają niektórzy specjaliści, w procesie metropolizacji obszarów ważne są także oddziaływania zachodzące w świadomości społeczności lokalnych (Pyka, 2019; Kaczmarek, 2022). Istotna jest przy tym możliwość wytworzenia się nowego rodzaju identyfikacji czy też tożsamości, która sprawia, że przestrzeń metropolitalna staje się dla swoich mieszkańców wspólnym miejscem przeżyć, emocji i wyobrażeń.

Jednak badacze przychylają się do stwierdzenia, że jest za wcześnie, by mówić o przywiązaniu mieszkańców do powstałej formalnie 1 lipca 2017 roku Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii, pierwszego związku metropolitalnego w Polsce umocowanego ustawą (Wróblewska-Jachna, 2017: 160) czy ich

identyfikacji z nią. Jednocześnie wciąż silne i aktualne są postulaty zwiększenia poparcia społecznego dla koncepcji metropolizacji, co wydaje się konieczne dla dalszego rozwoju tej znaczącej na arenie narodowej metropolii (Podsiadło, Lis, red., 2024). Zatem, co może stanowić podbudowę dla tego rodzaju przywiązania, identyfikacji czy też tożsamości metropolitalnej?

Problematyka omawiana w tej książce opiera się na założeniu, że proces metropolizacji przebiega nie tylko w materialnej przestrzeni miejskiej, ale też w sferze symbolicznej, gdzie może być wzmacniany poprzez dyskurs publiczny, angażujący różnych aktorów: polityków, lokalnych aktywistów, naukowców, przedstawicieli mediów oraz mieszkańców. Metropolię można więc postrzegać jako koncepcję lub projekt, który kształtuje się w umysłach ludzi i staje się ważnym przedmiotem dyskusji oraz przekazów medialnych, co nadaje jej charakter narracyjny. Wypowiedzi dotyczące różnych aspektów funkcjonowania złożonego zjawiska, jakim jest metropolia, traktuję jako próbę nadania sensu zdarzeniom dotyczącym sfery metropolitalnej poprzez praktyki opowiadania – za pomocą słów i obrazów utrwalonych w języku (Rosner, 2003: 27). Opowiadanie historii to jeden z najstarszych sposobów komunikacji, który stał się fundamentem literatury. Od zarania dziejów w ten sposób przekazywano najważniejsze dla danej wspólnoty wartości, wierzenia i informacje. Współcześnie media masowe, w tym prasa, odgrywają kluczową rolę w tworzeniu i rozpowszechnianiu opowieści, które – dzięki uwspólnionym znaczeniom – pozwalają uzyskać zrozumiały i uporządkowany obraz niezwykle złożonej rzeczywistości. Przyjmuję tu założenie, że mass media oraz dyskurs publiczny odgrywają istotną rolę w kształtowaniu świadomości społecznej, co znajduje odzwierciedlenie w licznych badaniach dotyczących komunikacji masowej (Lasswell, 1948; Horkheimer, Adorno, 1994; McQuail, 1994; Nass, Reeves, 2000; Bohner, Wanke, 2004; Goban-Klas, 2006; Baran, Davies, 2007).

W tym sensie proces metropolizacji można rozpatrywać w odniesieniu do sfery dyskursu i szerzej – komunikacji masowej, które mają wpływ na kształtowanie wyobrażeń zbiorowych o metropolii. W przypadku Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii badany przeze mnie dyskurs prasowy nadaje przestrzeni społecznej obszaru metropolitalnego, a więc także jego strukturze instytucjonalnej, określone znaczenia i wartości, przenikające do świadomości społecznej. W ten sposób może tworzyć nowy poziom odniesienia dla zamieszkującej ten obszar społeczności. Oswoić obcą dla przeciętnego czytelnika sferę polityczno-administracyjną oraz integrować mieszkańców wokół wspólnych przekonań.

Ze stanowiskiem tym związane jest również podejście konstruktywistyczne, zgodnie z którym kształtowanie tożsamości można rozpatrywać z perspektywy dyskursu metropolitalnego tworzonego przez instytucje i elity zaangażowane w proces budowania metropolii (Lefèvre, 2009: 80–88). Postulat ten nawiązuje do pojęcia tożsamości prospektywnej, którą Michel Bassand (1991: 13) wyodrębnił jako projekt i wizję obejmującą przyszłość regionu, stanowiącą pewną reprezentację społeczną. Mieszkańcy dzielący atrakcyjną wizję, aprobujący proponowane rozwiązania, mogą być skłonni do identyfikacji z danym terytorium. Jak pokazują doświadczenia europejskie i krajowe, dyskusje dotyczące kwestii metropolitalnych zabarwione są wątkami historycznymi, lokalnymi ambicjami, nadziejami, emocjami, jak również projektami infrastrukturalnymi, kulturalnymi i inwestycyjnymi. Nierzadko obfitują też w napięcia polityczne, konflikty tożsamościowe i konflikty interesów.

Przez ostatnie trzy dziesięciolecia areną tych zmian oraz dyskusji stało się województwo śląskie. Aczkolwiek w praktyce badawczej, mimo licznych publikacji poruszających różne wymiary procesu metropolizacji w regionie (Pyka, red., 2010; Gawron, Rojek-Adamek, 2011; Szczepański, Gawron, Rojek-Adamek, red., 2011; Zuzańska-Żyśko, 2016; Pyka, 2018a, 2018b, 2018c; Kosin, Podsiadło, red., 2019, 2021, 2022; Podsiadło, Lis, red., 2024), problem jego odzwierciedlenia w dyskursie publicznym nie był dotąd podejmowany. Niniejsza monografia stanowi propozycję uzupełnienia tej luki.

W latach 90. XX wieku badania socjologiczne prowadzone w miastach górnośląskich i zagłębiowskich obejmowały przede wszystkim kwestie transformacji systemowej oraz wynikających z niej przekształceń gospodarczych, przemian w warstwie społecznej, kulturowej czy ekologicznej (por. Szczepański, red., 1994). W miarę postępu procesu integracji funkcjonalnej części centralnej województwa śląskiego w sferze badań socjologicznych zaczęto koncentrować się na problemie recepcji projektu utworzenia instytucji zarządzania metropolią, a także identyfikacji terytorialnej mieszkańców miast Górnośląskiego Związku Metropolitalnego (Bierwiaczonek, 2009; Gawroński i in., 2010). W ostatnich latach nowo powstały związek metropolitalny stał się obiektem zainteresowania badaczy regionalnych związanych z Obserwatorium Procesów Miejskich i Metropolitalnych przy Uniwersytecie Śląskim w Katowicach. Badacze zrzeszeni w Obserwatorium podejmują szeroki wachlarz zagadnień dotyczących funkcjonowania nowej struktury metropolitalnej w regionie – od perspektyw współpracy lokalnych elit politycznych oraz

ich potrzeb i braków wiedzy na temat obszaru metropolitalnego, po wyzwania społeczno-gospodarcze, potencjał demograficzny czy migracje wahadłowe mieszkańców (GSS SN, 2018, t. 9, z. 2).

W kontekście badań nad metropolizacją w województwie śląskim i społecznym odbiorem tego procesu istotne jest również zrozumienie roli mediów. Jeśli chodzi o rozpoznawanie znaczeń nadawanych metropolizacji, można rolę prasy rozpatrywać dwojako. Po pierwsze, prasa jako medium przekazu może kształtować opinię publiczną i stanowić narzędzie socjalizacji metropolitalnej mieszkańców, a także na pewnym etapie kształtować wybory dotyczące identyfikacji z obszarem metropolitalnym (identyfikacja terytorialna) czy utworzoną na jego terenie instytucją zarządzania. Po drugie, prasa może pełnić rolę narzędzia legitymizacji polityki metropolitalnej, budując poparcie dla konkretnych rozwiązań związanych z uregulowaniem statusu obszarów metropolitalnych. Może także wspierać kontrolę działań władz na różnych szczeblach, odpowiedzialnych za tworzenie tych rozwiązań, na przykład w zakresie ustroju metropolitalnego.

Reforma dotycząca statusu obszarów metropolitalnych w Polsce i organizacji ich samorządów stała się istotnym aspektem polityki terytorialnej państwa w związku z potrzebą niwelowania negatywnych skutków procesu metropolizacji w wymiarze terytorialnym i funkcjonalnym. Wzmocnienie metod organizacji i koordynacji działań samorządów na obszarach metropolitalnych stanowi jeden z punktów dyskusji dotyczących praktyki polityczno-administracyjnej. Podejmowane przez ekspertów i samorządowców rozważania w coraz większym stopniu przenikają do sfery publicznej, szczególnie w kontekście regionalnym, choć wciąż nie stanowią w wystarczającym stopniu przedmiotu szerzej zakrojonej debaty publicznej (Lackowska, Swianiewicz, 2017; Szlachetko, 2021b: 24). Dyskusja o problemach zarządzania obszarami metropolitalnymi ożywa z pojawieniem się kolejnych propozycji regulacji ustawowych. Równocześnie rozwijają się oddolne inicjatywy dobrowolnej współpracy gmin, które miały miejsce również w województwie śląskim. Według niektórych badaczy, w polskich debatach ukształtowało się przekonanie, że poziom metropolitalny zarządzania obszarami miejskimi jest dla mieszkańców mało znanym i zbyt specjalistycznym zagadnieniem, dlatego decydenci nie angażowali obywateli w dyskusje dotyczące metropolizacji (Lackowska, Swianiewicz, 2017).

Tym samym w debatach polityczno-administracyjnych pomijano istotny społeczny wymiar obszarów metropolitalnych, związany nie tylko z codziennym funkcjonowaniem mieszkańców oraz ich zachowaniami przestrzennymi, takimi jak przekraczanie granic gminnych i realizowanie potrzeb w różnych częściach metropolii, ale również z wiedzą i świadomością społeczną na temat tego procesu (Kaczmarek, 2022: 116–121). Badania nad dyskursem prasowym mają na celu pokazanie, w jaki sposób media mogą wypełniać tę lukę, tworząc narracje uwzględniające różne aspekty metropolizacji i kształtując wyobrażenie o metropolii. Innymi słowy wiążą się z potrzebą zgłębienia wpływu mediów na społeczny odbiór metropolii oraz zaangażowanie mieszkańców w procesy jej kształtowania. Przykłady najważniejszych strategii komunikacyjnych w tym zakresie omawiam w części analitycznej pracy.

Problematyka badawcza i cele pracy

Przedstawiony kontekst badań nad metropolizacją wpłynął na sformułowanie problemu badawczego, który koncentruje się na dostarczeniu odpowiedzi na dwa główne pytania, będące osią przewodnią książki. Pierwsze z nich dotyczy tego, w jaki sposób proces metropolizacji w województwie śląskim w wymiarze instytucjonalnym, przestrzennym oraz funkcjonalnym znajduje odzwierciedlenie w prasie lokalnej w latach 2007–2018. Obserwacje dyskursu naukowego i publicznego, w którym określenie „metropolia” pojawia się w różnych znaczeniach i kontekstach, kojarzone potocznie z dużym miastem lub miastem rdzeniowym, zainspirowały mnie do sprawdzenia, jaki jego wymiar budzi szczególne zainteresowanie badanych tytułów prasowych, jednocześnie budując jego dyskursywny obraz. Kierowałam się chęcią ustalenia sposobów kształtowania przez dyskurs prasowy wyobrażenia o metropolii w wymiarze przestrzennym, funkcjonalnym i instytucjonalnym, zwracając szczególną uwagę na jej rozpowszechniane znaczenia zawarte w utrwalonych w języku reprezentacjach. Okres przyjęty do analizy uwzględnia funkcjonowanie pierwszego związku metropolitalnego w województwie śląskim, ale także kluczowy moment transformacji tej instytucji metropolitalnego zarządzania. Na mocy ustawy 1 lipca 2017 roku dobrowolny związek międzygminny, Górnośląski Związek Metropolitalny, zastąpiła bowiem nowa struktura – Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia. Materiał empiryczny objął teksty prasowe pochodzące z dwóch popularnych dzienników

o zasięgu regionalnym – „Dziennika Zachodniego” oraz „Gazety Wyborczej” (dodatek lokalny Katowice) – chętnie czytanych i cytowanych w innych mediach, a także zaliczanych do podstawowych źródeł informacji o regionie dla zamieszkującej go społeczności. Książka ta stanowi więc zapis ważnego etapu procesu metropolizacji, pokazując bogate spektrum zagadnień, problemów i doświadczeń związanych z postępem współpracy międzygminnej w województwie śląskim.

Drugie pytanie, wyznaczające horyzont zawartych w niniejszej pracy refleksji, koncentruje się na nakreśleniu: jakie możliwości stwarza dyskurs prasowy dla wyłaniania się przestrzeni społecznie przeżywanej (Frémont, 1976)? W tym względzie wzięłam pod uwagę kreacyjną i integrującą rolę języka i komunikacji w znaczeniu spajania danej społeczności oraz tworzenia uniwersum znaczeń i wspólnoty interpretacyjnej. Analizuję zatem, czy badany dyskurs może budować społeczne poparcie dla idei metropolii jako wizji rozwojowej regionu i instytucji zarządzania obszarem metropolitalnym poprzez konkretne strategie językowe nawołujące społeczność do działania na rzecz tworzenia metropolii, jej „przeżywania” czy też identyfikacji z nią.

Szczegółowe pytania badawcze związane z tak ujętym problemem można podzielić na dwie grupy. Pierwsza grupa dotyczy ilościowej orientacji badania i ma na celu przybliżenie cech i ogólnych elementów dyskursu prasowego. Pytania te koncentrowały się na następujących zagadnieniach:

1. Jaka była dynamika (nasilenie) dyskursu prasy lokalnej o procesie metropolizacji w województwie śląskim w latach 2007–2018?
2. Jakie główne wątki tematyczne dotyczące problematyki metropolitalnej w województwie śląskim pojawiły się w badanym materiale prasowym? Do jakiego wymiaru pojęcia „metropolizacji” odnosiły się poszczególne wątki?
3. Jak istotne były określone wątki w obu tytułach prasowych w badanym okresie? Które wątki tematyczne były dominujące, a które marginalizowane?
4. Kto był podmiotem dyskursu dotyczącego problematyki metropolitalnej w województwie śląskim? Jaki był dobór rozmówców w analizowanych tekstach prasowych?

Druga grupa pytań odnosi się do analizy treści o charakterze jakościowym oraz analizy ramowania. Pytania te przybrały następującą formę:

1. Jakie główne problemy i kwestie stanowiły treść dyskursu prasowego o procesie metropolizacji w województwie śląskim w latach 2007–2018?
 - a) Jakie opinie i oceny prezentowali dziennikarze?
 - b) Jakie stanowiska prezentowali wypowiadający się rozmówcy?
 - c) Jaka była recepcja dyskursu elit symbolicznych przez czytelników?
2. Jakie główne konwencje obrazowania metropolii pojawiły się w odniesieniu do wyodrębnionych wątków tematycznych?
3. Jakie ramy i narzędzia ramowania zostały użyte w dyskursie prasowym do konstruowania reprezentacji metropolii w dominujących wątkach tematycznych?
4. Jakie obrazy czy też reprezentacje społeczne metropolii były tworzone przez ramy?
5. Jakie funkcje ramowania przejawiały się w badanych tekstach prasowych?
6. Jakie funkcje w kontekście procesu metropolizacji pełnił dyskurs prasowy: informacyjną/edukacyjną, perswazyjną, kontrolną, integrującą/konsolidującą?

W badaniu skupiłam się zatem także na identyfikacji obrazów oraz reprezentacji społecznych metropolii, które zawierają określone sposoby wartościowania rozpowszechniane w dyskursie lokalnej prasy i które potencjalnie mogą, choć nie muszą, zostać przyjęte przez mieszkańców. Celem analiz było ponadto poznanie specyfiki i mechanizmów ramowania w przypadku wydarzeń ukazanych przez prasę jako dominujące w procesie metropolizacji oraz wskazanie na pełnione przez nie funkcje, a szczególnie te, które mogą mieć wpływ na integrację polityków różnych szczebli i obywateli w działaniu na rzecz obszaru metropolitalnego jako dobra wspólnego.

Zasadniczy cel badań sytuuje się na dwóch głównych poziomach:

- 1) deskryptywnym czy też dokumentacyjnym, związanym z rejestracją dyskursu prasowego dotyczącego procesu metropolizacji oraz z prezentacją jego dynamiki, uczestników i głównych wątków tematycznych, ponieważ te zagadnienia nie były jeszcze analizowane przez badaczy w kontekście metropolizacji²;
- 2) poznawczym, obejmującym analizę treści zidentyfikowanych grup tematycznych oraz wątków problemowych poruszanych w opisach procesu

2 Jednocześnie warto zaznaczyć, że treści pojawiające się w prasie są łatwo dostępne dla przeciętnego mieszkańca i stanowią interesujące pole dociekań w zakresie tworzenia zbiorowej wyobraźni oraz kształtowania społecznych reprezentacji metropolii.

metropolizacji w województwie śląskim, które składają się na jego medialny obraz.

Podstawą podjętych rozważań stała się refleksja nad możliwościami, jakie dają procesy komunikacyjne w organizowaniu zasobów wiedzy i wyobraźni zbiorowej oraz tworzeniu nowych poziomów identyfikacji terytorialnej. Struktury językowe i konwencje znaczeniowe dystrybuowane w przestrzeni publicznej sprzyjają przenikaniu do wyobraźni zbiorowej określonych obrazów czy też reprezentacji metropolii, przyswajanych jako „wiedza społeczna” (Kubala, 2008: 138). Analiza zawartych w przekazach prasowych treści i ram interpretacyjnych, będących odwzorowaniem rzeczywistości społecznej obszaru metropolitalnego w województwie śląskim, służy lepszemu zrozumieniu procesu metropolizacji w sferze symbolicznej. U podstaw przyjętych powyżej założeń leży przekonanie o twórczej roli języka w kreowaniu znaczeń kulturowych.

Motywacja do podjęcia rozważań na temat dyskursu towarzyszącego procesowi metropolizacji oraz nadawania znaczeń metropolii wyrosła na gruncie orientacji kulturalistycznej w badaniach socjologicznych nad przestrzenią miast, gdzie „przestrzeń rozumie się albo jako byt materialny, albo jako metaforę, o społecznym wymiarze przestrzeni decydują jednak zawsze znaczenia nadawane tej przestrzeni przez jednostki i zbiorowości – albo wartości symboliczne, albo metaforyczne określenia relacji społecznych” (Rykiel, red., 2008: 18). Jak pisał Florian Znaniecki, operując pojęciem „wartości przestrzennej”, przestrzeń (w moich rozważaniach też obszaru metropolitalnego) funkcjonuje w świadomości ludzi, którzy doświadczają ją jako niepodzielną, jakościowo różną od innych, dodatnio lub ujemnie przez nich ocenianą (Znaniecki, 1939: 91). Oznacza to, że przejawia się dzięki doświadczaniu i działaniu ludzi – jest konstruktem społecznym i nie istnieje na zewnątrz społeczeństwa, które ją wytwarza (Lefebvre, 1991: 26). Poprzez doświadczanie przestrzeni i nadawanie jej określonych znaczeń dochodzi do nawiązania relacji między nią a ludźmi, którzy w niej przebywają. Dzięki tej relacji przestrzeń metropolii może stać się podłożem dla tożsamości indywidualnej i zbiorowej – „staje się utożsamiona, czyli staje się stałym, podstawowym w wymiarze egzystencjalnym elementem tożsamości człowieka” (Madurowicz, 2007: 48–49).

Jednocześnie przestrzeń obszaru metropolitalnego postrzegam jako miejsce projekcji znaczeń podlegających zmianie wraz z upływem czasu i rozwojem procesu metropolizacji oraz pod wpływem różnych uwarunkowań

społeczno-politycznych. Powołanie nowej instytucji zarządzania obszarem metropolitalnym na mocy ustawy w 2017 roku sprawiło, że zamieszkujące to terytorium zbiorowości, wspólnoty i władze muszą na nowo przeformułować łączące je relacje i powiązania, a także dokonać pewnej rewizji związanych z tym obszarem znaczeń zgodnie z nowym instytucjonalnym układem odniesienia w granicach administracyjnych związku metropolitalnego. Nowa instytucja potrzebuje zatem osadzenia i legitymizacji w szerszym kontekście symbolicznym, czemu mogą sprzyjać stosowane w prasie strategie dyskursywne. Przez strategie dyskursywne rozumiem „systematycznie powtarzające się sposoby użycia języka, charakteryzujące rozmaity stopień złożoności oraz przypisanie do różnych poziomów organizacji systemu językowego” (Wodak, 2008: 196), które zmierzają do osiągnięcia konkretnych społecznych, politycznych lub językowych celów. Przyjmuję zatem, że proces metropolizacji realizowany w sferze materialnej może być wzmacniany przez przekazy dostępne publicznie, czyli dyskurs publiczny.

Wieloznaczny termin „dyskurs” traktuję nie tylko jako zbiór tekstów (pisanych i mówionych), ale także jako formę działania społecznego, które ma miejsce w określonym kontekście dostarczającym i podsuwającym członkom danej społeczności określone sposoby interpretacji (van Dijk, 2001: 9–44). Zgodnie z myślą Michela Foucaulta (2002: 16), dyskurs można także rozumieć jako system wiedzy/władzy, w którym przechowywane i utrwalane są treści uważane w danym społeczeństwie za prawdziwe. W tym sensie prasa stanowi narzędzie ideologii, które zabezpiecza i wspiera interesy konkretnych grup społecznych (Horolets, 2006b: 36). Poprzez praktyki dyskursywne elity symboliczne, do których należą dziennikarze, politycy i eksperci, sprawują bezpośrednią kontrolę nad publicznie dostępną wiedzą, przekonaniami i treściami dyskursu publicznego, tworząc określony porządek świata. Dyskurs wspiera proces hierarchizacji wiedzy o świecie, porządkuje dostarczane informacje oraz wpływa na percepcję i waloryzowanie rzeczywistości. Prasa natomiast, jako specyficzne medium przekazu, dysponuje środkami modelującymi świadomość społeczną odbiorców treści – mieszkańców/potencjalnych użytkowników przestrzeni obszaru metropolitalnego. Nie tylko przekazuje informacje, ale także kształtuje opinie i integruje czytelników podzielających wizję świata prezentowaną na łamach danego tytułu prasowego. Wyznaczając tzw. porządek spraw (*agenda setting*) (McCombs, Shaw, 1977), media kierują uwagę odbiorcy na określone wydarzenia i kwestie oraz nadają im większe

lub mniejsze znaczenie, co sprzyja formowaniu opinii publicznej (Dobek-Ostrowska, 2007: 45).

Problem tworzenia w prasie lokalnej obrazu (pewnego odzwierciedlenia) procesu metropolitalnego w województwie śląskim obejmuje także jej rolę w strukturyzowaniu przekazu i ustalaniu tematów pojawiających w dyskursie publicznym. To wpływa z kolei na postrzeganie znaczenia poruszanych zagadnień, gdyż te lepiej wyeksponowane jawią się jako bardziej istotne (Dąbrowski, 2013: 12). Badacze komunikacji i mediów wskazują, że wpływ przekazu medialnego na tworzenie hierarchii elementów, służących do opisu i postrzegania danego zjawiska, jest najsilniejszy w aspektach uznawanych przez odbiorców za ważne, a jednocześnie mało im znane lub niedostępne w formie osobistego doświadczenia (Einwiller, Carroll, Korn, 2010: 300). W kontekście podjętego badania powyższa obserwacja stanowi trafne uzasadnienie koncentracji dziennikarzy na określonym wymiarze opisywanego na łamach prasy zjawiska metropolizacji. Sposób przedstawienia zawartości przekazu, poddany zabiegom selekcji i interpretacji sugerującej odbiorcy, jak postrzegać i oceniać świat, nazywany jest *framingiem* (Gamson, Modigliani, 1989; de Vreese, 2002, Druckman, 2001). Proces ten uczestniczy w tworzeniu wartości aksjologicznej medialnego przekazu. Jak zauważa Maciej Mrozowski, „nieodłącznym elementem przyjętej perspektywy poznawczej jest zawsze jakaś perspektywa aksjologiczna” (Mrozowski, 2001: 250), co objawia się w różnych ocenach i opiniach prezentowanych przez media. Istotny dla wyboru tekstów prasowych jako materiału badawczego był także fakt, że mimo niekwestionowanej, rosnącej popularności mediów elektronicznych prasa wciąż dostarcza tematów reprezentatywnych dla debaty publicznej³. Jednocześnie status dziennikarzy prasowych w polu dziennikarskim pozostaje wysoki (Bourdieu, 2005: 42), o czym świadczy istotna w porównaniu do innych mediów pozycja tytułów prasowych w rankingu opiniotwórczości polskich mediów (Instytut Monitorowania Mediów, 2019b: 3; Polskie Badania Czytelnicstwa, 2024: 17), które w oczach odbiorców cieszą się legitymacją ekspercką (Horolets, 2006c: 70).

3 Aspekt transformacji prasy w erze mediów cyfrowych został szerzej omówiony przy przedstawieniu charakterystyki materiału badawczego i źródeł danych.

Motywacja do badania prasy i charakterystyka materiału empirycznego

Zgromadzony materiał empiryczny zawiera teksty prasowe opublikowane w latach 2007–2018 na łamach dziennika regionalnego – „Dziennika Zachodniego” (wydanie główne, codzienne, tygodniki lokalne, dodatki specjalne komercyjne w formie wkładek do wydania głównego) oraz dodatku lokalnego periodyku ogólnopolskiego „Gazety Wyborczej” (dodatek lokalny Katowice, dostępny w serwisie Wyborcza.pl)⁴. Dzięki stronom regionalnym opracowywanym przez redakcje w ponad dwudziestu miastach na terenie całego kraju „Gazeta Wyborcza” w praktyce stanowi konkurencję nie tylko dla innych dzienników ogólnopolskich, ale również dla klasycznych tytułów regionalnych (Parnes, 2007: 58). W Katowicach miejscowe wydanie „Gazety Wyborczej” rywalizuje właśnie z „Dziennikiem Zachodnim” (Różycka, 2014: 121). Internetowy serwis lokalny – Katowice – gazety jest najbardziej obszerny, obejmuje bowiem wiadomości z całego województwa, odzwierciedlając w tym aspekcie status swojego regionalnego odpowiednika drukowanego.

Wybór wskazanych tytułów prasowych jako źródła materiału do analizy podyktowany był przede wszystkim obserwacjami własnymi dotyczącymi dużego zainteresowania redakcji dzienników tematem konstruowania związku metropolitalnego w województwie śląskim i rozwoju społeczno-gospodarczego konurbacji śląsko-załębiowskiej. Warto zaznaczyć, że zebrany materiał prasowy ukazał, że „Dziennik Zachodni” kreował się na głównego komentatora wydarzeń związanych z powstającą Górnośląsko-Załębiowską Metropolią, a wcześniej Górnośląskim Związkiem Metropolitalnym, inicjując i inspirując dyskusje na ten temat. Badaniem objęłam także wkładkę do „Dziennika Zachodniego” w postaci dodatku komercyjnego przygotowywanego we współpracy z Biurem Górnośląskiego Związku Metropolitalnego⁵. Jednak w celu zachowania zgodności badanych źródeł (dzienniki) w zakresie periodyczności nie przeprowadziłam odrębnej analizy miesięcznika „Metropolia Silesia”. W badaniu uwzględniłam jedynie artykuły z dodatku specjalnego

4 W celu uproszczenia zapisu tytułów analizowanych dzienników: „Gazety Wyborczej” i „Dziennika Zachodniego”, w książce użyte są skróty GW i DZ.

5 W latach 2011–2016 wydawany był miesięcznik „Metropolia Silesia” (64 wydania) w wersji papierowej i cyfrowej (Metropoliagzm.pl, 2017), który z różną regularnością włączano w formie dodatku specjalnego do wydania głównego DZ.

dołączanego do „Dziennika Zachodniego”, które zawierały określone słowa kluczowe.

Ważnym uzasadnieniem wyboru prasy jako materiału badawczego były ponadto wyniki badań przeprowadzonych w 2009 roku przez zespół socjologów z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (Gawroński i in., 2010). Badanie wykonano na próbie 600 mieszkańców 14 miast należących do Górnośląskiego Związku Metropolitalnego (GZM). Diagnoza stanu wiedzy mieszkańców o projekcie utworzenia prawnie usankcjonowanej metropolii w województwie śląskim wykazała, że to właśnie prasę respondenci (pośród wszystkich wyróżnionych grup wiekowych) wskazali jako główne źródło czerpania wiedzy o projekcie (50% badanych) (Gawroński i in., 2010: 29–30). Drugim najczęściej wybieranym medium była telewizja (40% badanych), a dopiero w dalszej kolejności Internet oraz radio (15% wskazań). Na tej podstawie socjolodzy argumentowali, że to prasa będzie najskuteczniejszym w owym czasie środkiem przekazu i promocji projektu, ponieważ informacje dostarczane w ten sposób docierają do największej liczby mieszkańców.

Mimo upływu lat można uznać prasę, zwłaszcza w wersji cyfrowej, za wartościowe medium, dostępne dla mieszkańców i kształtujące wyobrażenia zbiorowe. Jeśli chodzi o włączenie do analizy treści z innych środków przekazu, warto podkreślić, że wiele debat i dyskusji prowadzonych na przykład w radiu (m.in. „Radio Piekary”) inicjowały wybrane do badania tytuły prasowe, a przede wszystkim „Dziennik Zachodni”. Opisana sytuacja przełożyła się na zakres publikowanych w prasie treści, które objęły wywiady oraz relacje ze spotkań i debat, organizowanych pod patronatem periodyku. Dodatkowo należy zaznaczyć, że w okresie planowania badań w 2018 roku dopiero konstituowała się struktura nowego związku metropolitalnego, a wraz z nią stopniowo powstawały i do dziś powstają nowe kanały promocji i komunikacji o jego działaniach, w tym profil Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii na Facebooku czy kanał w serwisie YouTube⁶. Uwzględnienie w analizie różnych typów mediów byłoby niewątpliwie interesujące poznawczo. Jednak celem badania było przede wszystkim poznanie obrazu i społecznych reprezentacji metropolii w medium, które z perspektywy mieszkańców aglomeracji śląskiej stanowiło główne źródło wiedzy o projekcie utworzenia związku metropolitalnego, a nie analiza specyfiki poszczególnych mediów.

6 Liczba subskrypcji kanału nawet obecnie wynosi jedynie 1,26 tys. (stan na 7.09.2025).

„Dziennik Zachodni” prezentuje się jako największa gazeta Górnego Śląska i Zagłębia Dąbrowskiego oraz jedna z największych gazet regionalnych w Polsce. Dociera do mieszkańców województwa śląskiego i zachodniej Małopolski. Działa nieprzerwanie od ponad 70 lat – pierwszy numer poczytnego pisma ukazał się 6 lutego 1945 roku (Bombor, 2013: 109). Periodyk ma charakter informacyjno-publicystyczny – przekazuje czytelnikowi informacje o wydarzeniach i problemach społeczno-politycznych z najbliższej okolicy, dzielnicy, miasta, ale również kraju. Wydawcą tytułu jest spółka Polska Press Oddział Śląsk. Spółka Polska Press Sp. z o.o. jest liderem na rynku mediów regionalnych i lokalnych – wydawcą 20 polskich dzienników regionalnych i ponad 100 tygodników lokalnych oraz właścicielem wielu witryn i serwisów internetowych (Polskapress.pl, [2022]). W kwietniu 2021 roku w wyniku przejęcia spółki przez PKN Orlen doszło do zmian w składach redaktorskich niektórych dzienników, w tym „Dziennika Zachodniego”, z którego po 11 latach odszedł redaktor naczelny Marek Twaróg. Okoliczności te odbiły się na dalszej przyszłości i orientacji politycznej dziennika, ale nie będą szerzej komentowane, gdyż pozostają bez wpływu na materiały objęte badaniem. Treści poddane analizie relacjonują wydarzenia wcześniejsze (do końca 2018 roku).

„Gazeta Wyborcza” jest ogólnopolskim dziennikiem informacyjno-publicystycznym o profilu centro-lewicowym i silnie ugruntowanej pozycji na rynku polskich mediów prasowych. Gazeta powstała w 1989 roku jako platforma pierwszych demokratycznych wyborów do parlamentu, będąc organem prasowym Komitetu Obywatelskiego „Solidarność”, a następnie przekształciła się w niezależny dziennik. Od momentu powstania stanowisko redaktora naczelnego zajmuje Adam Michnik. Gazetę wydaje polska spółka Agora S.A. Jest to największy dziennik w Europie Środkowej (*Encyklopedia PWN*, [b.d.]a), który w 2020 roku zajął dziesiątą pozycję w rankingu Międzynarodowej Federacji Prasy Periodycznej (FIPP) najchętniej czytanych periodyków w Europie (FIPP, CeleraOne, 2020: 16). Regularnie plasuje się również w ścisłej czołówce rankingu najbardziej opiniotwórczych mediów i tytułów prasowych w Polsce, opracowywanego przez Instytut Monitorowania Mediów (IMM).

Biorąc pod uwagę postawiony problem badawczy w zakresie potencjalnego wpływu tekstów na wykształcenie się nowego poziomu identyfikacji terytorialnej wśród mieszkańców konurbacji, ważnym kryterium wyboru źródeł był regionalny zasięg oddziaływania medium (tytułu), który określiłam jako województwo śląskie. W przypadku dodatku lokalnego Katowice do „Gazety

Wyborczej” przyjmuje się, że ma on charakter regionalny, ponieważ rozprawdany jest na przeważającym obszarze województwa śląskiego⁷. Informacje publikowane w pozostałych dodatkach lokalnych na terenie województwa pokrywały się, w związku z czym do badania wybrałam teksty, które nie dublowały treści⁸.

Przy wyborze tytułów prasowych kierowałam się także relatywnie wysokim poziomem czytelnictwa. Według danych dostarczonych przez spółkę Polskie Badania Czytelnictwa (PBC) w ramach ogólnopolskiego badania czytelnictwa prasy, „Gazeta Wyborcza” oraz „Dziennik Zachodni” to tytuły prasowe odznaczające się jednym z najwyższych poziomów wskaźnika CPW w województwie śląskim – odpowiednio 1,7% i 1,6% – oznaczającego średni procent respondentów, którzy zetknęli się z przeciętnym wydaniem pisma (czytali je bądź przeglądali) (PBC, 2023)⁹. W rankingu dzienników PBC dla województwa śląskiego wskazania te wciąż plasują „Gazetę Wyborczą” i „Dziennik Zachodni” na drugim i trzecim miejscu, po ogólnopolskim dzienniku „Fakt”.

Opiniotwórczość tytułów prasowych stanowiła kolejny aspekt doboru dzienników do badania, który był znaczący ze względu na sposób relacjonowania procesu metropolizacji oraz kreowania konkretnego obrazu metropolii w województwie śląskim i potencjalnego oddziaływania na postawy czytelników. W 2019 roku, kiedy przystępowałam do badania, według raportu IMM, „Gazeta Wyborcza” zajęła drugą pozycję wśród polskich tytułów prasowych najczęściej cytowanych przez dziennikarzy innych mediów (IMM, 2019a: 4), gromadząc 18 815 cytowań, a przy tym znalazła się na siódmej pozycji w rankingu najbardziej opiniotwórczych mediów w Polsce w tym okresie (IMM, 2019a: 3), jako drugi po „Rzeczpospolitej” tytuł prasowy rankingu (obok rozgłośni radiowych, stacji telewizyjnych oraz portali internetowych). Jeżeli

7 W polskim prasoznawstwie do kategorii prasy regionalnej zalicza się zwykle tytuły rozprawdane na obszarze co najmniej jednego województwa (Chorążki, 1999: 61). Jednocześnie uznaje się, że lokalny lub regionalny charakter danego tytułu wyznacza również, a może nawet przede wszystkim, lokalny lub regionalny charakter poruszanych w nim treści (Parnes, 2007: 56). Biorąc powyższe pod uwagę, do określenia badanej prasy używam przymiotników „lokalna” i „regionalna” zamiennie.

8 Za przykład może posłużyć artykuł *Mamy Metropolię* z 20.09.2007, opublikowany w GW Katowice i GW Bielsko-Biała.

9 Okres badania: październik 2023 – wrzesień 2024; grupa celowa: osoby w wieku 15–75 lat, N = 2408; realizacja: Kantar Polska, Ogólnopolski Panel Badawczy Ariadna.

Materialy źródłowe¹

„Dziennik Zachodni”

2007

24.01.2007, Pustułka W.: *O nas, ale bez nas*. Wydanie główne, Wydarzenia – Region.

1.02.2007, Heler J., Pustułka W.: *Gminy jednym głosem*. Wydanie główne, Wydarzenia – Region.

20.09.2007, Pustułka W.: *Brawa dla samorządów*. Wydanie główne, rozmowa.

20.09.2007, Pustułka W.: *Dwa miliony budżetu*. Wydanie główne, Wydarzenia.

20.09.2007, Pustułka W.: *Na razie Związek Metropolitalny*. Wydanie główne, Wydarzenia.

25.09.2007, Pustułka W.: *Wątpli metropolia*. Wydanie główne, rozmowa.

14.12.2007, Pustułka W.: *Szef aglomeracji wybrany*. Wydanie główne, Wydarzenia.

2008

1.02.2008, Pustułka W.: *Drogi dyrektor*. Wydanie główne, Wydarzenia.

1.03.2008, Reńca S.: *Czyja ta metropolia?*. Wydanie główne, komentarz.

16.04.2008, Smolorz M.: *Metropolia, czyli śląskie mrzonki*. Wydanie główne, komentarz.

9.06.2008, Żabińska M.: *Plany, plany, papierowe plany*. Wydanie główne, Wydarzenia – „Budujemy Katowice marzeń”.

26.06.2008, Niecko D.: *Wyręczamy urzędników*. Wydanie główne, Wydarzenia – „Budujemy Katowice marzeń”.

1 Materiał podzielono na analizowane tytuły prasowe: „Dziennik Zachodni” i „Gazetę Wyborczą”, następnie artykuły uporządkowano zgodnie z datą roczną, a w obrębie rocznika według daty dziennej. Taka prezentacja adresów – odrębna od systemu przyjętego w dalszej części bibliografii – ma na celu ułatwić Czytelnikowi poruszanie się wśród tytułów zawartych w materiale źródłowym.

- 8.07.2008, Powązka M.: *Znów Ślązaki*. Wydanie główne, Opinie.
- 10.09.2008, Pustułka W.: *Nie boimy się tej ustawy*.
- 2009
- 4.02.2009, Maki: *Nowe nazwy dla węzłów?*. Wydanie główne, Wydarzenia.
- 11.02.2009, Pustułka A.: *Struktura gospodarcza naszej metropolii*. Wydanie główne, Wydarzenia.
- 2.03.2009, Naturski W.: *Koniec metropolii?*. Wydanie główne, Wydarzenia.
- 19.03.2009, Pustułka A.: *A u nas metropolii jak nie było, tak nie ma*. Wydarzenia.
- 30.04.2009, Cichy S.: *Czy „Silesia” narusza ustawę?*. Wydarzenia – Centrum.
- 7.10.2009, Cichy S.: *Stracimy 700 mln!*. Wydarzenia.
- 9.10.2009, Pustułka A.: *Wojna zagłębiowsko-śląska ciągle trwa*. Śląsk.
- 12.10.2009, Sobierajski P.: *Wykorzystać tory, nie budować*. Wydarzenia – Sosnowiec, Pyrzowice.
- 22.10.2009, Przybytek J.: *Na budowę metropolii mamy 15 lat*. Wydarzenia.
- 20.11.2009, Semik T.: *Metropolię musimy pokochać*. Wydarzenia.
- 12.12.2009, Gorzelik J.: *Metropolitalne porażki*. Forum.
- 18.12.2009, Kręžel M.: *Supermiasto bez ustawy*. Wydanie główne, Wydarzenia.
- 2010
- 4.01.2010, Pustułka A.: *Komu nie w smak silny, dynamiczny region?*. Rozmowa.
- 8.01.2010, Pustułka A.: *Kto naprawdę rządzi województwem śląskim*. Wydanie główne, Magazyn.
- 14.01.2010, Pustułka A.: *Metropolia Silesia – trzecie podejście*. Wydanie główne, Zapowiedź.
- 30.01.2010, Smolorz M.: *Metropolitalna viagra*. Wydanie główne, Forum.
- 16.02.2010, Zasada M.: *Staniemy się regionem ludzi starych, mieszkających na wsi*. Wydanie główne.
- 3.04.2010, Gorzelik J.: *Nijakie regionalne elity*. Wydanie główne, Forum.
- 10.06.2010, Pustułka A.: *Niemiecka wizja Metropolii Silesia*. Wydanie główne.
- 30.07.2010, Minorczyk-Cichy A., Zasada M.: *Do wyborów partie pójdą z metropolią na sztandarach*. Wydarzenia.
- 14.08.2010, Pustułka A.: *Metropolia z gotówką na dobry początek*. Wydarzenia.
- 25.08.2010, Semik T.: *Nominacja w GZM*. Wydanie główne, Wydarzenia.
- 15.10.2010, Przybytek J.: *Na tytuł ESK dla Katowic musi pracować cały region*. Wydanie główne, Wydarzenia.

- 29.10.2010, Wroński M.: *Silesia bez szans? Warszawa nie widzi nas jako metropolii!*. Opinie.
- 24.12.2010, Zasada M.: *Siedem cudów, których chcemy w naszym regionie w 2011 roku*. Opinie.
- 31.12.2010, Pustułka A.: *Hity i kity minionej dekady – czyli co nas zachwyciło, a co wkurzyło*. Wydanie główne.
- 2011
- 5.02.2011, Cichy S.: *Śląskie i Warszawa, tylko u nas wielkie metropolie*. Wydanie główne, Wydarzenia.
- 17.02.2011, Wroński M.: *Koniec śląskiej prowincji*. Rozmowa.
- 18.02.2011, Wroński M.: *W metropolii nie będzie już więcej miejsca dla Zagłębia*. Wydanie główne.
- 1.03.2011, Wroński M.: *Niestety, mieliśmy rację – region stracił 600 mln*. Wydanie główne, Wydarzenia.
- 17.03.2011, Respondek Ł.: *Na trasie średnicowej trzeba wreszcie zadbać o porządek!*. Wydanie główne, Wydarzenia.
- 18.04.2011, b.d.: *Życie po śmieciach. Nadburmistrz dba o porządek*. Wydanie główne, Wydarzenia.
- 11.05.2011, Cichy S.: *Autostrada A1 za darmo. To decydująca bitwa?*. Wydanie główne, Zapowiedź.
- 23.05.2011, Wroński M.: *600 mln na spalarnię wyrzucono do kosza*. Wydanie główne, Zapowiedź.
- 24.05.2011, Wroński M.: *Metropolia pojedzie na dwóch kółkach*. Wydanie główne.
- 22.06.2011, Przybytek J.: *Kulturalne Katowice – ciąg dalszy bez ESK, ale za to z GZM*. Wydanie główne, Magazyn.
- 1.08.2011, Zasada M.: *Rozmowa z architektem Robertem Koniecznym*. Wywiad.
- 7.09.2011, Minorczyk-Cichy A.: *Metropolia? Sami sobie ją zrobimy*. Wydanie główne, Wydarzenia.
- 13.09.2011, Zasada M.: *Autostrady za darmo: Grabarczyk też jest za*. Wydanie główne, Zapowiedź.
- 16.09.2011, Semik T.: *Kłómy się o ważne sprawy*. Wydanie główne, rozmowa.
- 22.09.2011, Wroński M.: *Metropolia Silesia? A cóż to takiego? – pytają mieszkańcy*. Opinie.
- 26.09.2011, Pustułka A.: *Robimy metropolię, ale dla kogo? Ludzie nam uciekają*. Wydanie główne, rozmowa.
- 27.09.2011, Minorczyk-Cichy A.: *Przed wyborami kuszą metropolią*. Wydarzenia.

- 29.09.2011, Wroński M., Zasada M.: *Bileciki te same w całej aglomeracji proszę...* Rozmowa.
- 30.09.2011, Zasada M.: *Miej pojęcie czyli słownik wyrazów trudnych z mijającego tygodnia*. Magazyn.
- 11.10.2011, Wroński M., Minorczyk A.: *Metropolia, autostrada i śląsko godka, czyli nowe-stare wyzwania*. Wydanie główne.
- 7.11.2011, Wroński M.: *Urzędnik zgasi Ci światło, a nie musi*. Wydanie główne, Zapowiedź.
- 29.11.2011, Zasada M.: *PSL nie chce metropolii? Ludowcy pierwsze słyszą*. Wydarzenia.
- 1.12.2011, Zasada M.: *PO ma rok. Merkurego*. Wydanie główne, Wydarzenia.
- 23.12.2011, Zasada M.: *Następne święta muszą być w metropolii. Będą?*. Wydanie główne, Wydarzenia.
- 31.12.2011, Zasada M., CIS: *PLUM, czyli jak śliwka w kompot?*. Wydanie główne, Wydarzenia.
- 2012
- 11.01.2012, Zasada M.: *Europa będzie wspierać naszą metropolię niezgody*. Wydanie główne.
- 20.01.2012, LOTA: *100 dni naszych posłów*. Kocham Katowice.
- 24.01.2012, Zasada M.: *Dojście do niczego zajęło całe 4 godziny*. Wydanie główne.
- 27.01.2012, Zasada M.: *Piraci z metropolii: 14 stolic, 14 ustaw i 14 imperatorów?*. Wydanie główne, Opinie.
- 22.02.2012, Zasada M.: *W naszej polityce wszystko jest marnością. Dziś czas na spowiedź*. Wydanie główne.
- 16.03.2012, Smolorz M.: *Metropolia? O święta naiwności!*. Opinie.
- 20.03.2012, Pustulka A.: *Prezydent Komorowski wesprze śląskich posłów*. Wydanie główne, Wydarzenia.
- 3.04.2012, Pustulka A.: *Na razie jest godka, a co z metropolią? Też godka*. Wydanie główne.
- 25.04.2012, Pustulka A.: *Autonomia jest złym pomysłem dla Śląska*. Wydanie główne, rozmowa.
- 21.07.2012, Minorczyk-Cichy A.: *Prof. Barczak zbada, jak rozwijały się metropolie*. Wydanie główne.
- 1.12.2012, ba/pap: *Od nowego roku metropolia bez Mysłowic i Piekar Śląskich*. Katowice – Polska.
- 21.12.2012, b.d.: *W jedności nasza siła!*. Dodatek specjalny – promocja.
- 22.12.2012, Semik T.: *Metropolia jeszcze nie ruszyła, a już wylały się dwa miasta*. Katowice – Polska.
- 29.12.2012, Wroński M.: *Prezydenci chcą dodatkowych pensji*. Katowice – Polska.

2013

- 3.01.2013, Pudelko B.: *Szklanka na DTŚ, a drogowcy nie mają sobie nic do zarzucenia*. Wydarzenia.
- 9.01.2013, Wroński M.: *Siedem lat śląskiej metropolii. Tłustych czy raczej chudych?*. Polska.
- 1.03.2013, Toros J.: *O utrzymanie Średnicówki miasta będą dbały wspólnie*. Kultura.
- 12.04.2013, Pustułka A.: *Żle, że nie ma śląskiej metropolii*. Rozmowa.
- 16.05.2013, Zasada M.: *W sprawach Śląska w Sejmie działa ponadpartyjna zgoda, co nie buduje*. Polska.
- 29.05.2013, Pustułka A.: *Tusk i Kaczyński wiedzą, że kto wygra na Śląsku, wygra w Polsce*. Polska.
- 12.06.2013, Pustułka A.: *Stadion Śląski... lekkoatletyczny*. Polska – rozmowa.
- 21.06.2013, Niećko D., Olecha-Lisiecka M.: *Stadion Śląski to katastrofa*. Magazyn – rozmowa.
- 25.07.2013, Pustułka A.: *Platforma znów chce wskrzesić metropolię. Liczą na cud czy co?*. Polska.
- 16.08.2013, Kazibut E.: *PiMPeK prezydenta. Prowokacja czy twarda gra o przyszły Śląsk?*. Rozmowa.
- 24.09.2013, Minorczyk-Cichy A.: *Śląskie wyludnia się w przerażającym tempie. Nie powstrzymamy tego, ale próbujemy choć zahamować*. Opinie.
- 27.09.2013, b.d.: *Silesia na targach*. Dodatek specjalny.
- 12.10.2013, Pustułka A.: *Prezydenci dużych śląskich miast bez żalu pożegnają się z GZM-em*. Polska.

2014

- 3.01.2014, Zasada M.: *Oscarowe popisy w regionalnej polityce. Brawa dla zwycięzców*. Wydarzenia.
- 3.02.2014, Lewandowski K., Dikta J.: *Administracja w stolicy nie jest lepsza niż nasza*. Nasze sprawy.
- 19.02.2014, Pustułka A.: *Bo ktoś nie lubi metropolii*. Wydarzenia.
- 20.02.2014, Pustułka A.: *Metropolitalne strachy na Lachy*. Wydarzenia.
- 20.02.2014, Zasada M.: *Nie ma wyjścia. Sami musimy sobie pomóc*. Polska.
- 21.02.2014, Zasada M.: *Element awanturniczy, czyli żyj i pozwól żyć publicznie*. Magazyn.
- 17.03.2014, Zasada M.: *Metropolia jak wniosek do UNESCO*. Komentarz.
- 28.03.2014, b.d.: *Cannes: Metropolia Silesia nagrodzona!*. Dodatek specjalny.
- 1.04.2014, Zasada M.: *Z miasta do miasta za pracą*. Wydarzenia.
- 4.04.2014, Twaróg M.: *Jednego miasta nie będzie*. Od redaktora.

- 24.07.2014, Wroński M.: *Śląsk, ziemia obiecana nie tylko dla krakusów*. Magazyn.
- 19.12.2014, b.d.: *O roku po roku, czyli... bilans naszych działań*. Dodatek specjalny.
- 2015
- 23.01.2015, Pustułka A.: *Z miast do miasteczek. Katowice kurczą się i czekają na metropolię*. Wydarzenia.
- 6.02.2015, Pustułka A.: *Katowice nie chcą już GZM, ale czy może być GZM bez Katowic?*. Wydarzenia.
- 21.02.2015, Pustułka A.: *Teraz GZM pokieruje kobieta: Małgorzata Mańka-Szulik, prezydent Zabrze*. Wydarzenia – W skrócie.
- 27.02.2015, BP: *Stery Metropolii Silesia od teraz w rękach prezydent Zabrze*. Wydarzenia – Zabrze.
- 8.03.2015, b.d.: *Metropolia swojska, wyborcza*. Od redaktora – Zapowiedź.
- 3.04.2015, Zasada M.: *Nie można bać się silnego Górnego Śląska. Bo silny Śląsk to przecież silna Polska*. Rozmowa.
- 13.05.2015, Zasada M.: *Śląskie decyduje, bo tu jest ponad 3,5 miliona głosów do zdobycia*. Wydarzenia.
- 29.05.2015, Zasada M.: *Mały śląski poradnik dla nowego prezydenta Polski*. Magazyn – Polityka.
- 26.06.2015, Twaróg M.: *Pomyślmy: 4 idee dla Śląskiego. Politykom pod rozważę*. Od redaktora.
- 29.06.2015, Q: *Zapraszamy do dyskusji w debacie DZ pod hasłem 4 idee dla Śląskiego: ludzie, tożsamość, metropolia, przyszłość*. Wydarzenia – debata DZ.
- 17.07.2015, Pustułka A.: *W Sejmie przyspieszenie prac nad ustawą metropolitalną. W poniedziałek decyzja*. Wydarzenia – W skrócie.
- 17.07.2015, Wroński M.: *Idea numer 3: Metropolia. Czyli o grze w jednej drużynie*. Od redaktora.
- 18.07.2015, Wroński M.: *Zrównoważony transport, lepsza komunikacja – to priorytety dla metropolii*. Nasza akcja.
- 22.07.2015, Wroński M.: *Francuzi przekonywali się do metropolii przez kilkadziesiąt lat*. Wydarzenia.
- 24.07.2015, Cichy S.: *Krakowice są bardziej realne. Bez węgla, ale za to z Krakowem?*. Magazyn.
- 31.07.2015, b.d.: *Sami musimy odkrywać i wykorzystywać walory regionu*. Magazyn.
- 5.08.2015, Zasada M., Wroński M.: *Metropolia trafi do Sejmu*. Wydarzenia.
- 7.08.2015, Zasada M.: *Cztery zadania dla prezydenta Dudy w Śląskiem*. Wydarzenia.

- 14.08.2015, Zasada M., wsp. Wroński M.: *Co o zmienionej ustawie metropolitalnej sądzą prezydenci naszych miast? Czy podpisaliby się pod tym dokumentem, czy raczej są za jego odrzuceniem?*. Opinia.
- 9.09.2015, Zasada M.: *Dziś już nikt nie chce ustawy o metropolii*. Zapowiedź.
- 16.10.2015, Zasada M.: *Nadszedł czas debat*. Zapowiedź.
- 23.10.2015, Zasada M.: *To mogą być kluczowe lata z widokami na więcej*. Wydarzenia.
- 30.10.2015, Zasada M.: *Przez ostatnie lata nie było sensownej rozmowy o przyszłości regionu*. Wydarzenia.
- 16.11.2015, Zasada M.: *Poczekamy na metropolię rok? A może jeszcze dłużej*. Wydarzenia.
- 3.12.2015, Wroński M., Zasada M.: *Metropolia od stycznia 2017*. Wydarzenia.
- 17.12.2015, Pustułka A.: *Nikt nie rodzi się wojewodą*. Rozmowa.
- 24.12.2015, Zasada M.: *Pięć modnych słów roku 2015. Ranking subiektywny*. Magazyn.
- 2016
- 2.01.2016, Semik T.: *Ślązacy znowu czegoś chcą kosztem innych?*. Rozmowa.
- 8.01.2016, Pustułka A.: *Pięć nadziei na 2016 rok. Ranking subiektywny*. Magazyn.
- 12.01.2016, Zasada M.: *Metropolia czeka na ruch Beaty Szydło*. Wydarzenia.
- 11.02.2016, Zasada M.: *Metro mogłoby wrócić do metropolii*. Zapowiedź.
- 19.02.2016, Zasada M.: *Metro w śląskiej metropolii? Taki pomysł już kiedyś był – nazywał się KRR*. Magazyn, rozmowa.
- 7.03.2016, Zasada M.: *Trudna droga za jeden bilet*. Wydarzenia.
- 11.04.2016, Zasada M.: *Metropolia? Rząd chce paru tygodni*. Zapowiedź.
- 15.04.2016, Zasada M.: *Wójcik kontra Wójcik. PiS kontra Platforma. Metropolia kontra metropolia*. Magazyn.
- 29.04.2016, Zasada M.: *Metropolia Silesia przygalałopuje jak „Rodzina 500+”*. Przeszkód nie widać. Magazyn.
- 25.05.2016, Kazibut E.: *Śląsk wśród liderów*. Dodatek specjalny.
- 27.05.2016, Zasada M.: *Czy ustawa metropolitalna może pogłębić podziały między aglomeracją śląsko-zagłębiowską i resztą województwa – Bielskiem, Częstochową, Rybnikiem?*. Magazyn.
- 20.06.2016, Zasada M.: *Minister finansów wszedł do metropolii z nożycami*. Wydarzenia.
- 25.08.2016, Zasada M.: *Metropolia u metropolity*. Wydarzenia.
- 9.09.2016, Pustułka A.: *Marszałek Saługa: PiS buduje swoją siłę na lęku ludzi*. Magazyn.
- 21.09.2016, Zasada M.: *Wiarygodność? Ale o co chodzi?*. Od redaktora.
- 4.10.2016, Pustułka A.: *Siedziba metropolii w Sosnowcu? To nowa propozycja prezydenta Chęcińskiego*. Magazyn.

- 7.10.2016, Zasada M.: *Nie stać nas na zatrzymanie maszyny przemysłowej tam, gdzie ona działa*. Magazyn, rozmowa.
- 14.10.2016, Zasada M.: *Rybnik nie boi się metropolii. Dobrze mieć bogatego sąsiada*. Gość Dnia DZ i Radia Piekary.
- 2017
- 14.01.2017, Zasada M.: *Metropolitalne czuwanie. Ustawa wreszcie w Sejmie*. Zapowiedź.
- 17.01.2017, Zasada M.: *Do końca lutego 2017 r. metropolia ma być uchwalona i podpisana przez prezydenta*. Gość Dnia DZ i Radia Piekary.
- 20.01.2017, Zasada M.: *Czy śląska metropolia zacznie funkcjonować w lipcu br.?* Magazyn.
- 24.01.2017, Drabek P.: *PO: Nierealne terminy w sprawie metropolii*. Wydarzenia.
- 26.01.2017, Zasada M.: *Wójcik: Ustawa metropolitalna leżała w szufladzie 3 miesiące*. Gość Dnia DZ i Radia Piekary.
- 8.02.2017, Zasada M.: *Metropolitalny czas przeszedł? Jeszcze nie*. Wydarzenia.
- 11.02.2017, Zasada M.: *Krok ku metropolii. Głosowanie 24 lutego*. Polska/Świat.
- 14.02.2017, Zasada M.: *Wójcik: Tachograf i kamery w limuzynie premier Szydło wyjaśnią wypadek?*. Gość Dnia DZ i Radia Piekary.
- 24.02.2017, Zasada M.: *Samorządowa rewolucja Jarosława Kaczyńskiego: ci prezydenci mogą pożegnać się z urzędem w 2018 roku*. Magazyn.
- 25.02.2017, Zasada M.: *Silbert: Wojewoda jest listonoszem tej ustawy*. Wydarzenia, rozmowa.
- 9.03.2017, Daszewski A.: *Moja prognoza prognozy*. Od redaktora.
- 11.03.2017, Zasada M.: *Mańka-Szulik: Wciąż nie pijemy szampana*. Gość Dnia DZ i Radia Piekary.
- 16.03.2017, Zasada M.: *Dziś Senat metropolię przyjmie bez poprawek*. Wydarzenia.
- 17.03.2017, Semik T.: *Śląsk musi zacząć gonić pociąg z nowoczesnością*. Magazyn.
- 24.03.2017, PSZ: *Młodzi piekarzanie debatowali na temat Metropolii Silesia*. Wydarzenia, debata.
- 30.03.2017, Zasada M.: *Bytom, miasto stołeczne*. Od redaktora.
- 31.03.2017, MANO, MAO, LOTA, NAU, PSZ: *#BytoMetropolia to hasło kampanii na rzecz siedziby metropolii w Bytomiu. Sprawę komentują prezydenci Katowic, Gliwic i Zabrze*. Magazyn.
- 4.04.2017, Zasada M.: *Dziś w Katowicach prezydent podpisze ustawę metropolitalną*. Wydarzenia.
- 5.04.2017, Zasada M.: *Ustawa z podpisem prezydenta. 3 miesiące do startu metropolii*. Wydarzenia.

- 7.04.2017, Twaróg M.: *Metropolia. Pierwsi w kraju i jedyni. Dobrze byłoby pokazać Polsce, że to ma sens.* Od redaktora.
- 10.04.2017, Mikrut-Majeranek M.: *KZK GOP był szkołą rodzenia dla metropolii.* Rozmowa.
- 13.04.2017, Daszewski A.: *Pozrzedzić z zachwytem.* Od redaktora.
- 19.04.2017, Zasada M.: *Dwa światowe kongresy, które mogą ustawić Katowice w Europie.* Wydarzenia.
- 22.04.2017, Przybytek J.: *Na kongresie również o metropolii.* Wydarzenia.
- 24.04.2017, Zielonka A.: *Ważny głos Kościoła za naszą metropolią.* Zapowiedź.
- 24.04.2017, Zielonka A., wspł. PAS: *Biskupi zachęcają wiernych, by polubili metropolię.* Bo warto. Wydarzenia.
- 10.05.2017, Rożnowska K.: *EKG: Gospodarcze serce Europy bije do piątku w Katowicach.* Wydarzenia – Tarnowskie Góry.
- 11.05.2017, Zasada M.: *Buzek: Park Śląski? Pieniądze z 3 źródeł.* Gość Dnia DZ i Radia Piekary.
- 19.05.2017, Twaróg M.: *Co byłoby klęską dla metropolii śląsko-zagłębiowskiej.* Od redaktora.
- 26.05.2017, PSZ: *Nie będzie Metropolii Silesia?.* Magazyn – Wydarzyło się – Katowice.
- 31.05.2017, Zasada M.: *Polaczek: Proponuję dwa razy pięć lat dla prezydentów i burmistrzów.* Gość Dnia DZ i Radia Piekary.
- 2.06.2017, Twaróg M.: *Nazwa metropolii już jest. To „Katowice” albo „Śląsk”.* Od redaktora.
- 9.06.2017, Zielonka A.: *Prezydent komentuje zmianę nazwy metropolii.* Wydarzenia – Metropolia – w liczbach.
- 12.06.2017, Zasada M.: *Trzy tygodnie do startu Metropolii Katowickiej.* Zapowiedź.
- 21.06.2017, Zasada M.: *Metropolia potrzebuje jeszcze jednego podpisu.* Wydarzenia.
- 24.06.2017, Demski M.: *Tyski Lider Przedsiębiorczości 2017. Hermesy dla biznesu i arcybiskupa Wiktora Skworca.* Wydarzenia.
- 30.06.2017, Twaróg M.: *Szef metropolii, czyli superbohater poszukiwany.* Od redaktora.
- 12.07.2017, Zasada M.: *Metropolitalny remanent: będzie diagnoza społeczna.* Zapowiedź.
- 28.07.2017, Krzyżyk O.: *Metropolia to nasz sukces.* Magazyn.
- 7.08.2017, Zasada M.: *Kto szefem metropolii? Decyzja za trzy tygodnie.* Zapowiedź.
- 21.08.2017, Rożnowska K., Zasada M.: *Metropolia: bunt miast centrum? Dziś wybór wspólnego kandydata.* Wydarzenia.
- 23.08.2017, Rożnowska K.: *Prezydent Katowic zdecydował. We wtorek zarząd metropolii nie zostanie wybrany.* W skrócie – Metropolia.
- 25.08.2017, Rożnowska K.: *Metropolia. We wtorek pierwsze spotkanie, i już konflikt, o zarząd.* Wydarzenia.

- 26.08.2017, Klimaniec Ł.: *Na Jurze i w Beskidach obawiają się metropolii*. Wydarzenia.
- 30.08.2017, Zasada M.: *Metropolia jeszcze nie zaczęła działać, a już potrzebuje przerwy*. Publicystyka.
- 1.09.2017, Pustułka A.: *Metropolia. Karolczak kontra Kopel*. Magazyn.
- 1.09.2017, Twaróg M.: *Życie przyspiesza, sprawy trzy*. Metropolia, Ziętek, Marka Śląskie. Od redaktora.
- 5.09.2017, Zasada M.: *Krupa: Tak dla Kopla. A jeśli wygra Karolczak...* Gość Dnia DZ i Radia Piekary.
- 5.09.2017, Zielonka-Hałczyńska A., Szymczyk T.: *„Opuszczacie metropolię”. Jaworzno chciało w ten sposób witać kierowców*. Zagłębie.
- 7.09.2017, Zasada M.: *Kotala: Kopel może nie jest wizjonerem, ale...* Gość Dnia DZ i Radia Piekary.
- 8.09.2017, Twaróg M.: *Dziś debata Karolczak-Kopel. Kto metropolitą?* Zapowiedź.
- 8.09.2017, Zasada M.: *8 faktów o metropolii, których być może nie znacie*. Magazyn.
- 11.09.2017, Zasada M.: *Karolczak i Kopel chcą kierować metropolią. Oto ich pomysły*. Zbliżenia.
- 13.09.2017, Zasada M.: *Metropolitalne wybory wygrali Karolczak i Krupa*. Zapowiedź.
- 14.09.2017, Zasada M.: *Karolczak: Dwa tymczasowe adresy metropolii*. Gość Dnia DZ i Radia Piekary.
- 15.09.2017, Zasada M.: *Szef metropolii. Kim pan jest, panie Karolczak*. Magazyn.
- 22.09.2017, Dziadul J.: *Metropolia przed ważnym samorządowym bojem PO i PiS-u*. Magazyn – Gdzie ja żyję.
- 25.09.2017, Zasada M.: *Mercik: 16 i... 16 mln zł za siedzibę metropolii*. Gość Dnia DZ i Radia Piekary.
- 29.09.2017, Kazibut-Twórz E., Musioł R.: *Śląski to legenda i przyszłość malowana jasnymi barwami*. Dodatek specjalny, rozmowa.
- 29.09.2017, Zasada M.: *Metropolia pod napięciem – dziś ważna konferencja*. Magazyn – Katowice.
- 30.09.2017, Zasada M.: *Metropolia pod napięciem. Francja i Niemcy jako wzór*. Wydarzenia, zapowiedź.
- 26.10.2017, Zasada M.: *Chorzów, Siemianowice i Ruda Śląska wrócą do gry o metropolię*. Wydarzenia – Metropolia.
- 22.11.2017, Przybytek J.: *Metropolie rodzą się w bólach. Jakie wyzwania stoją przed górnośląsko-zagłębiowską?*. Polityka miejska.
- 25.11.2017, Zasada M.: *Mańka-Szulik: Jaka nazwa metropolii?*. Gość Dnia DZ i Radia Piekary.

- 1.12.2017, Szymczyk T.: *Obwodnica kolejowa to kwestia lat*. Magazyn.
- 15.12.2017, Klyta T.: *Pyskowice są oczywiście w metropolii*. Wyjaśnienie.
- 18.12.2017, Zasada M.: *60 mln zł dla biedniejszych i mniejszych w metropolii*. Wydawnictwa – Metropolia.
- 2018
- 2.01.2018, Pustulka A.: *Katowice stolicą e-sportu i miastem kongresów*. Rok 2018 w regionie – dodatek specjalny „Niezbędnik 2018”.
- 24.01.2018, Zasada M.: *Katowice, tu metropolia. Dziś pierwsza debata pod patronatem DZ*. Debata.
- 29.01.2018, Wortolec B.: *Metropolia bliżej mieszkańców. Przyjdź, posłuchaj i zabierz głos*. Wydarzenia – Katowice.
- 31.01.2018, Zasada M.: *Trzeba przebudować siatkę połączeń*. Rozmowa dnia „Dziennika Zachodniego” i Radia Piekary.
- 5.02.2018, Wortolec B.: *Transport, woda i zagłębiowska tożsamość. Kolejna debata z nami*. Wydarzenia – Sosnowiec.
- 9.02.2018, Pustulka A.: *Wieczorek: w sprawie placu Szewczyka zdania nie zmienię*. Magazyn – Polityka.
- 12.02.2018, Zasada M.: *Metropolia to najważniejsza ustawa tej kadencji Sejmu?*. Wydarzenia – Metropolia.
- 23.02.2018, RED: *Czy wiedzieli Państwo, że mieszkają w Silezie? My też nie*. Magazyn – Słowo Tygodnia – Sileza.
- 26.02.2018, Czytelniczka: *Metropolia nie może eliminować seniorów*. Opinie czytelników.
- 27.02.2018, Krzyżyk K.: *Tramwaje Śląskie mają pół miliarda na remonty torowisk*. Wydarzenia – Metropolia.
- 28.02.2018, Zasada M.: *Dziuba: Wskażmy nazwę metropolii w głosowaniu*. Rozmowa dnia „Dziennika Zachodniego” i Radia Piekary.
- 2.03.2018, Zasada M.: *Trzy rozwiązania bezsensownego sporu o nazwę metropolii*. Wydarzenia – Metropolia.
- 9.03.2018, Twaróg M.: *Zamknięte sklepy, ale bez paniki, proszę*. Wstępniak.
- 16.03.2018, Zasada M.: *Umińska-Duraj: Nie wyważajcie nam drzwi!*. Gość Dnia DZ i Radia Piekary.
- 13.04.2018, KK: *Były radiowiec został oficerem rowerowym*. Informacje – Będzin.
- 15.05.2018, Drabek P.: *Biznes i polityka w Katowicach. Debaty o Europie i metropolii*. Pod patronatem DZ.

- 19.05.2018, Zasada M.: *Mańka-Szulik: Metropolia zła? I takie są dziś głosy...* Rozmowa dnia „Dziennika Zachodniego” i Radia Piekary.
- 21.05.2018, Zasada M.: *Czyją własnością jest właściwie metropolia?* Wstępniak, komentarz.
- 22.05.2018, Przybytek J.: *Dawna siedziba Muzeum Śląskiego idzie pod młotek.* Wydarzenia – Katowice.
- 27.06.2018: *Nasz region już dawno przestał kojarzyć się tylko z węglem.* Dodatek specjalny.
- 9.08.2018, Zasada M.: *Ostateczny koniec projektu „Park Śląski do metropolii”.* Polityka regionalna.
- 10.09.2018, Zasada M.: *Skoncentrowana władza jest bezpieczniejsza.* Edytorial, komentarz.
- 21.09.2018, Ł.: *DZ z 21.09.2007 roku.* Magazyn – DZ Przed laty.
- 27.09.2018, Drabek P.: *Drony nad metropolią sprawdzą nielegalne wysypiska i smog.* Wydarzenia – Nowy Przemysł Expo.
- 11.10.2018, Wojsa B.: *Walka ze smogiem, lepszy transport, zielone Katowice.* Wydarzenia – Katowice.
- 16.10.2018, Pustułka A.: *Kto utrzyma wyludniające się miasta?* Wstępniak, komentarz.
- 7.11.2018, Wojsa B.: *Nowi prezydenci zapowiadają walkę o metropolitalną kolej.* Wydarzenia – Wybory 2018.
- 18.12.2018, Grabowska M.: *Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia powoła Fundusz Noblowski.* Wydarzenia – Metropolia.
- 28.12.2018, Szymczyk T.: *Grzegorz Kwitek: od 1 stycznia będzie Zarząd Transportu Metropolitalnego. A karta ŚKUP zostanie do 2021 roku.* Rozmowa.

„Gazeta Wyborcza”

2007

- 24.01.2007, Jedlecki P., Krzyk J.: *Samorządowcy nie chcą czekać na PiS.* GW Katowice.
- 1.02.2007, Krzyk J.: *Czternastu prezydentów jednym głosem.* GW Katowice.
- 9.02.2007, Jedlecki P., Szymczyk W.: *Metropolia to koń pociągowy.* GW Katowice.
- 16.03.2007, Jedlecki P., Szymczyk W.: *Tylko zgoda zbuduje aglomerację.* GW Katowice.
- 29.03.2007, Smolorz M.: *Metropolia.* GW Katowice.
- 21.09.2007, Czytelnicy: *Piotr Uszok na czele metropolii.* GW Katowice.
- 21.09.2007, Jedlecki P.: *Mamy metropolię.* GW Katowice.
- 2.10.2007, Jedlecki P.: *Prezydenci: Metropolia już jest.* GW Katowice.

2008

- 3.01.2008, Jedlecki P.: *Śląsk potrzebuje rewolucji.* GW Katowice.

- 4.01.2008, Czytelnicy: *Śląsk potrzebuje rewolucji*. GW Katowice.
- 22.01.2008, Jedlecki P.: *Prezydenci stracą władzę nad metropolią?*. GW Katowice.
- 6.03.2008, Czytelnicy: *Z drugiej strony*. GW Katowice.
- 19.03.2008, Jedlecki P.: *Budżet GZM-u na pensje i promocję*. GW Katowice.
- 8.04.2008, Jedlecki P.: *Metropolia tylko dla prezydentów?*. GW Katowice.
- 12.04.2008, Jedlecki P.: *Metropolie? Nie za dwa lata*. GW Katowice.
- 7.07.2008, Jedlecki P.: *Nie chcą pieniędzy, ale muszą je wziąć*. GW Katowice.
- 7.08.2008, Jedlecki P., Kortko D.: *Co ma logo do „Gazety”?*. GW Katowice.
- 25.08.2008, Jedlecki P.: *Metropolia może stracić 600 mln zł*. GW Katowice.
- 19.09.2008, Czytelnicy: *Metropolia ma być jak małżeństwo*. GW Katowice.
- 23.09.2008, Jedlecki P.: *Metropolia bez grosza*. GW Katowice.
- 25.09.2008, Czytelnicy: *Metropolia nie dostanie od rządu ani grosza*. GW Katowice.
- 21.10.2008, Czytelnicy: *Hasło metropolii jest jak kielbasa zrobiona przez cukiernika*.
GW Katowice.
- 26.11.2008, Jedlecki P.: *Urzędnicy chcą Mega-Katowic*. GW Katowice.
- 11.12.2008, Czytelnicy: *Telefoniczna opinia publiczna*. GW Katowice.
- 16.12.2008, Nykiel M.: *Ślązak i Zagłębiak bratankami*. GW Katowice.
- 18.12.2008, Czytelnik: *„Metropolia ma nowe logo. Czy to zakaz wjazdu?”*. GW Katowice.
- 2009
- 10.02.2009, Jedlecki P.: *Metropolia zmarnowała rok*. GW Katowice.
- 11.02.2009, Czytelnicy: *Dekret o metropolii nie wystarczy*. GW Katowice.
- 18.02.2009, Kałębasiak Ł.: *Kto przygarnie bezdomną kolekcję?*. GW Katowice.
- 2.03.2009, Czytelnik: *Metropolia Górnośląska powinna się nazywać AŚka*. GW Katowice.
- 6.03.2009, Czytelnicy: *Metropolia Silesia lepsza niż Katowice*. GW Katowice.
- 18.03.2009, Jedlecki P.: *Biję brawo prezydentom*. GW Katowice.
- 19.03.2009, Czytelnicy: *Klamka zapadła! Metropolii na imię Silesia!*. GW Katowice.
- 21.03.2009, Jedlecki P.: *Miasto będzie żyć, jak ludzie wyjdą z domów*. GW Katowice.
- 27.03.2009, Jedlecki P.: *Prezydenci: karty na stół*. GW Katowice.
- 31.03.2009, Szymczyk W.: *Musi się udać*. GW Katowice.
- 22.04.2009, Czytelnicy: *Telefoniczna opinia publiczna*. GW Katowice.
- 28.04.2009, Pj: *Metropolii na imię Silesia – już oficjalnie*. GW Katowice.
- 29.05.2009, Jedlecki P.: *Samorządowcy przekonują marszałka: Szkoda kasy na Śląski*.
GW Katowice.
- 1.06.2009, Czytelnicy: *Telefoniczna opinia publiczna*. GW Katowice.
- 23.06.2009, Jedlecki P.: *Silesią, moi prezydenci*. GW Katowice.

- 23.07.2009, Jm: *Węzły przestaną wreszcie mylić*. GW Katowice.
- 13.10.2009, Jedlecki P.: *Elektroniczny portfel coraz bliżej kieszeni*. GW Katowice.
- 14.10.2009, Czytelnicy: *Karta elektroniczna dowodem na istnienie metropolii*. GW Katowice.
- 24.11.2009, Jedlecki P.: *Szybkie pociągi będą omijać Zagłębie*. GW Katowice.
- 16.12.2009, Jedlecki P.: *Marszałek chce rządzić metropolią*. GW Katowice.
- 2010
- 15.01.2010, Kutz K.: *Niezły pasztet*. GW Katowice.
- 29.01.2010, Jedlecki P.: *Samorządowcy walczą o 500 mln zł*. GW Katowice.
- 30.03.2010, b.d.: *Wojewoda na straży prawa*. GW Katowice.
- 30.03.2010, Czoik T.: *Projektant centrum przesiadkowego zostanie wybrany już w styczniu*. GW Katowice.
- 2.04.2010, Jedlecki P.: *GZM potrzebuje menedżera, a ma byłego wojewodę*. GW Katowice.
- 7.05.2010, Głogowski T.: *Wraca wspólny bilet na pociąg, autobusy i tramwaje*. GW Katowice.
- 13.05.2010, Głogowski T.: *Jest umowa o wspólnym bilecie, ale czy będziemy go kupować?*. GW Katowice.
- 14.05.2010, b.d.: *Gminne Związki Dowodzą, Że Razem Wychodzi Lepiej*. GW Katowice.
- 27.05.2010, Jedlecki P.: *Czy miasta stać na zrzutkę?*. GW Katowice.
- 28.05.2010, Jedlecki P.: *Pomysły na metropolię*. GW Katowice.
- 8.06.2010, Głogowski T.: *Wspólny bilet bez należytej reklamy*. GW Katowice.
- 15.06.2010, Watoła J.: *Wspólny bilet do lotu*. GW Katowice.
- 31.07.2010, Jedlecki P.: *Czech jak wojewoda*. GW Katowice.
- 6.08.2010, Czytelnicy: *Telefoniczna opinia publiczna*. GW Katowice.
- 27.08.2010, Smolorz M.: *Grzechy śmiertelne i niewybaczalne*. GW Katowice.
- 29.12.2010, Gałązka W.: *Kalendarz się nie podoba, bo ich w nim nie ma*. GW Katowice.
- 2011
- 15.02.2011, Jedlecki P.: *Skłodowska-Curie nie chce być gorsza od Kopernika*. GW Katowice.
- 17.02.2011, Głogowski T.: *Bilet metropolitalny nie jest dla każdego pasażera*. GW Katowice.
- 3.03.2011, Jedlecki P.: *Partyjny skok na metropolię. Przepadł kandydat Uszoka*. GW Katowice.
- 5.03.2011, Czytelnicy: *Telefoniczna opinia publiczna*. GW Katowice.
- 14.03.2011, Szymik H.: *Niech się prezydenci wytłumaczą ze spalarni*. GW Katowice.
- 17.03.2011, Jedlecki P.: *Czas zlikwidować GZM*. GW Katowice.

- 16.05.2011, Madeja J.: *Śmieci też dają zarobić*. GW Katowice.
- 20.05.2011, Madeja J.: *Komunikacja przed zawalem*. GW Katowice.
- 7.07.2011, Czytelnicy: *Katowice? Nie ma takiego miasta, jest Silesia*. GW Katowice.
- 11.07.2011, Jedlecki P.: *Silesia chce podbić serca warszawiaków*. GW Katowice.
- 20.07.2011, Grabowski D.: *Śląskie Centrum Nauki a sprawa Bytomia*. GW Katowice.
- 28.07.2011, Godlewski A.: *Dlaczego centrum w WPKiW*. GW Katowice.
- 5.09.2011, Czytelnicy: *Metropolia śląska ma być megapowiatem*. GW Katowice.
- 12.09.2011, Łuk: *Weekend, który trzeba spędzić w teatrze*. GW Katowice.
- 27.09.2011, Jedlecki P.: *Do wyborów coraz bliżej, więc PO nęci metropolią*. GW Katowice.
- 10.10.2011, Jedlecki P.: *Zmienie nasz region*. GW Katowice.
- 28.11.2011, Jedlecki P.: *Jak nie zepsuć metropolii?*. GW Katowice.
- 5.12.2011, Jedlecki P.: *Metropolii nie będzie*. GW Katowice.
- 15.12.2011, Gałązka W.: *W Sosnowcu metropolii nie przełkną*. GW Katowice.
- 19.12.2011, Czytelnicy: *Telefoniczna opinia publiczna*. GW Katowice.
- 2012
- 13.01.2012, Jedlecki P.: *Prześwietlamy metropolię*. GW Katowice.
- 16.01.2012, Jedlecki P.: *Nowe województwo zamiast metropolii?*. GW Katowice.
- 17.01.2012, Czytelnicy: *Górny Śląsk i Zagłębie będą jednym miastem*. GW Katowice.
- 20.01.2012, Guzy J., Górski K., Frankiewicz Z., Dziuba A., Podraza Z.: *Prezydenci o władzy w metropolii*. GW Katowice.
- 21.01.2012, Jedlecki P.: *Czekam na metropolię*. GW Katowice.
- 24.01.2012, Jedlecki P.: *Prezydenci bardzo podzieleni*. GW Katowice.
- 27.01.2012, Jedlecki P.: *Platforma nie wierzy w swoje metropolitalne obietnice*. GW Katowice.
- 26.02.2012, Jedlecki P.: *Katowice nie chcą już być kojarzone ze śląskością*. GW Katowice.
- 21.03.2012, Jedlecki P.: *Katowice są „ani dobre, ani złe”?*. GW Katowice.
- 29.03.2012, Jedlecki P.: *Metropolia jak autonomia*. GW Katowice.
- 14.06.2012, Jedlecki P.: *Katowice nie chcą już być miastem wielkich wydarzeń*. GW Katowice.
- 20.09.2012, Madeja J.: *Nasze miasta jak kucharki. Razem nic nie potrafią ugotować*. GW Katowice.
- 30.11.2012, Czytelnicy: *Katowice wyhodowały sobie wroga*. GW Katowice.
- 2013
- 5.02.2013, Czytelnicy: *Metropolia się kurczy. Może lepiej rozwiązać GZM?*. GW Katowice.

22.03.2013, Jedlecki P.: *Katowice torpedują plan budowy DTŚ*. GW Katowice.

3.09.2013, Jedlecki P.: *Ostatnia szansa przekonania wyborców*. GW Katowice.

13.09.2013, Kutz K.: *Odchodzą wielcy z Szopienic*. GW Katowice.

29.10.2013, Pj: *Nie będzie wspólnego utrzymania DTŚ*. GW Katowice.

2014

17.06.2014, Czytelnik: *Czytelnicy: do „Wyborczej”*. GW Katowice.

29.12.2014, Jedlecki P.: *Co dalej z metropolią?*. GW Katowice.

2015

15.01.2015, Jedlecki P.: *Metropolia ma się zająć komunikacją publiczną*. GW Katowice.

2.02.2015, Jedlecki P.: *Prezydenci się pokłócili*. GW Katowice.

4.02.2015, Jedlecki P.: *PO szuka winnych upadku metropolii. Radzę spojrzeć w lustro*. GW Katowice.

23.02.2015, Jedlecki P.: *Małgorzata Mańka-Szulik została szefową metropolii*. GW Katowice.

11.09.2015, Jedlecki P.: *Śląska PO powinna przeprosić za swoją słabość*. GW Katowice.

2016

15.02.2016, Jedlecki P.: *W sporze o metropolię przeciwnicy znaleźli lepsze argumenty*. GW Katowice.

16.03.2016, Maw: *Zapytają cię, co myślisz o metropolii*. GW Katowice.

14.04.2016, Jedlecki P.: *PiS ma problem. Blokuje powstanie metropolii, ale metropolita katowicki ogłosił, że jest za*. GW Katowice.

27.06.2016, Jedlecki P., Madeja J.: *Metropolia to krok do jednego miasta*. GW Katowice.

22.09.2016, Jedlecki P.: *Po torach jest szybciej*. GW Katowice.

2017

2.02.2017, Jedlecki P.: *Komunikacja przyszłości*. GW Katowice.

7.02.2017, Jedlecki P.: *PiS zastawiło pułapkę na miasta regionu*. GW Katowice.

11.02.2017, Jedlecki P.: *Metropolia jest ważna. Ale nie w piątek*. GW Katowice.

24.02.2017, Jedlecki P.: *PiS funduje bilet w jedną stronę*. GW Katowice.

6.03.2017, Jedlecki P.: *Nowa prezes Parku Śląskiego*. GW Katowice.

27.03.2017, Jedlecki P.: *Metropolia o jednej prędkości*. GW Katowice.

6.04.2017, Jedlecki P.: *Nie znamy, ale popieramy*. GW Katowice.

11.04.2017, Jedlecki P.: *Trwa już budowa metropolii*. GW Katowice.

- 29.05.2017, Pietraszewski M.: *Niedziela jest dla każdego*. GW Katowice.
- 30.05.2017, Madeja J.: *Zaproszenie na happening w tramwaju. Chodzi o czyste powietrze*. GW Katowice.
- 1.06.2017, Jedlecki P.: *Metropolia ma już gotowy plan wydatków*. GW Katowice.
- 2.06.2017, Kutz K.: *Renesans stójkowych*. GW Katowice.
- 6.06.2017, Jedlecki P.: *Metropolia w ręce PIS? Prezydent Katowic promuje taki pomysł*. GW Katowice.
- 17.06.2017, Jedlecki P.: *KZK GOP zachęca do porzucenia komunikacji publicznej*. GW Katowice.
- 30.06.2017, Jedlecki P.: *Metropolia musi być dla ludzi*. GW Katowice.
- 3.07.2017, Jedlecki P.: *Metropolię trzeba wypełnić treścią*. GW Katowice.
- 4.07.2017, Makowski J.: *Katowice nowoczesne, Krupa anachroniczny*. GW Katowice.
- 5.07.2017, Jedlecki P.: *Pogadajmy o metropolii*. GW Katowice.
- 7.07.2017, Madej J.: *Metropolia powinna być dla ludzi*. GW Katowice.
- 23.08.2017, Jedlecki P.: *Prezydent Katowic gra z PIS w sprawie metropolii*. GW Katowice.
- 30.08.2017, Jedlecki P.: *Metropolia wciąż bez władz*. GW Katowice.
- 8.09.2017, Jedlecki P.: *Dwóch kandydatów i ich pomysły na metropolię*. GW Katowice.
- 13.09.2017, Jedlecki P.: *Szef metropolii: pierwsze zadanie to wspólny bilet*. GW Katowice.
- 29.09.2017, Jedlecki P.: *Tylko jedno miasto w metropolii ma żużel. Warto się nim chwalić*. GW Katowice.
- 9.10.2017, Jedlecki P.: *Gliwice, Dąbrowa Górnicza i Tychy wyprzedzają Katowice*. GW Katowice.
- 12.10.2017, Jedlecki P.: *Jest szansa, że pomiędzy DTŚ i A4 powstanie oceanarium*. GW Katowice.
- 23.10.2017, Jedlecki P.: *Miasta skarżą się, że Tauron utrudnia im inwestycje*. GW Katowice.
- 24.10.2017, Madeja J.: *Nie chce się wierzyć, to pociąg!*. GW Katowice.
- 27.10.2017, Malinowska A.: *Jedna metropolia i aż trzy centra nauki. Tylko po co tak dużo?*. GW Katowice.
- 22.11.2017, Jedlecki P.: *Nadciągają ogromne zmiany*. GW Katowice.
- 8.12.2017, Jedlecki P.: *Bogata metropolia z klimatem*. GW Katowice.
- 16.12.2017, Jedlecki P.: *W metropolii łatwo o dobrą pracę*. GW Katowice.
- 29.12.2017, Warchala M., Czado P., Malinowska A., Watōła J., Sobczyk I., Odziomek M., Jedlecki P., Pietraszewski M.: *Co nam po tobie zostanie, stary roku?*. GW Katowice.

- 2018
- 5.01.2018, Jedlecki P.: *Metropolia musi poprawić komunikację. Opracuje projekt kolei metropolitalnej*. GW Katowice.
- 15.01.2018, Jedlecki P.: *Metropolia boli polityków PIS. Przez niezależność*. GW Katowice.
- 31.01.2018, Jedlecki P.: *Miasta metropolii nadal oszczędzają na komunikacji. Tak naprawdę wydają na nią grosze*. GW Katowice.
- 20.02.2018, Purzyński P., Jedlecki P.: *Prezydent Sosnowca chce, by metropolia na co dzień używała nazwy Sileza*. GW Katowice.
- 2.03.2018, Jedlecki P.: *Zostaw auto w garażu, autobus lepszy*. GW Katowice.
- 3.03.2018, Jedlecki P.: *Nowa taryfa to rewolucja, ale co na to prezydenci z metropolii?*. GW Katowice.
- 5.03.2018, Jedlecki P.: *Katowice stają się parkingiem metropolii*. GW Katowice.
- 6.03.2018, Jedlecki P.: *Katowice są silne dzięki metropolii*. GW Katowice.
- 12.03.2018, Frąk M.: *200 miejsc pracy w Fujitsu. Japońska firma wybrała biurowiec KTW*. GW Katowice.
- 21.03.2018, Jedlecki P.: *Rowerzyści łączcie się!*. GW Katowice.
- 27.03.2018, Jedlecki P.: *Ogłoszono budowę kolei na lotnisko. Ale nie udało się zdobyć na to pieniędzy*. GW Katowice.
- 6.04.2018, Stefaniak-Zubko A.: *Były radiowiec oficerem rowerowym metropolii*. GW Katowice.
- 25.05.2018, Opinie Czytelników: *Metropolia zamawia koncepcję kolei dla miast. Pojedziemy metrem czy nad ziemią?*. GW Katowice.
- 22.06.2018, Jedlecki P.: *Jak powstają i rządzą się metropolie?*. GW Katowice.
- 23.07.2018, Jedlecki P.: *Katowice chcą mieć park dla siebie*. GW Katowice.
- 29.08.2018, Jedlecki P.: *Zagłębiowski Park Sportowy to inwestycja na kilka dekad*. GW Katowice.
- 30.08.2018, Jedlecki P.: *Nowe tablice na przystankach*. GW Katowice.
- 15.09.2018, Jedlecki P.: *Gdzie przystanie nowa kolej w Katowicach?*. GW Katowice.
- 30.10.2018, Jedlecki P.: *Eksperci podali trzy pomysły na kolej metropolitalną*. GW Katowice.
- 20.11.2018, Jedlecki P.: *„Miasta Idei” w Libero. Towar w sklepie to dziś za mało*. GW Katowice.
- 3.12.2018, Jedlecki P.: *Zmiana władzy w metropolii. Krupa na aucie*. GW Katowice.
- 4.12.2018, Jedlecki P., Bednarek M.: *Za mało pieniędzy na komunikację*. GW Katowice.

Literatura

- Adams P.C., 2010: *A taxonomy for communication geography*. „Progress in Human Geography”, vol. 35, iss. 1, s. 37–57. <https://doi.org/10.1177/0309132510368451>.
- Adamus-Matuszyńska A., Dzik P., 2017: *Tożsamość wizualna polskich województw, miast i powiatów. Identyfikacja, prezentacja, znaczenie*. Wydawnictwo Adam Marszałek, Akademia Sztuk Pięknych w Katowicach, Toruń–Katowice.
- Allmendinger P., Haughton G., Knieling J., Othengrafen F., eds., 2015: *Soft Spaces in Europe: Re-negotiating Governance, Boundaries and Borders*. Routledge, Oxon, UK. <https://doi.org/10.4324/9781315768403>.
- Amin A., Thrift N., 1994: *Living In the Global*. W: *Globalisation, Institutions, and Regional Development in Europe*. Eds. A. Amin, N. Thrift. Oxford University Press, Oxford, s. 1–22. <https://doi.org/10.1093/oso/9780198289166.003.0001>.
- André-Larochebouvry D., 1998: *La conversation quotidienne*. Didier-Crédif, Paris.
- Anguelovski I., 2013: *From Environmental Trauma to Safe Haven: Place Attachment and Place Remaking in Three Marginalized Neighborhoods of Barcelona, Boston, and Havana*. „City and Community”, vol. 12, no. 3, s. 211–237. <https://doi.org/10.1111/cico.12026>.
- Ansell C., Gash A., 2007: *Collaborative governance in theory and practice*. „Journal of Public Administration Research and Theory”, vol. 18, no. 4, s. 543–571. <http://dx.doi.org/10.1093/jopart/mum032>.
- Aronson E., Wilson T.D., Akert R.M., 2007: *Psychologia społeczna. Serce i umysł*. Wydawnictwo Zysk i S-ka, Poznań.
- Ashworth G.J., 1992: *Whose history, whose heritage? Management means choice*. W: *Managing tourism in historic cities*. Ed. Z. Zuziak. International Cultural Center, Kraków, s. 27–53.
- Augé M., 2010: *Nie-miejsca. Wprowadzenie do antropologii hipernowoczesności*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Awramiuk E., 2011: *Homonimia w funkcji impresywnej*. „Białostockie Archiwum Językowe”, nr 11, s. 29–40. <https://doi.org/10.15290/baj.2011.11.02>.
- Babbie E., 2004: *Badania społeczne w praktyce*. Wydawnictwo PWN, Warszawa.
- Bailey K.D., 1994: *Methods of social research*. Free Press, New York.
- Bal M., 1999: *Introduction*. W: *Acts of Memory. Cultural Recall in the Present*. Eds. M. Bal, J. Crewe, L. Spitzer. University Press of New England, Hanover, s. vii–xvii.
- Baran S., Davies D., 2007: *Teorie komunikowania masowego*. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.

- Barański M., red., 2001: *Zagłębie Dąbrowskie. W poszukiwaniu tożsamości regionalnej*. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.
- Barca F., 2009: *An Agenda for a Reformed Cohesion Policy. A place-based approach to meeting European Union challenges and expectations. Independent Report*. https://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/regi/dv/barca_report_/barca_report_en.pdf [dostęp: 10.01.2020].
- Bartmiński J., 1990: *Punkt widzenia, perspektywa, językowy obraz świata*. W: *Językowy obraz świata*. Red. J. Bartmiński. Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, s. 109–127.
- Bartmiński J., 2001: *Styl potoczny*. W: *Współczesny język polski*. Red. J. Bartmiński. Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, s. 115–134.
- Bartmiński J., 2015: *Perspektywa semazjologiczna i onomazjologiczna w badaniach językowego obrazu świata*. „Poradnik Językowy”, z. 1, s. 14–29.
- Bartmiński J., Niebrzegowska S., 1998: *Profile a podmiotowa interpretacja świata*. W: *Profilowanie w języku i tekście*. Red. J. Bartmiński, R. Tokarski. Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, s. 211–224.
- Bartmiński J., Panasiuk J., 2001: *Stereotypy językowe*. W: *Współczesny język polski*. Red. J. Bartmiński. Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, s. 371–395.
- Bassand M., 1991: *Identité et développement régional*. Peter Lang, Berne.
- Bassand M., 1997: *Métropolisation et inégalités sociales*. Presses Polytechniques et Universitaires Romandes, Lausanne.
- Baudrillard J., 2005a: *O uwodzeniu*. Przeł. J. Margański. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Baudrillard J., 2005b: *Symulakry i symulacja*. Przeł. S. Królak. Wydawnictwo Sic, Warszawa.
- Bauman Z., 1997: *Glokalizacja, czyli komu globalizacja, a komu lokalizacja*. „Studia Socjologiczne”, t. 3, nr 146, s. 53–69.
- Bauman Z., 2006: *Płynna nowoczesność*. Wydawnictwo Literackie, Kraków.
- Bell A., 1998: *The Discourse Structure of News Stories*. W: *Approaches to Media Discourse*. Eds. A. Bell, P. Garret. Blackwell Publishers, Oxford, s. 64–104.
- Benford R.D., Snow D.A., 2000: *Framing Processes and Social Movements: An Overview and Assessment*. „Annual Review of Sociology”, nr 26, s. 611–639. <https://doi.org/10.1146/annurev.soc.26.1.611>.
- Berger P.L., Luckmann T., 1983: *Społeczne tworzenie rzeczywistości*. Przeł. J. Niżnik. Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa.

- Bierwiazzonek K., 2009: *Wybrane wymiary regionalnego ładu przestrzennego i ich społeczne oceny*. W: *Chaos oswojony? Województwo śląskie i jego społeczne metamorfozy*. Red. M.S. Szczepański, Z. Zagąła. Wydawnictwo Gnome, Uniwersytet Śląski, Katowice, s. 92–112.
- Bierwiazzonek K., 2016: *Społeczne znaczenie miejskich przestrzeni publicznych*. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.
- Bierwiazzonek K., 2018: *Miejskie przestrzenie publiczne i ich społeczne znaczenia – próba systematyzacji*. „Przegląd Socjologiczny”, t. LXVII (67), nr 1, s. 25–48.
- Bierwiazzonek K., Nawrocki T., 2017: *Przestrzeń publiczna a tożsamość miejsca, miasta i mieszkańców*. W: *Miasto, przestrzeń, tożsamość: studium trzech miast: Gdańsk, Gliwice, Wrocław*. Red. K. Bierwiazzonek, M. Dymnicka, K. Kajdanek, T. Nawrocki. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa, s. 49–79.
- Bierwiazzonek K., Pyka R., 2024: *Potencjał akademicki Katowic i Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii. Społeczna percepcja i instytucjonalne uwarunkowania*. „Polityka i Społeczeństwo”, nr 22(1), s. 50–68. <https://doi.org/10.15584/polispol.2024.1.4>.
- Błaszczuk M., 2013: *W poszukiwaniu socjologicznej teorii rozwoju miast. Meandry ekonomii politycznej*. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Błaszczuk M., 2015a: *O politycznej naturze tożsamości lokalnej*. W: *Społeczne i ekonomiczne aspekty urbanizacji i metropolizacji*. Red. M. Malikowski, M. Palak, J. Halik. Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów.
- Błaszczuk M., 2015b: *Zanim kurtyna pójdzie w górę. Reprodukacja miejskiego spektaklu w kontekście Europejskiej Stolicy Kultury Wrocław 2016*. W: *Uczestnicy, konsumenci, mieszkańcy. Wrocławianie i ich miasto w oglądzie socjologicznym*. Red. M. Błaszczuk, J. Pluta. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Bogolebska B., 2006: *Między literaturą i publicystyką*. Wydawnictwo „Piktor”, Łódź.
- Bohner G., Wanke M., 2004: *Postawy i zmiany postaw*. Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, Gdańsk.
- Bokszański Z., 2005: *Tożsamości zbiorowe*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Boudon R., 2009: *Logika działania społecznego*. Zakład Wydawniczy „Nomos”, Kraków.
- Bourdieu P., 2001: *Langage et pouvoir symbolique*. Editions du Seuil, Paris.
- Bourdieu P., 2005: *Dystynkcja. Społeczna krytyka władzy sądenia*. Przeł. P. Biłos. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Bożek A., 1957: *Pamiętniki*. Wydawnictwo „Śląsk”, Katowice.
- Brzezińska M.M., 2018: *Analiza narracji politycznej*. W: *Analiza dyskursu politycznego*. Red. M. Brzezińska, P. Burgoński, M. Gierycz. Wydawnictwo Naukowe UKSW, Warszawa, s. 13–25.

- Bujak P., 2016: *Tożsamość śląska. Rzeczywistość czy XX-wieczna kreacja?*. „Pogranicze. Polish Borderland Studies”, t. 4, nr 1, s. 61–74.
- Bukowski A., 2006: *Władza, terytorium, tożsamość. Społeczne konstruowanie regionu*. W: *Zarządzanie przestrzenią. Globalizacja, etniczność, władza*. Red. A. Bukowski, M. Lubaś, J. Nowak. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, s. 73–114.
- Bukowski A., Lubaś M., Nowak J., 2006: *Wstęp*. W: *Zarządzanie przestrzenią: globalizacja, etniczność, władza*. Red. A. Bukowski, M. Lubaś, J. Nowak. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, s. 7–21.
- Burgoński P., 2018: *Krytyczna analiza dyskursu*. W: *Analiza dyskursu politycznego*. Red. M.M. Brzezińska, P. Burgoński, M. Gierycz. Wydawnictwo Naukowe UKSW, Warszawa, s. 53–72.
- Burgoński P., Gierycz M., 2018: *Dyskurs, analiza dyskursu i konstruktywizm*. W: *Analiza dyskursu politycznego*. Red. M.M. Brzezińska, P. Burgoński, M. Gierycz. Wydawnictwo Naukowe UKSW, Warszawa, s. 13–25.
- Burns J.M., 1978: *Leadership*. Harper & Row, New York.
- Burszta W.J., 2004: *Różnorodność i tożsamość. Antropologia jako kulturowa refleksyjność*. Wydawnictwo Poznańskie, Poznań.
- Buszman-Witańska M., Witczak O., 2016: *Media w promocji usług systemowych na przykładzie Parku Śląskiego*. „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach”, nr 262, s. 37–46.
- Callaghan K., Schnell F., 2001: *Assessing the Democratic Debate: How the News Media Frame Elite Policy Discourse*. „Political Communication”, vol. 18(2), s. 183–212. <https://doi.org/10.1080/105846001750322970>.
- Cardoso R., Meijers E., 2021: *Metropolisation: the winding road toward the citification of the region*. „Urban Geography”, vol. 42(1), s. 1–20. <https://doi.org/10.1080/02723638.2020.1828558>.
- Carey J.W., 1998: *Communication as Culture. Essays on Media and Society*. Unwin Hyman, Boston.
- Cassirer E., 1977: *Esej o człowieku. Wstęp do filozofii kultury*. Wydawnictwo Czytelnik, Warszawa.
- Castells M., 1982: *Kwestia miejska*. Przeł. B. Jałowiecki. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Castells M., 2007: *Społeczeństwo sieci*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Castoriadis C., 1975: *L'institution imaginaire de la société*. Seuil, Paris.

- CBOS, 2024: *Komunikat z badań nr 44/2024. Zaufanie społeczne*, Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, Warszawa. https://www.cbos.pl/SPISKOM.POL/2024/K_040_24.PDF [dostęp: 19.06.2025].
- Cekiera R., 2020: *Formowanie dyskursu o polskim kryzysie migracyjnym w polskich mediach katolickich na przykładzie „Przewodnika Katolickiego”*. W: *Imigranci i uchodźcy w Europie*. Red. M. Trojanowska-Strzęboszewska, J. Balicki. Wydawnictwo UKSW, Warszawa, s. 179–200.
- De Certeau M., 2008: *Wynaleźć codzienność. Sztuki działania*. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Cetwiński O., Karwat M., 2001: *Podmiot jako homeostat systemu społecznego*. W: *Metafory polityki*. Red. B. Kaczmarek. Dom Wydawniczy ELIPSA, Warszawa, s. 17–26.
- Chaib M., Danemark B., Selander S., 2011: *Introduction: Social Knowledge – Shared, Transmitted, Transformed*. W: *Education, Professionalization and Social Representations. On the Transformation of Social Knowledge*. Eds. M. Chaib, B. Danermark, S. Selander. Routledge, London, s. 1–15.
- Chmielewska M., Szajnowska-Wysocka A., 2010: *Metropolia „Silesia” – aspiracje konurbacji górnośląskiej*. „Acta Geographica Silesiana”, nr 7, s. 5–10.
- Chorążki W., 1999: *Polskie media lokalne i sublokalne 1989–1999*. „Zeszyty Prasoznawcze”, nr 1–2 (157–158), s. 59–82.
- Churski P., 2014: *Model polaryzacyjno-dyfuzyjny w przemianach polityki spójności – konsekwencje dla ukierunkowania polityki rozwoju*. „Rozwój Regionalny i Polityka Regionalna”, nr 25, s. 13–27.
- Coleman J., 1990: *Foundations of Social Theory*. The Belknap Press of Harvard University, Cambridge MA.
- Cresswell T., 2004: *Place: A Short Introduction*. Blackwell, Oxford.
- Czachur W., 2011: *Dyskursywny obraz rzeczywistości*. „Tekst i Dyskurs – Text und Diskurs”, nr 4, s. 79–97.
- Czachur W., Rejter A., Wójcicka M., red., 2024: *Lingwistyczne badania nad dyskursem. Kompendium*. Wydawnictwo Universitas, Warszawa.
- Czakon P., Jarczewski W., 2023: *Funkcjonowanie Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii (GZM) na tle rozwiązań europejskich*. Instytut Rozwoju Miast i Regionów, Warszawa–Kraków.
- Czapliński P., Rachwał T., Tobolska A., Uliszak R., 2013: *Geografia gospodarcza. Przewodnik do ćwiczeń*. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.
- Czernek K., 2016: *Dziedzictwo kulturowe i jego rola w kształtowaniu tożsamości miejsca oraz relacji wśród lokalnej społeczności*. „Turystyka Kulturowa”, nr 6, s. 79–89.

- Czyż T., 2009: *Koncepcje aglomeracji miejskiej i obszaru metropolitalnego w Polsce*. „Przegląd Geograficzny”, t. 81, z. 4, s. 445–459. <https://doi.org/10.7163/PrzG.2009.1.1>.
- Czyżewski M., 2010a: *Analiza ramowa, czyli „co tu się dzieje?”*. W: E. Goffman: *Analiza ramowa: Esej z organizacji doświadczenia* (s. VII–XLVII). Zakład Wydawniczy Nomos, Kraków.
- Czyżewski M., 2010b: *W stronę teorii dyskursu publicznego*. W: *Rytualny chaos. Studium dyskursu publicznego*. Red. M. Czyżewski, S. Kowalski, A. Piotrowski. Wydawnictwo Aureus, Kraków.
- Czyżewski M., 2013: *Teorie dyskursu i dyskursy teorii*. „Kultura i Społeczeństwo”, nr 2, s. 3–25.
- Czyżewski M., Kowalski S., Piotrowski A., 1997: *Wprowadzenie*. W: *Rytualny chaos. Studium dyskursu publicznego*. Red. M. Czyżewski, S. Kowalski, A. Piotrowski. Wydawnictwo Aureus, Kraków, s. 7–41.
- Czyżewski M., Kowalski S., Piotrowski A., red., 2010: *Rytualny chaos. Studium dyskursu publicznego*. Wydawnictwo Aureus, Kraków.
- Czyżewski M., Otrocki M., Piekot T., Stachowiak J., red., 2017: *Analiza dyskursu publicznego. Przegląd metod i perspektyw badawczych*. Wydawnictwo Sedno, Warszawa.
- Daley B.J., 2001: *Metaphors for Professional Learning*. „Advances in Developing Human Resources”, vol. VIII, no. 3, s. 322–333.
- Danielewicz J., 2013: *Zarządzanie obszarami metropolitalnymi wobec globalnych procesów urbanizacji*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Dayan D., Katz E., 2008: *Wydarzenia medialne. Historia transmitowana na żywo*. Wydawnictwo Literackie Muza S.A., Warszawa.
- Dąbrowski T. 2013: *Rola mediów w kształtowaniu wizerunku*. „Marketing i Rynek”, t. 20, nr 9, s. 10–15.
- Van Dijk T.A., 2001: *Dyskurs jako struktura i proces*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Di Méo G., 1990: *De l'espace subjectif à l'espace objectif: l'itinéraire du labyrinthe*. „L'Espace géographique”, t. 19–20, no. 4, s. 359–373.
- Dobek-Ostrowska B., 2007: *Komunikowanie polityczne i publiczne*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Dobek-Ostrowska B., 2009: *Porozumienie czy konflikt? Politycy, media i obywatele w komunikowaniu politycznym*. ParkEdukacja, Warszawa–Bielsko-Biała.
- Dobrzyńska T., 2010: *Metafora w dyskursie politycznym jako skuteczny środek perswazji*. W: *Styl-dyskurs-media*. Red. B. Bogołębska, M. Worsowicz. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, s. 267–279.

- Dolnicki B., 2014: *Koncepcja ustawy o powiecie metropolitalnym Aglomeracji Górnośląskiej*. W: *Miasta, aglomeracje, metropolie w nurcie globalnych przemian*. Red. M. Kuć-Czajkowska, M. Sidor. Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, s. 86–88.
- Dolnicki B., 2020: *Jeszcze raz w sprawie metropolii*. „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, t. 82, nr 4, s. 65–81. <https://doi.org/10.14746/rpeis.2020.82.4.6>.
- Dolnicki B., Marchaj R., 2017: *Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia*. „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, R. LXXIX, z. 3, s. 73–89. <https://doi.org/10.14746/rpeis.2017.79.3.7>.
- Druckman J.N., 2001: *The Implications of Framing Effects for Citizen Competence*. „Political Behaviour”, vol. 23 (3), s. 225–256. <https://doi.org/10.1023/a:1015006907312>.
- Duda B., 2018: *Miasto w świecie dyskursów*. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.
- Dulias R., Hibszer A., red., 2008: *Górnośląski Związek Metropolitalny. Zarys geograficzny*. Polskie Towarzystwo Geograficzne, Oddział Katowicki, Sosnowiec.
- Durkheim É., 1953: *Replies to objections: the condition of society and the condition of social opinion*. W: *Sociology and philosophy*. Ed. E. Durkheim. Cohen & West Ltd., London, s. 32–33.
- Durkheim É., 1968: *Zasady metody socjologicznej*. PWN, Warszawa.
- Duszak A., 1998: *Tekst, dyskurs, komunikacja międzykulturowa*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Duszak A., Fairclough N., red., 2008: *Krytyczna analiza dyskursu. Interdyscyplinarne podejście do komunikacji społecznej*. Wydawnictwo Naukowe Universitas, Kraków.
- Dymnicka M., 2011: *Od miejsca do nie-miejsca*. „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Sociologica”, vol. 36, s. 35–52.
- Dymnicka M., 2017: *Tożsamości miejskie*. W: *Miasto, przestrzeń, tożsamość: studium trzech miast: Gdańsk, Gliwice, Wrocław*. Red. K. Bierwiazzonek, M. Dymnicka, K. Kajdanek, T. Nawrocki. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Dymnicka M., Parteka T., 2010: *Wytwarzanie przestrzeni metropolitalnej Trójmiasta*. „Studia Socjologiczne”, nr 3 (198), s. 179–202.
- Edensor T., 2004: *Tożsamość narodowa, kultura popularna i życie codzienne*. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Edwards J., 2009: *Language and Identity: An Introduction. Key Topics in Sociolinguistics*. Cambridge University Press, New York Cambridge, UK.
- Einwiller S.A., Carroll C.E., Korn K., 2010: *Under What Conditions Do the News Media Influence Corporate Reputation? The Roles of Media Dependency and Need*

- for Orientation. „Corporate Reputation Review”, no. 4, s. 299–315. <https://doi.org/10.1057/crr.2009.28>.
- Entman R.M., 1993: *Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm*. „Journal of Communication”, vol. 43(4), s. 51–58. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x>.
- Entman R.M., 2007: *Framing Bias Media in the Distribution of Power*. „Journal of Communication”, vol. 57(1), s. 163–173. <https://doi.org/10.1111/j.1460-2466.2006.00336.x>.
- Fairclough N., 1992: *Discourse and Social Change*. Polity, Cambridge.
- Fairclough N., 1995: *Critical Discourse Analysis. The Critical Study of Language*. Longman, London.
- Fairclough N., Duszak A., 2008: *Krytyczna analiza dyskursu – nowy obszar badawczy dla lingwistyki i nauk społecznych*. W: *Krytyczna analiza dyskursu*. Red. A. Duszak, N. Fairclough. Wydawnictwo Naukowe Universitas, Kraków, s. 7–32.
- Farr R.M., Moscovici S., eds., 1984: *Social Representations*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Ferree M.M., Gamson W.A., Gerhards J., Rucht D., 2002: *Shaping Abortion Discourse, Democracy and the Public Sphere in Germany and the United States*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Fiske J., 1989: *Reading the Popular*. Unwin and Hyman, Boston, MA.
- Florida R., 2010: *Narodziny klasy kreatywnej oraz jej wpływ na przeobrażenia w charakterze pracy, wypoczynku społeczeństwa i życia codziennego*. Przeł. T. Krzyżanowski, M. Penkala. Narodowe Centrum Kultury, Warszawa.
- Foucault M., 2002: *Porządek dyskursu*. Przeł. M. Kozłowski. Minerva. Biblioteka Filozofii i Historii Filozofii, Gdańsk.
- Foucault M., 2006: *O innych przestrzeniach. Heterotopie*. Przeł. M. Żakowski. „Kultura Popularna”, nr 2, s. 7–13.
- Franczak K., 2014: *Medialne objaśnienia kryzysu gospodarczego w perspektywie framing analysis*. W: *Dyskurs elit symbolicznych. Próba diagnozy*. Red. M. Czyżewski, K. Franczak, M. Nowicka, J. Stachowiak. Wydawnictwo Sedno, Warszawa, s. 91–122.
- Fras J., 2010: *Tabloidyzacja a mediatyzacja i logika mediów – wzajemne relacje pojęć*. W: *Współczesne media. Wolne media?*. Red. I. Hofman, D. Kępa-Figura. T. II. Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, s. 59–80.
- Frémont A., 1976: *La région. Espace vécu*. Presses universitaires de France, collection SUP, Paris.

- Friedmann J., 1986: *The world city hypothesis*. „Development and Change”, vol. 17, iss. 1, s. 69–83.
- Gałoszka K., 2009: *Modele zarządzania obszarami metropolitalnymi przez samorządy terytorialne*. „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Ekonomiczne Problemy Usług”, nr 45, 167–175.
- Gamson W.A., Croteau D., Hoynes W., Sasson T., 1992: *Media Images and the Social Construction of Reality*. „Annual Review of Sociology”, no. 18, s. 373–393.
- Gamson W.A., Modigliani A., 1989: *Media Discourse and Public Opinion on Nuclear Power. A Constructionist Approach*. „American Journal of Sociology”, vol. 95(1), s. 1–37.
- Gawron G., Rojek-Adamek P., 2011: *Europejskie szlaki – śląskie drogi. Trendy rozwojowe Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii „Silesia”. Raport z badań*. WSZiNS, Tychy.
- Gawroński G., Kłoskiewicz M., Stawowa A., Wycisk A., Zygmunt A., 2010: *Metropolia w świetle opinii mieszkańców Górnośląskiego Związku Metropolitalnego. Raport z badań*. W: *Sposób na metropolię. Idee a społeczne oczekiwania wobec projektu utworzenia śląsko-zagłębiowskiej metropolii*. Red. R. Pyka. UM Katowice RSS MSNP UŚ, Katowice, s. 21–90.
- Gaze M., 2019: *Dyskursywny obraz Łodzi w mediach*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Gądecki J., 2009: *Za murami. Osiedla grodzone w Polsce – analiza dyskursu*. Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Wrocław.
- Geertz C., 1998: *Religia jako system kulturowy*. W: *Socjologia religii. Antologia tekstów*. Red. W. Piwowski. Zakład Wydawniczy „NOMOS”, Kraków, s. 48–79.
- Geertz C., 2005: *Interpretacja kultur. Wybrane eseje*. Przeł. M.M. Piechaczek. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Gerlich M.G., 1994: „Śląska krzywda” – przejaw zbiorowego poczucia poniżenia wśród górnośląskiej rodzimej ludności (okres międzywojnia). „Etnografia Polska”, t. 38, z. 1–2, s. 5–24.
- Gerlich M.G., 2010: „My prawdziwi Górnoślązacy...” *Studium etnologiczne*. Instytut Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Wydawnictwo DiG, Warszawa.
- Giddens A., 2008: *Konsekwencje nowoczesności*. Przeł. E. Klekot. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Gierycz M., 2018: *Analiza ramowania*. W: *Analiza dyskursu politycznego*. Red. M.M. Brzezińska, P. Burgoński, M. Gierycz. Wydawnictwo Naukowe UKSW, Warszawa, s. 43–51.

- Gitlin T., 1980: *The Whole World Is Watching: Mass Media in the Making and Unmaking of the New Left*. University of California Press, Berkeley.
- Glińska E., Florek M., Kowalewska A., 2009: *Wizerunek miasta Od koncepcji do wdrożenia*. Wydawnictwo Wolters Kluwer, Warszawa.
- Goban-Klas T., 2006: *Media i komunikowanie masowe. Teorie i analizy prasy, radia, telewizji i Internetu*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Goffman E., 1974: *Framing Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. Harper & Row, New York.
- Goffman E., 1981: *Człowiek w teatrze życia codziennego*. Przeł. H. Śpiewak, P. Śpiewak. Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa.
- Goffman E., 2010: *Analiza ramowa. Esej z organizacji doświadczenia*. Przeł. S. Burdziej. Zakład Wydawniczy „NOMOS”, Kraków.
- Goldsmith M., 2007: *The experience of metropolitan government in England*. W: *Metropolitan governance: Capacity, democracy and the dynamic of place*. Eds. H. Heinelt, D. Kuebler. Routledge, Oxon, s. 81–99.
- Gorzela G., 2009: *Fakty i mity rozwoju regionalnego*. „Studia Regionalne i Lokalne”, nr 2(36), s. 5–27.
- Gorzela G., Jałowiecki B., 2000: *Konkurencyjność regionów*. „Studia Regionalne i Lokalne”, nr 1, s. 7–24.
- Gorzeli J., 2023: *Upper Silesia and Upper Silesians – an Introduction to an Unknown Region and Identity of Poland*. „Kisebbségvédelem | Minority Protection”, t. 8, s. 101–123.
- Gromowska-Melosik A., red., 2007: *Kultura popularna i (Re)konstrukcje tożsamości*. Wyższa Szkoła Humanistyczna w Lesznie, Poznań.
- Grzmil-Tylutki H., 2011: *Francuska lingwistyczna teoria dyskursu. Historia, tendencje, perspektywy*. Wydawnictwo Naukowe Universitas, Kraków.
- Grzymała-Kazłowska A., 2004: *Socjologicznie zorientowana analiza dyskursu na tle współczesnych badań nad dyskursem*. „Kultura i Społeczeństwo”, t. XLVIII, s. 13–34.
- Grzymała-Kazłowska A., 2007: *Konstruowanie „innego”. Wizerunki imigrantów w Polsce*. Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
- GSS SN („Górnśląskie Studia Socjologiczne. Seria Nowa”), 2018, t. 9, z. 2: *Metropolie jako przedmiot badań – zagraniczne doświadczenia, polskie oczekiwania*.
- Habermas J., 1994: *Further Reflections on the Public Sphere*. W: *Habermas and the Public Sphere*. Ed. C. Calhoun. The MIT Press, Cambridge, Massachusetts–London, s. 421–461.

- Habermas J., 2001: *Why Europe Needs a Constitution?*. „New Left Review”, vol. 11, s. 5–26.
- Hall P., 1966: *The World Cities*. World University Library, London.
- Hałas E., 2001: *Symbole w interakcji*. Oficyna Naukowa, Warszawa.
- Harvey D., 1989: *The Condition of Postmodernity: An Inquiry into the Origins of Cultural Change*. Blackwell, Cambridge–Oxford.
- Harvey D., 2012: *Bunt miast: prawo do miasta i miejska rewolucja*. Fundacja Bęc Zmiana, Warszawa.
- Hatch M.J., 2002: *Teoria organizacji*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Heffner K., Gasidło K., Klasik A., Blazy R., Mamedov A., Kuźnik F., Ochojski A., Wrana K., Pięta-Kanurska M., Kubec J., Starzewska-Sikorska A., Trząski L., Gorgoń J., Runge J., Taczanowski J., Parol A., Kołoś A., Bartoszek A., Sitek S., Zborowski A., Gałka J., 2023: Rozdział 9. *Kształtowanie się tożsamości metropolitalnej w wymiarze instytucjonalnym i społecznym – koncepcja city users (użytkowników miasta)*. W: *Miasta kreujące się. Od kreatywnego myślenia do sprawnego wdrażania*. Polska Akademia Nauk, Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, Warszawa, s. 131–154. <https://publikacje.pan.pl/Content/131343/2023-MIKR-PDF-all.pdf>.
- Heffner K., Gasidło K., Klasik A., Blazy R., Mamedov A., Kuźnik F., Ochojski A., Wrana K., Pięta-Kanurska M., Kubec J., Starzewska-Sikorska A., Trząski L., Gorgoń J., Runge J., Taczanowski J., Parol A., Kołoś A., Bartoszek A., Sitek S., Zborowski A., Gałka J., 2023: Rozdział 12. *GZM jako kreowanie sieciowej współpracy miast a komunikacja instytucjonalna i społeczna metropolii*. W: *Miasta kreujące się: Od kreatywnego myślenia do sprawnego wdrażania*. Polska Akademia Nauk, Komitet Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, Warszawa, s. 181–195. <https://publikacje.pan.pl/Content/131343/2023-MIKR-PDF-all.pdf>.
- Heffner K., Gibas P., 2012: *Regiony słabiej rozwinięte a efekty polityki spójności w Polsce*. W: *Polityka spójności w okresie 2014–2020 a rozwój regionów Europy*. Red. E. Pancer-Cybulska, E. Szostak. „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, nr 227, s. 36–52.
- Heinemann W., 2012: *Kontrowersje wokół analizy dyskursu*. Przeł. Z. Bilut-Homplewicz, M. Smykała. „Stylistyka”, t. 21, s. 287–319.
- Hervieu-Léger D., 1999: *Religia jako pamięć*. Przeł. M. Bielawska. Zakład Wydawniczy „Nomos”, Kraków.
- Hibszer A., Petryszyn J., Runge J., 2008: *Położenie, obszar i zadania Górnośląskiego Związku Metropolitalnego*. W: *Górnośląski Związek Metropolitalny. Zarys geograficzny*. Red. R. Dulias, A. Hibszer. PTG Oddział Katowicki, Sosnowiec, s. 9–15.

- Hodak M., 2013: *Debata jako gatunek prasowy*. „Acta Universitatis Lodziensis. Folia Litteraria Polonica”, t. 20, s. 95–110.
- Horkheimer M., Adorno T., 1994: *Dialektyka oświecenia. Fragmenty filozoficzne*. Wydawnictwo Instytutu Filozofii i Socjologii PAN, Warszawa.
- Horolets A., 2006a: *Dyskursywne wymiary integracji europejskiej*. W: *Europa w polskich dyskursach*. Red. A. Horolets. Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń, s. 6–9.
- Horolets A., 2006b: *Ile cali dyskursywnych od „nich” do „nas”? Europa w polskim dyskursie prasowym*. W: *Europa w polskich dyskursach*. Red. A. Horolets. Adam Marszałek, Toruń, s. 79–88.
- Horolets A., 2006c: *Obrazy Europy w polskim dyskursie publicznym*. Wydawnictwo Naukowe Universitas, Kraków.
- Howarth D., 2008: *Dyskurs*. Przeł. A. Gąsior-Niemiec. Oficyna Naukowa, Warszawa.
- Ilnicki D., 2009: *Przestrzenne zróżnicowanie poziomu rozwoju usług w Polsce: teoretyczne i praktyczne uwarunkowania badań*. Instytut Geografii i Rozwoju Regionalnego Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław.
- Iyengar S., 1991: *Is Anyone Responsible? How Television Frames Political Issues*. The University of Chicago Press, Chicago.
- Jacyno M., 1997: *Iluzje codzienności: o teorii socjologicznej Pierre’a Bourdieu*. Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa.
- Jaillet M.C., 2009: *Contre le territoire. „la bonne distance”*. W: *Territoires, territorialité, territorialisation, Controverses et perspectives*. Ed. M. Vanier. PUR, Rennes, s. 115–121.
- Jakubowska-Branicka I., 2013: *O dogmatycznych narracjach. Studium nienawiści*. Wydawnictwo Trio, Warszawa.
- Jałowiecki B., 2000a: *Przestrzeń społeczna*. W: *Encyklopedia socjologii*. T. 3. Red. Z. Bokszański, H. Domański, W. Morawski, J. Mucha, M. Ofierska, J. Szacki, M. Ziółkowski. Oficyna Naukowa, Warszawa, s. 241–244.
- Jałowiecki B., 2000b: *Regionalizm*. W: *Encyklopedia socjologii*. T. 3. Red. Z. Bokszański, H. Domański, W. Morawski, J. Mucha, M. Ofierska, J. Szacki, M. Ziółkowski. Oficyna Naukowa, Warszawa, s. 282–283.
- Jałowiecki B., 2000c: *Spółeczna przestrzeń metropolii*. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Jałowiecki B., 2007: *Globalny świat metropolii*. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Jałowiecki B., 2009: *Magia miejsc*. W: *Fenomen genius loci*. Red. B. Gutowski. Materiały konferencji zorganizowanej przez Muzeum Pałac w Wilanowie, Instytut Historii

- Sztuki Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Warszawa, s. 9–14.
- Jałowiecki B., 2010: *Spoleczne wytwarzanie przestrzeni*. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Jałowiecki B., Szczepański M.S., 2009: *Miasto i przestrzeń w perspektywie socjologicznej*. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Jażdżewska I., 2003: *Metropolie katolickie na świecie i ich rola w organizacji przestrzeni miast*. W: *Funkcje metropolitalne i ich rola w organizacji przestrzeni miast*. Red. I. Jażdżewska. XVI Konwersatorium Wiedzy o Mieście, Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź, s. 51–72.
- Jenkins H., 2007: *Kultura konwergencji. Zderzenie starych i nowych mediów*. Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa.
- Jouve B., Lefèvre C., eds., 2002: *Des métropoles ingouvernables*. Elsevier, Paris.
- Jouve B., Lefèvre C., eds., 2013: *Local Power, Territory and Institutions in European Metropolitan Regions*. Routledge, London.
- Kaczmarek T., 2018: *Soft planning for soft spaces. Concept of Poznań metropolitan area development – a case study*. „Miscellanea GeoGraphica – Regional Studies On Development”, vol. 22, no. 4, Sciendo, s. 181–186. <https://doi.org/10.2478/mgrsd-2018-0020>.
- Kaczmarek T., 2022: *Prawo do miasta – perspektywa metropolitalna*. W: *Prawo do miasta a wyzwania polityki miejskiej w Polsce*. Red. J.M. Nowak. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa, s. 105–128.
- Kaczmarek T., Bul R., 2014: *Statystyka obszarów metropolitalnych – stan i potrzeby*. „Biuletyn KPZK”, nr 225, s. 118–143.
- Kaczmarek T., Mikuła Ł., 2007: *Ustroje terytorialno-administracyjne obszarów metropolitalnych w Europie*. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.
- Kaczmarek T., Ryder A., 2015: *Top-down and bottom-up metropolitan integration in Poland*. W: *Governance in Transition*. Eds. J. Buček, A. Ryder. Springer Science+Business, Media B.V., Dordrecht, s. 19–39.
- Kajdanek K., 2017: *Tożsamość na sprzedaż? Wizerunek wewnętrzny i zewnętrzny Wrocławia oraz jego komercjalizacja*. „Architectus”, nr 2(50), s. 15–27.
- Kamasa V., 2014: *Techniki językoznawstwa korpusowego wykorzystywane w krytycznej analizie dyskursu*. „Przegląd Socjologii Jakościowej”, nr 10(2), s. 100–117.
- Kamińska-Szmaj I., 2001: *Słowa na wolności. Język polityki po 1989 roku: wypowiedzi, dowcip polityczny, słownik inwektyw*. Wydawnictwo Europa, Wrocław.

- Kanasz T., 2013: *Problem ubóstwa w programie „Interwencja” telewizji Polsat*. W: *Dyskursy ubóstwa i wykluczenia społecznego*. Red. E. Tarkowska. Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa, s. 161–188.
- Kantyka J., 1974: *Śląsk i Zagłębie Dąbrowskie w jednym województwie*. Śląski Instytut Naukowy, Katowice.
- Karpińska E.G., 2014: *Miasto wymazywane: historia łódzkiego przypadku*. „Studia Etnologiczne i Antropologiczne”, nr 8, s. 165–178.
- Karwat M., 2010: *Polityczność i upolitycznienie. Metodologiczne ramy analizy*. „Studia Politologiczne”, t. 17, s. 63–88.
- Keating M., 1998: *The New Regionalism in Western Europe*. Edward Elgar, Cheltenham.
- Kijonka J., 2016: *Tożsamość współczesnych Gornoślązaków. Studium socjologiczne*. Thesaurus Silesiae, Katowice.
- Kijonka T., 1988: *Śląska krzywda?*. „Tak i Nie. Śląsk”. „Kwartalnik Społeczno-Artystyczny”, nr 11, s. 11–16.
- Kita M., 1998: *Wywiad prasowy: język – gatunek – interakcja*. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.
- Klasik A., Kuźnik F., 2008: *Aglomeracja Górnośląska wobec wyzwań przyszłości*. W: *Rola polskich aglomeracji wobec wyzwań Strategii Lizbońskiej*. Red. T. Marszał. PAN, s. 152–179.
- Kłoskowska A., 1980: *Kultura masowa. Krytyka i obrona*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Kłoskowska A., red., 1991: *Encyklopedia kultury polskiej XX wieku*. Wiedza o Kulturze, Wrocław.
- Knight J., Ensminger J., 1998: *Conflict over Changing Social Norms: Bargaining, Ideology, and Enforcement*. W: *The New Institutionalism in Sociology*. Eds. M.C. Brinton, V. Nee. Russell Sage Foundation, New York, s. 105–126.
- Knox P.L., 1995: *World cities in a world-system*. W: *World cities in a world-system*. Eds. P.L. Knox, P.J. Taylor. Cambridge University Press, Cambridge, s. 3–20.
- Korcelli P., 1974: *Teoria rozwoju struktury przestrzennej miast*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- Korcelli P., 1981: *Regiony miejskie w systemie osadniczym Polski*. W: *Studia nad migracjami i przemianami systemu osadniczego w Polsce*. Red. K. Dziewoński, P. Korcelli. Zakład Narodowy im. Ossolińskich–Wydawnictwo PAN, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź, s. 189–212.

- Kornacka M., 2013: *Górny Śląsk – dom „ukrytej opcji niemieckiej”?*. W: *Vademceum Śląsk: badania śląskoznawcze*. Red. J. Podgórska-Rykała, K. Stelmach, J. Wichura. Towarzystwo Inicjatyw Naukowych, Katowice, s. 209–222.
- Kosiń P., Podsiadło J., red., 2019: *Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia: wybrane zagadnienia*. Wydawnictwo Naukowe Akademia WSB, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne Oddział w Katowicach, Dąbrowa Górnicza–Katowice.
- Kosiń P., Podsiadło J., red., 2021: *Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia. Strategiczne wyzwania*. Wydawnictwo Naukowe Akademia WSB, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Oddział w Katowicach, Dąbrowa Górnicza–Katowice.
- Kosiń P., Podsiadło J., red., 2022: *Wybrane problemy funkcjonowania Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii*. Wydawnictwo Naukowe Akademia WSB, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Oddział w Katowicach, Dąbrowa Górnicza–Katowice.
- Kostempski D., 2017: *Górnośląski Związek Metropolitalny jako przykład postępującego procesu metropolizacji w Europie*. „Zarządzanie. Teoria i Praktyka”, nr 1(19), s. 21–29.
- Kotras M., 2017: *Praktyki ramowania i przeramowania w dyskursie medialnym dotyczącym Okrągłego Stołu*. „Przegląd Socjologii Jakościowej”, t. XIII, nr 3, s. 70–95.
- Kotus J., Rzeszewski M., Ewertowski W., Sowada T., Piekarska J., 2018: *Komunikacyjna koncepcja miejsca: propozycja podejścia*. „Biuletyn KPZK PAN”, z. 271, s. 28–41.
- Kowalczyk R., 2012: *Metodologiczne podstawy badania zawartości prasy lokalnej*. „Przegląd Politologiczny”, nr 1, s. 161–180.
- Kowalewski A., 2005: *Przez metropolie do dobrobytu?*. „Studia Regionalne i Lokalne”, nr 1(19), s. 15–35.
- Kowalewski M., 2016: *Protest miejski: przestrzenie, tożsamości i praktyki niezadowolonych obywateli miast*. Zakład Wydawniczy „Nomos”, Kraków.
- Koźuch B., 2017: *Problematyka tożsamości metropolitalnej w zarządzaniu terytorialnym metropolii Kraków*. „Zarządzanie Publiczne”, nr 1(37), s. 51–64. <https://doi.org/10.4467/20843968ZP.16.006.6502>.
- Krasuska-Betiuk M., 2014: *Teoria społecznych reprezentacji w badaniach uczestników praktyk pedagogicznych*. W: *Codziennosc szkoły. Nauczyciel*. Red. J.M. Łukasik, I. Nowosad, M.J. Szymański. Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków, s. 175–187.
- Krasuska-Betiuk M., Zbróg Z.J., 2017: *Teoria reprezentacji społecznych Sergéa Moscovicięgo. Jakościowe metody zbierania i analizowania danych – część 1*. „Przegląd Badań Edukacyjnych. Educational Studies Review”, nr 24(1), s. 173–192.

- Krätke S., 2007: *Metropolisation of the European Economic Territory as a Consequence of Increasing Specialisation of Urban Agglomerations in the Knowledge Economy*. „European Planning Studies”, vol. 15, no. 1, s. 1–27.
- Kreft J., 2016: *Koniec dziennikarstwa, jakie znamy. Agregacja w mediach*. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Krukowska J., Lackowska M., 2016: *Metropolitalne kolory europeizacji. Instytucjonalizacja współpracy w funkcjonalnych obszarach miejskich w Polsce w świetle nowych instrumentów polityki spójności UE*. „Studia Regionalne i Lokalne”, nr 1(63), s. 82–107.
- Krzysztofik R., 2014: *Geneza aglomeracji miast na obszarze Polski*. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.
- Krzysztofik R., Runge J., Spórna T., 2011: *Delimitacja Regionu Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii „Silesia”*. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Sosnowiec.
- Kubala K., 2008: *Analiza dyskursu a badania semantycznych fundamentów socjalizacji politycznej*. W: *Analiza dyskursu w socjologii i dla socjologii*. Red. E. Horolets. Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń, s. 134–164.
- Kubala K., 2016: *Společné reprezentace Unii Europejskéj. Przedakcesyjny dyskurs polskich elit symbolicznych*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Kubera J., Milewicz M., Maczka K., 2017: *Tożsamość metropolitalna mieszkańców Metropolii Poznań – raport z badań*. Raport na zlecenie Stowarzyszenia Metropolia Poznań, Poznań [pdf].
- Kula M., 2003: *Wybór tradycji*. Wydawnictwo DiG, Warszawa.
- Kulesza M., Rudnicki Z., 1974: *Model zarządzania dużą aglomeracją miejską*. „OMT”, nr 12.
- Kurnicki K., 2018: *Ideologie w mieście. O społecznej produkcji przestrzeni*. Zakład Wydawniczy „Nomos”, Kraków.
- Kurowska E., 2010: *Górnośląski Związek Metropolitalny utworzenie i funkcjonowanie*. W: *Sposób na Metropolię. Idee a społeczne oczekiwania wobec projektu utworzenia śląsko-zagłębiowskiej metropolii*. Red. R. Pyka. UM Katowice, RSS MSNP UŚ, Katowice, s. 9–20.
- Lackowska M., 2009: *Zarządzanie obszarami metropolitalnymi w Polsce. Między dobrowolnością a imperatywem*. Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
- Lackowska M., 2017: *Grzechy metropolitalne (nie tylko) PIS*. Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa. <http://www.forumsamorzadowe.pl/files/file/Grzechy%20metropolitalne%20%28nie%20tylko%29%20PiS.pdf> [dostęp: 15.12.2020].

- Lackowska M., Mięka Ł., 2018: *How metropolitan can you go? Citizenship in Polish city-regions*. „Journal of Urban Affairs”, vol. 40(1), s. 47–62.
- Lakoff G., 2004: *Don't Think of an Elephant: Know Your Values and Frame the Debate – The Essential Guide for Progressives*. Green Publishing, Chelsea.
- Lakoff G., Johnson M., 1988: *Metafory w naszym życiu*. Tłum. P. Krzeszowski. Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa.
- Landry C., 2013: *Kreatywne miasto. Zestawy narzędzi dla miejskich innowatorów*. Przeł. O. Siara. Narodowe Centrum Kultury, Warszawa.
- Laskowska E., 2004: *Dyskurs parlamentarny w ujęciu komunikacyjnym*. Wydawnictwo Akademii Bydgoskiej im. Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz.
- Lasswell H., 1948: *The Structure and Function of Communication in Society*. W: *The Communication of Ideas*. Ed. L. Bryson. Harper, New York, s. 32–51.
- Le Corff J.-B., 2015: *Le récit métropolitain, composante de la communication touristique. Les cas de Marseille et d'Istanbul face au label « Capitale européenne de la culture »*. „Synergies Monde Méditerranéen”, n° 5, s. 145–161.
- Le Galès P., 1995: *Du gouvernement des villes à la gouvernance urbaine*. „Revue française de science politique”, vol. 45, n° 1, s. 57–59.
- Lefebvre H., 1991: *The Production of Space*. Blackwell, Oxford UK, Cambridge USA.
- Lefebvre H., 2012: *Prawo do miasta*. „Praktyka Teoretyczna”, nr 5. http://numery.praktykateoretyczna.pl/PT_nr5_2012_Logika_sensu/14.Lefebvre.pdf [dostęp: 24.02.2024].
- Lefèvre C., 2009: *Gouverner les métropoles*. Lextenso éditions, Paris.
- Lesińska M., 2016: *Upolitycznienie emigracji i diaspory. Analiza dyskursu politycznego w Polsce w latach 1991–2015*. „Studia Migracyjne – Przegląd Polonijny”, nr 3, s. 11–30.
- Lesiuk W., 1995: *Śląsk: definicje, określenia, nieporozumienia*. W: *Przebudź się, serce moje, i pomyśl. Przyczynek do historii stosunków między Śląskiem a Berlinem-Brandenburgią od 1740 r. do dzisiaj / Wach auf mein Herz, und denke. Zur Geschichte der Beziehungen zwischen Schlesien und Berlin-Brandenburg von 1740 bis heute*. Red. A. Herzig, W. Lesiuk. Stowarzyszenie – Instytut Śląski, Berlin–Opole, s. 20–31.
- Leszczyńska K., 2009: *Cztery wizje Europy. Analiza wypowiedzi Jana Pawła II i duchownych Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce*. Zakład Wydawniczy „Nomos”, Kraków.
- Lewicka M., 2012: *Psychologia miejsca*. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Lisowska-Magdziarz M., 2006a: *Analiza tekstu w dyskursie medialnym. Przewodnik dla studentów*. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Lisowska-Magdziarz M., 2006b: *Dyskurs – semiotyka – wspólnota interpretacyjna. W stronę modelu zintegrowanego instrumentarium badań nad zawartością mediów (zaproszenie do dyskusji)*. „Global Media Journal – Polish Edition”, nr 1. <http://www>.

- globalmediajournal. collegium.edu.pl/artykuly/wiosna%202006/Lisowska-Magdz
iarz-Zawartosc-dyskurs-semiotyka.pdf [dostęp: 22.03.2019].
- Logan J.R., Molotch H., 1987: *Urban Fortunes: The Political Economy of Place*. University of California Press, Berkeley.
- Lubaś M., 2006: *Procesy globalizacji a problemy badawcze antropologii społeczno-kulturowej*. W: *Zarządzanie przestrzeni: globalizacja, etniczność, władza*. Red. A. Bukowski, M. Lubaś, J. Nowak. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, s. 23–48.
- Luc J., 2013: *Czym jest rozumienie w humanistyce? Próba odpowiedzi Hansa-Georga Gadamera*. „IDEA-Studia nad strukturą i rozwojem pojęć filozoficznych”, t. XXV, s. 125–140.
- Łukowski W., 2002: *Spoleczne tworzenie ojczyzn*. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Maciuszek J., 2004: *Metafora jako forma komunikacji perswazyjnej*. W: *Sztuka perswazji. Socjologiczne, psychologiczne i lingwistyczne aspekty komunikowania perswazyjnego*. Red. R. Garpiel, K. Leszczyńska. Zakład Wydawniczy „Nomos”, Kraków, s. 115–130.
- Maćkiewicz J., 2020: *Metonimia jako narzędzie perswazji (na przykładzie tekstów prasowych)*. „Zeszyty Prasoznawcze”, t. 63, nr 3(243), s. 33–46.
- Madurowicz M., 2007: *Miejska przestrzeń tożsamości Warszawy*. Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
- Madurowicz M., 2017: *Ciągłość miasta. Prolegomena*. Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa.
- Maj A., 2013: *Analiza treści*. W: *Analiza danych zastanych. Przewodnik dla studentów*. Red. M. Makowska. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa, s. 127–147.
- Majer A., 2010: *Socjologia i przestrzeń miejska*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Majer A., 2015: *Mikropolis. Socjologia miasta osobistego*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Marchaj R., 2017: *Konsultacje społeczne w sprawie utworzenia związku metropolitalnego w województwie śląskim*. „Metropolitan”, nr 1(7).
- Marchewka-Bartkowiak K., 2014: *Nowe zarządzanie publiczne*. „Infos”, nr 18(178), s. 1–4.
- Markowski T., Marszał T., 2016: *Metropolie. Obszary metropolitalne. Metropolizacja. Problemy i pojęcia podstawowe*. KPZK PAN, Warszawa.
- Marody M., 1987: *Technologie intelektu. Językowe determinanty wiedzy potocznej i ludzkiego działania*. Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa.

- Maślanka J., 1976: *Encyklopedia wiedzy o prasie*. Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław.
- Massey D.B., 1994: *Space, Place, Gender*. University of Minnesota Press, Minneapolis.
- Massey D.B., 2005: *For Space*. Sage, London.
- Matyja R., Wojtas-Jarentowska K., 2023: *Metropolie w przestrzeni politycznej i administracyjnej Polski*. Wydawnictwo Senackie, Warszawa.
- McCombs M., Shaw D., 1977: *The Emergence of American Political Issues: The Agenda Setting Function of the Press*. West Publishing Co., St. Paul.
- McKinlay A., Potter J., Wetherell M., 1993: *Discourse analysis and social representations*. W: *Empirical approaches to social representations*. Eds. G. Breakwell, D. Canter. Oxford University Press, Oxford, s. 134–156.
- McQuail D., 1994: *Mass Communication Theory. An Introduction*. Sage, London.
- Mellado C., 2015: *Professional roles in news content: Six dimensions of journalistic role performance*. „Journalism Studies”, vol. 16, no. 4, s. 596–614. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2014.922276>.
- Michalczyk S., 2000: *Media lokalne w systemie komunikowania. Współczesne tendencje i uwarunkowania rozwojowe*. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.
- Michałowska M., 2014: *Wypowiadanie miasta. Narracje*. W: *Kulturowe studia miejskie*. Red. E. Rewers. Narodowe Centrum Kultury, Warszawa, s. 223–261.
- Mikuła Ł., 2019: *Zarządzanie rozwojem przestrzennym obszarów metropolitalnych w świetle koncepcji miękkich przestrzeni planowania*. Bogucki Wydawnictwo Naukowe, Poznań.
- Mikuła Ł., Pyka R., Czornik M., Thimonier-Rouzet E., 2024: *Emerging Metropolitan Spaces in Poland and France: Co-creation of New Territorialities Through Institutional Dialogue and Soft Planning*. „Urban Affairs Review”, vol. 60(6), s. 1661–1698. <https://doi.org/10.1177/10780874241228551>.
- Mikułowski-Pomorski J., 2003: *Komunikacja międzykulturowa. Wprowadzenie*. Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej, Kraków.
- Misztal B., 2000: *Globalizacja, ryzyko i tożsamość. Przykład tworzenia pojęć teoretycznych w socjologii*. W: *Teoria socjologiczna a praktyka społeczna*. Red. B. Misztal. Wydawnictwo Naukowe Universitas, Kraków, s. 143–172.
- Modrzejewska E., 2013: *Spór polityczny jako strategia retoryczna. Na podstawie materiału prasowego w okresie rządów Prawa i Sprawiedliwości 2005–2007 oraz Platformy Obywatelskiej 2007–2009*. Praca doktorska. Repozytorium Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa. <https://repozytorium.uw.edu.pl/entities/publication/1c83fa40-024c-4acc-b8b6-721a54faaodb> [dostęp: 8.05.2021].

- Morgan G., 2005: *Obrazy organizacji*. Przeł. Z. Wiankowska-Ładyka. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Moscovici S., 2001: *Social Representations. Explorations in Social Psychology*. Cambridge University Press, Cambridge.
- Mrozowski M., 2001: *Media masowe. Władza, rozrywka i biznes*. Oficyna Wydawnicza Aspra, Warszawa.
- Muś A., 2021: *The Political Potential of Upper Silesian Ethnoregionalist Movement: A Study in Ethnic Identity and Political Behaviours of Upper Silesians*. Brill, Leiden. <http://dx.doi.org/10.1163/9789004466456>.
- Mydel R., 2012: *Centra wielkich miast Japonii w procesie przemian 1955–2005*. Oficyna Wydawnicza AFM, Kraków.
- Nass C., Reeves B., 2000: *Media i ludzie*. Przeł. H. Szczerkowska. Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa.
- Navarro C., Mateos C., Rodriguez M., 2014: *Cultural scenes, the creative class and development in Spanish municipalities*. „European Urban and Regional Studies”, vol. 21, no. 3, s. 301–317. <https://doi.org/10.1177/09697764124481>.
- Nawratek K., 2008: *Miasto jako idea polityczna*. Korporacja Ha!art, Kraków.
- Nee V., 1998: *Sources of the New Institutionalism*. W: *The New Institutionalism in Sociology*. Eds. M.C. Brinton, V. Nee. Russell Sage Foundation, New York, s. 1–13.
- Nee V., Ingram P., 1998: *Embeddedness and Beyond: Institutions, Exchange, and Social Structure*. W: *The New Institutionalism in Sociology*. Eds. M.C. Brinton, V. Nee. Russell Sage Foundation, New York, s. 19–45.
- Neuve-Église Z., 2019: *W stronę przestrzeni przeżywanej. Przyczynek do badania dyskursu o Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii*. „Media i Społeczeństwo”, t. 11(2), s. 73–88.
- Neuve-Église Z., 2022: *Konstruowanie metropolii: pomiędzy instytucją a przestrzenią społecznej narracji – przypadek Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii*. Praca doktorska. Uniwersytet Śląski w Katowicach, Katowice. <http://www.bc.us.edu.pl/publication/26444> [dostęp: 14.06.2024].
- Neuve-Église Z., 2023: *Od metropolii podzielonej do metropolii zjednoczonej – kształtowanie się tożsamości instytucji metropolitalnego zarządzania w kontekście relacji miast górnośląskiego obszaru metropolitalnego*. „Człowiek i Społeczeństwo”, nr 55, s. 57–75. <https://doi.org/10.14746/cis.2023.55.4>.
- Neuve-Église, 2024: *Idea metropolii jako dobra wspólnego w dyskursie prasy lokalnej – perspektywy i postulaty*. „Zeszyty Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II”, nr 67(4), s. 79–99. <https://doi.org/10.31743/znkul.17367>.

- Niesiołowska M., 2002: *Spoleczne reprezentacje obcego kapitału*. „Przegląd Psychologiczny”, t. 45, nr 1, s. 75–91.
- Nijakowski L.M., 2004: *Nadciągają Ślązacy. Czy istnieje narodowość śląska?*. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Nita M., 2001: *Zagłębie Dąbrowskie w historiografii. Pojęcie, źródła, stan badań i postulaty badawcze*. W: *Zagłębie Dąbrowskie. W poszukiwaniu tożsamości regionalnej*. Red. M. Barański. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice, s. 52–71.
- Niziołek M., 2008: *Problemy ustroju aglomeracji miejskich*. Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa.
- Niżnik J., 1987: *Symbole a adaptacja kulturowa*. Centralny Ośrodek Upowszechniania Kultury, Warszawa.
- Norberg-Schulz C., 1980: *Genius Loci: Towards a Phenomenology of Architecture*. Rizzoli, New York.
- North D.C., 1990: *Institutions, Institutional Change and Economic Performance*. Cambridge University Press, Cambridge, England.
- Nowicka-Franczak M., 2018: *Transformacja w zmieniającej się narracji liberalno-lewicowej. Przykład publicystyki Grzegorza Sroczyńskiego i Rafała Wosia*. „Przegląd Socjologii Jakościowej”, t. 14, nr 4, s. 40–65.
- Noyer J., Raoul B., 2011: *Le «travail territorial» des médias : Pour une approche conceptuelle et programmatique d'une notion*. „Études de communication”, no 37, s. 15–46.
- OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development), 2008: *Growing Unequal?: Income Distribution and Poverty in OECD Countries*. OECD Publications, Paris. https://www.oecd.org/en/publications/growing-unequal_9789264044197-en.html [dostęp: 10.01.2020].
- Okoń-Horodyńska E., Piecha K., 2005: *Strategia Lizbońska a możliwości budowania gospodarki opartej na wiedzy w Polsce – wnioski i rekomendacje*. Wydawnictwo Polskiego Towarzystwa Ekonomicznego, Warszawa.
- Okopień-Sławińska A., 1998: *Topos*. W: *Słownik terminów literackich*. Red. J. Sławiński. Wydawnictwo Ossolineum, Wrocław–Warszawa–Kraków.
- Olechnicki K., Załęski P., 2022: *Słownik socjologiczny*. Wydawnictwo Graffiti BC, Toruń.
- Olejniczuk-Merta A., 2013: *Innowacje społeczne*. „Konsumpcja i Rozwój”, nr 1(4), s. 21–34.
- Ortner Sh.B., 1978: *Sherpas Through Their Rituals*. Cambridge University Press, Cambridge.

- Ostrowicka H., 2014: *Kategoria dyskursu w języku i w badaniach edukacyjnych – w poszukiwaniu osobliwości pedagogicznie zorientowanej analizy dyskursu*. „Forum Oświatowe”, nr 2(52), s. 47–68.
- Otok S., 1987: *Geografia społeczna*. PZLG, Warszawa.
- Owsiak K., 2016: *Wykorzystanie wybranych narzędzi public governance przez jednostki samorządu terytorialnego w Polsce a wzrost partycypacji społecznej*. „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach”, nr 294, s. 109–120.
- Pagès D., 2001: *La fabrique de nouvelles fictions territoriales : une dérive possible de la communication publique ? W: Territoires sous influence*. T. 2. Dir. D. Pagès, N. Pellisser. Éd. L'Harmattan, Paris, s. 77–89.
- Pagès D., 2010: *La métropole parisienne et ses récits : du projet de territoire à une possible identité narrative dialoguée ?*. „Quaderni”, no 73, s. 9–24.
- Pałuszyńska E., 2012: *Strategie dziennikarzy i ich rozmówców w medialnym dyskursie publicznym*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Pamuła S., 1996: *Metoda analizy zawartości prasy i jej zastosowanie w wybranych tygodnikach*. Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Częstochowie, Częstochowa.
- Parnes J., 2007: *Gazeta Wyborcza alternatywą dla prasy lokalnej i regionalnej? Raport z badania zasięgu zainteresowania tematycznego katowickiego, krakowskiego, łódzkiego, poznańskiego, stołecznego, trójmiejskiego i wrocławskiego dodatku do „Gazety Wyborczej”*. „Global Media Journal – Polish Edition”, vol. 1, s. 56–83.
- Piekot T., 2006: *Dyskurs polskich wiadomości prasowych*. Wydawnictwo Naukowe Universitas, Kraków.
- Pierzchała J., 2002: *Świadomość regionalna jako forma kultury na przykładzie Sosnowca*. W: *Sosnowiec, 100 lat dziejów miasta*. Red. J. Walczak. Muzeum w Sosnowcu, Sosnowiec, s. 354–388.
- Pięta-Kanurska M., 2009: *Metropolitalne governance – wyzwanie dla polskich samorządów*. „Biblioteka Regionalisty”, nr 9, s. 17–23.
- Piotrowski W., 1994: *Tożsamość miasta (na przykładzie Łodzi)*. W: *Stare i nowe struktury społeczne w Polsce*. T. 1: *Miasto*. Red. I. Machaj, J. Styk. Wydawnictwo Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin, s. 171–174.
- Pisarek W., 1983: *Analiza zawartości prasy*. Ośrodek Badań Prasoznawczych, Kraków.
- Pisarek W., 2003: *Perswazja – jak ją widzą, jak ją piszą*. W: *Język perswazji publicznej*. Red. K. Mosiolek-Kłosińska, T. Zgółka. Wydawnictwo Poznańskie, Poznań, s. 9–17.

- Podsiadło J., Lis M., red., 2024: *Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia. Czas na zmianę*. Wydawnictwo Naukowe Akademia WSB, Polskie Towarzystwo Ekonomiczne, Oddział w Katowicach, Dąbrowa Górnicza–Katowice.
- Potter J., Wetherell M., eds., 1987: *Discourse and Social Psychology. Beyond Attitude and Behaviour*. Sage, London.
- Price V., Tewskbury D., Powers E., 1997: *Switching Trains of Thought: The Impact of News Frames on Reader's Cognitive Responses*. „Communication Research”, vol. 24, s. 481–506. <https://doi.org/10.1177/009365097024005002>.
- Purkhardt C.S., 1993: *Transforming social representations. A social psychology of common sense and science*. Routledge, London, New York.
- Pyka R., 2010: *Teoria działania i samotworzenia się społeczeństwa jako nowatorski wkład Alaina Tourainé'a do współczesnej socjologii francuskiej i światowej*. W: A. Touraine: *Samotworzenie się społeczeństwa*. Przeł. A. Karpowicz. Zakład Wydawniczy „NOMOS”, Kraków, s. IX–XXVIII.
- Pyka R., 2012: *Zarządzanie obszarami metropolitalnymi na przykładzie francuskich rozwiązań instytucjonalnych – między inercją a zmianą*. „Przestrzeń Społeczna (Social Space)”, t. 2, nr 2 (4), s. 88–111.
- Pyka R., 2014: *Metropolizacja a lokalne governance. Globalne wyzwania państwa narodowego na przykładzie V Republiki Francuskiej*. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.
- Pyka R., 2016: *Metropolizacja bez metropolii: perspektywy upodmiotowienia polskich obszarów metropolitalnych na przykładzie konurbacji górnośląskiej*. „Górnośląskie Studia Socjologiczne. Seria Nowa”, nr 7, s. 117–137.
- Pyka R., 2018a: *Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia jako innowacja w samorządzie terytorialnym. Szanse i wyzwania pierwszego w Polsce związku metropolitalnego*. „Studia Regionalne i Lokalne”, nr 1(71), s. 5–26. <https://doi.org/10.7366/1509499517101>.
- Pyka R., 2018b: *Miejska kreatywność jako potencjalny czynnik rozwoju górnośląskiego obszaru metropolitalnego*. „Górnośląskie Studia Socjologiczne. Seria Nowa”, t. 9, z. 2, s. 169–186.
- Pyka R., 2018c: *Perspektywy współpracy gmin należących do związku metropolitalnego w województwie śląskim w kontekście powstania Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii*. „Górnośląskie Studia Socjologiczne. Seria Nowa”, t. 9, z. 2, s. 40–67.
- Pyka R., 2019: *Przestrzeń społeczna jako wyzwanie reform terytorialnych*. W: Zbigniew Rykiel i *przestrzeń społeczna*. Red. Z. Rykiel. Oficyna Wydawnicza Politechniki Rzeszowskiej, Rzeszów, s. 145–156.

- Pyka R., red., 2010: *Sposób na Metropolię. Idee a społeczne oczekiwania wobec projektu utworzenia śląsko-zagłębiowskiej metropolii*. UM Katowice, RSS MSNP UŚ, Katowice.
- Reiner B., 1977: *Wyznania i związki religijne w województwie śląskim 1922–1939*. Instytut Śląski, Katowice.
- Relph E.C., 1976: *Place and Placelessness*. Pion, London.
- Rembowska K., 2013: *Teoria i metodologia geografii społeczno-ekonomicznej (człowieka)*. W: *Geografia w ujęciu humanistycznym. Wybór prac Krystyny Rembowskiej*. Red. A. Suliborski. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, s. 13–110.
- Rewers E., 2009: *Od miejskiego genius loci do miejskich oligopticonów*. W: *Fenomen genius loci*. Red. B. Gutowski. Materiały konferencji zorganizowanej przez Muzeum Pałac w Wilanowie. Instytut Historii Sztuki Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Warszawa, s. 15–26.
- Rokicka E., 2013: *Jakość życia – konteksty, koncepcje, interpretacje*. W: *Nowy Ład? Dynamika struktur społecznych we współczesnych społeczeństwach. Księga pamiątkowa poświęcona Profesor Wielisławie Warzywodzie-Kruszyńskiej z okazji 45-lecia pracy naukowej i dydaktycznej*. Red. J. Grotowska-Leder, E. Rokicka. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, s. 159–177.
- Rosner K., 2003: *Narracja, tożsamość i czas*. Wydawnictwo Naukowe Universitas, Kraków.
- Rothenbuhler E.W., 2003: *Komunikacja rytualna. Od rozmowy codziennej do ceremonii medialnej*. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Różycka M., 2014: *Transformacja prasy w erze mediów cyfrowych, studium przypadku „Gazeta Wyborcza”*. „Zarządzanie Mediami”, t. 2(3), s. 111–127.
- Rusek H., 2015: *Wielokulturowość z konfliktem w tle – Ślązacy: Naród? Narodowość? Grupa etniczna?*. „Pogranicze. Studia Społeczne”, t. XXV, s. 13–24.
- Ryabinska N., 2008: *Analiza ram interpretacyjnych w porównawczym badaniu przekazów medialnych w Polsce i na Ukrainie*. W: *Analiza dyskursu w socjologii i dla socjologii*. Red. A. Horolets. Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń, s. 185–200.
- Rybicki P., 1979: *Struktura społecznego świata. Studia z teorii społecznej*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Rykiel Z., 2005: *Miasto jako miejsce a przemiany jego architektury, symboliki i świadomości terytorialnej mieszkańców*. W: *Przemiany miasta. Wokół socjologii Aleksandra Wallisa*. Red. B. Jałowiecki, A. Majer, M.S. Szczepański. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa, s. 68–82.
- Rykiel Z., red., 2008: *Nowa przestrzeń społeczna w badaniach socjologicznych*. Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów.

- Said E.W., 2005: *Orientalizm*. Przeł. M. Wyrwas-Wisniewska. Zysk i S-ka, Poznań.
- Sassen S., 2001: *The Global city: New York, London, Tokyo*. Princeton University Press, Princeton, Oxford.
- Schein E.H., 1985: *Organizational Culture and Leadership: A Dynamic View*. Jossey-Bass Publishing, San Francisco.
- Senft S., 2005: *Konsekwencje II wojny światowej dla Śląska Opolskiego*. „Studia Śląskie”, t. 64, s. 29–41.
- Simmel G., 1950 [1903]: *The metropolis and mental life*. W: *The Sociology of Georg Simmel*. Ed. K.H. Wolff. The Free Press, New York, s. 409–424.
- Sitek S., Runge J., Kłoskowski F., Runge A., Petryszyn J., Pytel S., Spórna T., Kurpanik M., Zuzanska-Żyśko E., 2013: *Spółeczno-gospodarcze i przestrzenne kierunki zmian regionalnego oraz lokalnych rynków pracy województwa śląskiego – SGP WSL*. Prace WNoZ UŚ, Sosnowiec.
- Skarżyńska K., 2005: *Człowiek a polityka. Zarys psychologii politycznej*. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Służewski J., 1965: *Działalność organów państwowych na obszarze aglomeracji i miejskich*. Wydawnictwo Prawnicze, Warszawa.
- Smagacz-Poziemska M., 2015: *Czy miasto jest niepotrzebne? (Nowe) przestrzenie życiowe młodych mieszkańców miasta*. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Smętkowski M., 2010: *Konwergencja międzyregionalna w europejskich makroregionach metropolitalnych*. „Studia Regionalne i Lokalne”, nr 2(40), s. 50–76.
- Smętkowski M., Jałowiecki B., Gorzelak G., 2008: *Obszary metropolitalne w Polsce: Problemy rozwojowe i delimitacja*. Centrum Europejskich Studiów Regionalnych i Lokalnych (EUROREG), Uniwersytet Warszawski, Warszawa.
- Smętkowski M., Gorzelak G., Kozak M., Olechnicka A., Płoszaj A., Wojnar K., 2012: *Europejskie metropolie i ich regiony. Od krajobrazu gospodarczego do sieci metropolii*. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa.
- Soczówka A., 2008: *Transport*. W: *Województwo śląskie. Zarys geograficzno-ekonomiczny*. Red. M. Tkocz. Wydział Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego, Sosnowiec, s. 108–124.
- Soja E., 1999: *Thirdspace: Expending the Scope of the Geographical Imagination*. W: *Human Geography Today*. Eds. D. Massey, J. Allen, P. Sarre. Polity Press, Cambridge, s. 260–278.
- Soja E., 2000: *Postmetropolis: Critical Studies of Cities and Regions*. Wiley-Blackwell, Oxford.

- Soldatos P., 1987: *La nouvelle génération des villes internationales*. Université de Montréal, Montréal.
- Stanowicka-Traczyk A., 2007: *Instrumenty kształtowania wizerunku na przykładzie miast polskich*. „Studia Regionalne i Lokalne”, nr 3(29), s. 53–70.
- Suchacka M., 2009: *Między chaosem a ładem. W drodze z gospodarki opartej na węglu do gospodarki opartej na wiedzy*. W: *Chaos oswojony? Województwo śląskie i jego społeczne metamorfozy*. Red. M.S. Szczepański, Z. Zagąła. Wydawnictwo Gnome, Uniwersytet Śląski, Katowice, s. 24–41.
- Sułkowski Ł., 2008: *Czy warto zajmować się kulturą organizacyjną?*. „Zarządzanie Zasobami Ludzkimi”, nr 6, s. 9–25.
- Swianiewicz P., Lackowska M., 2017: *Kwestia metropolitalna w kontekście zarządzania obszarem metropolitalnym Warszawy*. „Z Serca Polski”, nr 6.
- Śleszyński P., 2007: *Gospodarcze funkcje kontrolne w przestrzeni Polski*. IGiPZ PAN, Warszawa.
- Świątkiewicz W., 1997: *Tradycja i wybór. Socjologiczne studium religijności na Górnym Śląsku*. Komisja Studiów nad Przyszłością Górnego Śląska Polskiej Akademii Nauk, Oddział w Katowicach, Katowice–Wrocław.
- Świątkiewicz-Mośny M., 2015: *Konstruowanie nowych tożsamości w warunkach globalizacji*. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Święicka M., 2006: *Miasto – przestrzeń zróżnicowana językowo, kulturowo i społecznie*. Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Bydgoszcz.
- Szacki J., 1971: *Tradycja. Przegląd problematyki*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Szacki J., 2004: *O tożsamości (zwłaszcza narodowej)*. „Kultura i Społeczeństwo”, t. 48, nr 3, s. 9–40.
- Szajnowska-Wysocka A., 1999: *Zachowania przestrzenne ludności konurbacji górnośląskiej. Synteza badawcza*. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice.
- Szajnowska-Wysocka A., Zuzańska-Żyśko E., 2013: *The Upper-Silesian conurbation on the path towards the „Silesia” metropolis*. „Bulletin of Geography. Socio-economic Series”, no. 21, s. 111–124.
- Szczepanik K., 2012: *Zastosowanie analizy treści w badaniach artykułów prasowych – refleksje metodologiczne*. „Acta Universitatis Lodzensis. Folia Sociologica”, t. 42, s. 83–112.
- Szczepański M.S., 1998: *Regionalizm górnośląski: między plemiennością a systemem globalnym*. W: *Śląsk – Polska – Europa. Zmieniające się społeczeństwo w perspektywie*

- lokalnej i globalnej: *Księga X Ogólnopolskiego Zjazdu Socjologicznego*. Red. A. Sulek, M.S. Szczepański. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice, s. 17–39.
- Szczepański M.S., 1999: *Region pogranicza kulturowego w perspektywie socjologicznej: przypadek Górnego Śląska*. „*Studia Etnologiczne i Antropologiczne*”, nr 2, s. 161–180.
- Szczepański M.S., 2002: *Opel z górniczym pióropuszem. Województwo katowickie i śląskie w procesie przemian*. Wydawnictwo „Śląsk”, Katowice.
- Szczepański M.S., Bierwiazzonek K., 2013: *Miejskość i innowacyjność – próba analizy socjologicznej*. W: *Miejskość i duch innowacyjności*. Red. M.S. Szczepański, K. Bierwiazzonek, K. Wojtasik. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice, s. 11–34.
- Szczepański M.S., Gawron G., Rojek-Adamek P., red., 2011: *Od badania do działania. Analiza trendów rozwojowych i zmian w gospodarczych w obszarze Górnośląskiego Związku Metropolitalnego*. Śląskie Wydawnictwa Naukowe Wyższej Szkoły Zarządzania i Nauk Społecznych im. ks. Emila Szramka w Tychach, Tychy.
- Szczepański M.S., red., 1994: *Górnicy Górnośląscy: Ludzie zbiedni, ludzie luźni? Szkice socjologiczne*. Wydawnictwo AMP, Kraków–Katowice.
- Szczepański M.S., Śliz A., 2011: *Innowacyjny świat – innowacyjna jednostka*. „*Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*”, t. 73, nr. 2, s. 333–344.
- Szczepański M.S., Śliz A., 2018: *Kim jestem? Identyfikacje i tożsamości społeczne. Przypadek Górnego Śląska*. „*Nauka*”, nr 1, s. 129–142.
- Szczepański M.S., Wojtasik K., 2009: *Bóg Janus na górnośląskim pograniczu. Stary region przemysłowy w procesie zmian: upadek i sanacja*. W: *Chaos oswojony? Województwo śląskie i jego społeczne metamorfozy*. Red. M.S. Szczepański, Z. Zagala. Wydawnictwo Gnome, Uniwersytet Śląski, Katowice, s. 11–23.
- Sześciło D., 2020: *Wprowadzenie*. W: *Samorząd–centrum. Bilans po trzydziestu latach od odrodzenia się samorządu i pięciu latach nowego centralizmu*. Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa, s. 1–4. https://www.batory.org.pl/wp-content/uploads/2020/06/Rzad_Samorzad_analiza.pdf [dostęp: 10.07.2021].
- Szkudlarek-Śmiechowicz E., 2010: *Tekst w radiowej i telewizyjnej debacie politycznej: struktura, spójność, funkcjonalność*. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź.
- Szlachetko J.H., 2021a: *Organizacyjne i funkcjonalne modele samorządu metropolitalnego*. W: *W poszukiwaniu inspiracji. Metropolie w ujęciu porównawczym*. Red. J.H. Szlachetko. Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk, s. 10–17.
- Szlachetko J.H., 2021b: *Raport Instytutu Metropolitalnego z dnia 25 sierpnia 2021 r. w sprawie oceny ustawodawstwa metropolitalnego Rzeczypospolitej Polskiej sporządzony z okazji 4. rocznicy utworzenia Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii oraz 10. rocznicy istnienia Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot*. Instytut Metro-

- politalny, Gdańsk. <https://im.edu.pl/wp-content/uploads/2023/04/Raport-IM-ws-oceny-ustawodawstwa-metropolitalnego-Rzeczypospolitej-Polskiej-2.pdf> [dostęp: 20.02.2022].
- Szmeja M., 2000: *Niemcy? Polacy? Ślązacy!*. Wydawnictwo Naukowe Universitas, Kraków.
- Szmeja M., 2017: *Śląsk bez zmian (?)*: ludzie, kultura i społeczność Śląska w perspektywie postkolonialnej. Zakład Wydawniczy „NOMOS”, Kraków.
- Szmytkie R., 2013: *W kwestii metropolii i obszarów metropolitalnych*. „Przegląd Administracji Publicznej”, nr 2, s. 35–47.
- Szramek E., 1934: *Śląsk jako problem socjologiczny. Próba analizy*. K. Miarka spółka wyd. z ogr. por. w Mikołowie, Katowice.
- Szromnik A., 2007: *Marketing terytorialny. Miasto i region na rynku*. Oficyna Wolters Kluwer business, Kraków.
- Sztompka S., 2002: *Socjologia. Analiza społeczeństwa*. Wydawnictwo Znak, Kraków.
- Szwed R., 2011: *Reprezentacje opinii publicznej w dyskursie publicznym*. Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin.
- Szymczak M., red., 1978: *Dyskurs*. W: *Słownik języka polskiego*. T. 1. Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa, s. 488.
- Tambor J., 2010: *Kulturowe wyznaczniki tożsamości. Tożsamość mieszkańców województwa śląskiego*. https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=pl&user=3AuWDyOAAAAJ&citation_for_view=3AuWDyOAAAAJ:roLk4NBRz8UC [dostęp: 15.01.2019].
- Taylor C., 2002: *Etyka autentyczności*. Przeł. A. Pawelec. Znak, Kraków.
- Taylor L., Willis A., 2006: *Medioznawstwo*. Przeł. M. Król. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Thompson J.B., 1990: *Ideology and Modern Culture*. Polity Press, Cambridge.
- Thompson M., 2021: *What's so new about New Municipalism?*. „Progress in Human Geography”, vol. 45(2), s. 317–342. <https://doi.org/10.1177/0309132520909480>.
- Tkocz M., 2012: *Śląsk jako przykład regionu przemysłowego i jego rola w procesach modernizacyjnych XIX, XX i XXI wieku*. Materiały z XV posiedzenia Polsko-Ukraińskiej Komisji Ekspertów do spraw doskonalenia treści podręczników szkolnych historii i geografii. <https://www.gov.pl/web/edukacja/materiały-z-xv-posiedzenia-polsko-ukraińskiej-komisji-ekspertow-polsko-ukraińskiej-komisji-ekspertow-do-spraw-doskonalenia-tresci-podrecznikow-szkolnych-historii-i-geografii> [dostęp: 23.04.2020].
- Tkocz M., 2015: *Tradycyjny okręg przemysłowy z perspektywy 25-lecia funkcjonowania w gospodarce rynkowej w Polsce. Przykład Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego*.

- „Prace Komisji Geografii Przemysłu Polskiego Towarzystwa Geograficznego”, vol. 29(4), s. 112–126.
- Toczyski P., Kowalski J., Niedzielska A., Krejtz K., Kobylński P., 2014: *Raport Polskiej Izby Książki z projektu badawczego „Kierunki i formy transformacji czytelnictwa w Polsce 2013–2014”*. Ośrodek Przetwarzania Informacji, Państwowy Instytut Badawczy, Polska Izba Książki, Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej, Warszawa. https://pik.org.pl/upload/files/Raport%20PIK%20Z%20projektu%20badawczego%20Kierunki%20i%20formy%20transformacji%20czytelnictwa%20w%20Polsce_pub.pdf [dostęp: 10.07.2024].
- Toffler A., 1986: *Trzecia fala*. Przeł. E. Woydyłło. Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa.
- Toffler A., 2003: *Zmiana władzy. Wiedza, bogactwo i przemoc u progu XXI stulecia*. Przeł. P. Kwiatkowski. Zysk i S-ka, Poznań.
- Trutkowski C., 2000: *Społeczne reprezentacje polityki*. Wydawnictwo Naukowe, Warszawa.
- Trutkowski C., 2007: *Teoria społecznych reprezentacji i jej zastosowania*. W: *Wymiały życia społecznego. Polska na przełomie XX i XXI wieku*. Red. M. Marody. Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa, s. 373–400.
- Tuan Y.F., 1987: *Przestrzeń i miejsce*. Przeł. A. Morawińska. Państwowy Instytut Wydawniczy, Warszawa.
- Tuchman G., 1991: *Qualitative Methods in the Study of News*. W: *A Handbook of Qualitative Methods for Mass Communication Research*. Eds. K.B. Jensen, N.W. Jankowski. Routledge, London, s. 79–92.
- Turner V., 2005: *Gry społeczne, pola i metafory. Symboliczne działanie w społeczeństwie*. Przeł. W. Usakiewicz. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Turska-Kawa A., 2013: *Media jako źródło zaspokajania fundamentalnych potrzeb. Rozważania w kontekście teorii „użytkowania gratyfikacji”*. „Studia Politicae Universitatis Silesiensis”, t. 10, s. 147–170.
- United Nations, 2015: *Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development*. A/Res/70/1. <https://sdgs.un.org/2030agenda> [dostęp: 15.07.2021].
- United Nations, 2019: *World Urbanization Prospects 2018: Highlights*. Department of Economic and Social Affairs, Population Division, New York. https://www.un.org/development/desa/pd/sites/www.un.org.development.desa.pd/files/files/documents/2020/Feb/un_2018_wup_highlights.pdf [dostęp: 10.01.2020].
- Urbanek A., 2019: *Pomiar zrównoważonej mobilności miejskiej: przegląd badań*. „Studia i Prace Kolegium Zarządzania i Finansów”, nr 171, s. 61–80.

- Urry J., 2007: *Spojrzenie turysty*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Urząd Metropolitalny GZM, 2018: *Program działań strategicznych Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii do roku 2022* (Załącznik do uchwały nr XII/73/2018 Zgromadzenia Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii z dnia 30 listopada 2018 r.). <https://bip.metropoliagzm.pl/artykul/34552/125421/program-dzialan-strategicznzychgornoslasko-zaglebiowskiej-metropolii-do-roku-2022> [dostęp: 3.03.2019].
- Urząd Statystyczny w Katowicach, 2018: *Statystyczny obraz Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii w 2017 r.* Katowice. <https://katowice.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/inne-opracowania/statystyczny-obraz-gornoslasko-zaglebiowskiej-metropolii-2017-2019,6,4.html> [dostęp: 2.03.2019].
- Ustawa z dnia 16 maja 2019 r. o Funduszu rozwoju przewozów autobusowych o charakterze użyteczności publicznej. Dz.U. 2019, poz. 1123. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190001123/T/D20191123L.pdf> [dostęp: 10.11.2019].
- Ustawa z dnia 9 marca 2017 r. o związku metropolitalnym w województwie śląskim. Dz.U. 2017, poz. 730. <https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20170000730/T/D20170730L.pdf> [dostęp: 2.03.2019].
- Verloo M., 2005: *Mainstreaming Gender Equality In Europe. A Critical Frame Analysis Approach*. „Greek Review of Social Research”, vol. 117, s. 11–34. <https://doi.org/10.12681/grsr.9555>.
- De Vreese C.H., 2005: *News framing: Theory and typology*. „Information Design Journal”, vol. 13(1), s. 51–62. <https://doi.org/10.1075/idjdd.13.1.06vre>.
- Wagner W., Duveen G., Farr R., Jovchelovitch S., Lorenzi-Cioldi F., Markova I., Rose D., 1999: *Theory and method of social representations*. „Asian Journal of Social Psychology”, vol. 2(1), s. 95–125. <https://doi.org/10.1111/1467-839X.00028>.
- Wallis A., 1990: *Socjologia przestrzeni*. Niezależna Oficyna Wydawnicza, Warszawa.
- Wanatowicz M.W., 2001: *Zagłębie i Zagłębiacy w opiniach Ślązaków w XIX i XX wieku*. W: *Zagłębie Dąbrowskie. W poszukiwaniu tożsamości regionalnej*. Red. M. Barański. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice, s. 117–135.
- Warchala J., 2004: *Horyzonty manipulacji: perswazja, manipulacja, interpretacja*. W: *Manipulacja w języku*. Red. P. Krzyżanowski, P. Nowak. Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej, Lublin, s. 41–60.
- Wasilewski J., 2018: *Dramaturgia języka mediów*. W: *Nowe zjawiska w języku, tekście i komunikacji II*. Red. M. Rutkowski, K. Zawilska. Wydawnictwo Uniwersytetu w Białymstoku, Olsztyn, 215–231.
- Waszkiewicz J., 1997: *Dialog w przestrzeni miasta*. „Wrocław 2000 Plus. Studia nad Strategią Miasta”, z. 4 (12).

- Weber M., 1998: *Polityka jako zawód i powołanie*. Przeł. A. Kopacki, P. Dybel. Znak, Kraków.
- Witosz B., 2016: *Czy potrzebne nam są typologie dyskursu*. W: *Dyskurs i jego odmiany*. Red. B. Witosz, K. Sujkowska-Sobisz, E. Ficek. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice, s. 22–31.
- Wodak R., 2008: *Dyskurs populistyczny i retoryka wykluczenia a gatunki języka pisanego*. Przeł. J. Wawrzyniak, A. Wójcicki. W: *Krytyczna analiza dyskursu*. Red. N. Fairclough, A. Duszak. Wydawnictwo Naukowe Universitas, Kraków, s. 185–214.
- Wodak R., Meyer M., eds., 2015: *Methods of Critical Discourse Studies*. Sage, London.
- Wojtak M., 2010: *Analiza gatunków prasowych*. Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, Lublin.
- Woźniczka Z., 2008: *Kształtowanie się tożsamości Zagłębia Dąbrowskiego – perspektywa historyczna (zarys problemu)*. W: *Wokół tożsamości regionalnej*. Red. M. Kaczmarczyk, W. Wojtasik. Oficyna Wydawnicza „Humanitas”, Sosnowiec, s. 9–30.
- Wódz J., 1989: *Przestrzeń odniesienia – kilka propozycji metodologicznych*. W: *Przestrzeń znacząca: studia socjologiczne*. Red. J. Wódz. Śląski Instytut Naukowy, Katowice, s. 263–279.
- Wódz J., 2001: *Prospektywna definicja regionu w odniesieniu do nowych polskich regionów – szkic socjologiczny*. W: *Jaki region? Jaka Polska? Jaka Europa? Studia i szkice socjologiczne*. Red. M.S. Szczepański. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice, s. 149–161.
- Wódz J., 2010: *Górny Śląsk jako problem polityczny: spojrzenie socjologiczne*. „Górnośląskie Studia Socjologiczne. Seria Nowa”, t. 1, s. 34–51.
- Wódz J., Wódz K., 1994: *Doświadczenia demokracji a zagrożenia śląskiej tożsamości*. W: *Górny Śląsk – na moście Europy*. Red. M.S. Szczepański. Ośrodek Badań Społeczno-Kulturowych Towarzystwa Zachęty Kultury, Katowice, s. 101–110.
- Wódz J., Wódz K., 2001: *Ewolucja elementów tak zwanej tożsamości zagłębiowskiej w dobie restrukturyzacji gospodarczej regionu w końcu lat dziewięćdziesiątych. Szkic socjologiczny*. W: *Zagłębie Dąbrowskie. W poszukiwaniu tożsamości regionalnej*. Red. M. Barański. Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice, s. 19–33.
- Wódz J., Wódz K., 2005: *W poszukiwaniu nowej tożsamości. Miasta Śląska i Zagłębia w okresie przemian końca XX wieku*. W: *Tożsamość społeczno-kulturowa miasta post-industrialnego w Europie Środkowej*. Red. B. Kloch, A. Stawarz. Muzeum w Rybniku, Polskie Towarzystwo Etnologii Miasta, Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Górnictwa, Rybnik–Warszawa, s. 7–15.

- Wróblewska-Jachna J., 2017: *Media jako narzędzie wspierające w kreowaniu tożsamości przestrzennych na przykładzie metropolizacji miast województwa śląskiego*. „Media i Społeczeństwo”, nr 7, s. 147–161.
- Wycisk A., 2012: *Konflikt bez konfliktu. Górny Śląsk i Zagłębie Dąbrowskie w opinii młodych mieszkańców Metropolii „Silesia”*. „Górnośląskie Studia Socjologiczne. Seria Nowa”, t. 3, s. 83–102.
- Wycisk A., 2014: *Miasta znaczeń: wizerunki polskich miasta oraz społeczna recepcja ich promocji*. Praca doktorska. Uniwersytet Śląski w Katowicach, Katowice. <https://opus.us.edu.pl/info/phd/USL684cc3d2d316492bb53bf34480c14023/> [dostęp: 15.02.2019].
- Zadrozniak M., 2016: *Jakość życia w mieście*. W: *EkoMiasto#Społeczeństwo. Zrównoważony, inteligentny i partycypacyjny rozwój miasta*. Red. A. Nowakowska, Z. Przygodzki, A. Rzeńca. Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź, s. 21–38 [e-book, pdf].
- Zagała Z., 2020: *Partie polityczne i ich elektoraty. Od sympatii do antagonizmu. Na przykładzie Platformy Obywatelskiej i Prawa i Sprawiedliwości*. „Przegląd Politologiczny”, nr 2, s. 193–205. <https://doi.org/10.14746/pp.2020.25.2.14>.
- Zamana J., 2016: *Styl przywództwa Jarosława Kaczyńskiego. Analiza retrospektywna*. „Studia Krytyczne/Critical Studies”, nr 2, s. 201–213. <https://doi.org/10.25167/sk.1400>.
- Zbróg Z., 2016: *Teoria reprezentacji społecznych w badaniach zmiany szkoły – możliwe zastosowania*. W: *Zrozumieć szkołę. Kontekst zmiany*. Red. M.J. Szymański, B. Walaśek-Jarosz, Z. Zbróg. Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, Warszawa, s. 226–249.
- Zbróg Z., Zbróg P., 2017: *Językowe i pozajęzykowe nośniki reprezentacji społecznych w dyskursie publicznym*. „Respectus Philologicus”, nr 31(36), s. 70–81.
- Zdon-Korzeniowska M., 2009: *Jak kształtować regionalne produkty turystyczne? Teoria i praktyka*. Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków.
- Ziomba J., 1973: *Społeczno-polityczne związki Zagłębia Dąbrowskiego z Górnym Śląskiem w okresie kapitalizmu*. Śląski Instytut Naukowy, Katowice.
- Ziółkowski J., 1960: *Sosnowiec. Drogi i czynniki rozwoju miasta przemysłowego*. Wydawnictwo „Śląsk”, Katowice.
- Znaniecki F., 1922: *Wstęp do socjologii*. Księgarnia Gebethnera i Wolffa, Poznań.
- Znaniecki F., 1938: *Socjologiczne podstawy ekologii ludzkiej*. „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny”, z. 1, s. 89–119.
- Zukin S., 1991: *Landscapes of Power: From Detroit to Disney World*. University of California Press, Berkley.

- Zuzańska-Żyśko E., 2011: *Aire Métropolitaine de la Haute Silésie – essai de delimitation en approche structurelle*. W: *Entre la coopération et la concurrence. La gouvernance et le développement équilibré des espaces métropolitains français – conclusions pour la Pologne (sous la direction de R. Pyka)*. RSS MSNP UŚ, GZM – „Metropolia Silesia”, Katowice, s. 185–205.
- Zuzańska-Żyśko E., 2012: *Funkcje metropolitalne Górnośląskiego Obszaru Metropolitalnego*. „Studia Regionalne i Lokalne”, nr 2(48), s. 39–61.
- Zuzańska-Żyśko E., 2016: *Procesy metropolizacji. Teoria i praktyka*. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Zuzańska-Żyśko E., 2018: *Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia w kontekście wyzwań społeczno-gospodarczych*. „Górnośląskie Studia Socjologiczne. Seria Nowa”, t. 9, z. 2, s. 68–80.
- Zygmunt A., 2008: *System wartości rybniczan*. W: *Śląski świat wartości*. Red. U. Swadźba. Wydawnictwo „Gnome”, Katowice, s. 49–64.
- Zygmunt A., 2018: *Potencjał demograficzny Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii: szanse, zagrożenia, perspektywy*. „Górnośląskie Studia Socjologiczne. Seria Nowa”, t. 9, z. 2, s. 100–119.
- Żmudzińska-Nowak M., 2010: *Miejsce: tożsamość i zmiana*. Wydawnictwo Politechniki Śląskiej, Gliwice.

Źródła internetowe

- Agora S.A. [b.d.]: *Wyborcza.pl i subskrypcja cyfrowa*. <https://www.agora.pl/prasa#wyborcza-pl-i-subskrypcja-cyfrowa> [dostęp: 25.03.2021].
- Bierwiazczonek K., Nawrocki T., Pyka R., Zygmunt A., 2017: *Współpraca miast górnośląskiego obszaru metropolitalnego w opiniach prezydentów i radnych miast należących do Górnośląskiego Związku Metropolitalnego. Raport z badań*. Obserwatorium Procesów Miejskich i Metropolitalnych, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Katowice. https://us.edu.pl/centra-badawcze/opmim/wp-content/uploads/sites/56/Nieprzypisane/RAPORT-Z-BADA%C5%83-CZ%C4%98%C5%9A%C4%86-DRUGA_2017.pdf [dostęp: 14.03.2024].
- CBOS News Newsletter, 2021: *Epidemia sprzyja digitalizacji*, nr 26. <https://www.cbos.pl/PL/publikacje/news/2021/26/newsletter.php> [dostęp: 10.12.2021].
- Dziennikzachodni.pl, 2014: *Dziennik Zachodni i Śląsk Plus z nagrodą Grand Press Digital 2014*, 12.12. <https://dziennikzachodni.pl/dziennik-zachodni-i-slask-plus-znagrada-grand-press-digital-2014/ar/c1-3650628> [dostęp: 24.03.2021].

- Encyklopedia PWN, [b.d.]a: *Gazeta Wyborcza* [hasło]. <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/GazetaWyborcza;3904448.html> [dostęp: 24.03.2021].
- Encyklopedia PWN, [b.d.]b: *Merkury* [hasło]. <https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Merkury;3939819.html> [dostęp: 15.12.2021].
- Fanpage „Metropolia GZM”. www.facebook.com/metropoliagzm/ [dostęp: 6.09.2024].
- FIPP, CeleraOne 2020: *Global Digital Subscription Snapshot Q3 Report*. https://www.fipp.com/wp-content/uploads/2020/09/GDS_Snapshot_2020_Q3_V1.pdf [dostęp: 24.03.2021].
- Grzymała-Busse A., 2015: *Polska jako anomalia w stosunkach pomiędzy Kościołem i państwem?* Almanach 2019/20. <https://conciliumcivitas.pl/almanachy/almanach-2019-20/polska-jako-anomalia-w-stosunkach-pomiedzy-kosciolem-i-panstwem/> [dostęp: 2.03.2020].
- Gzm.org.pl [b.d.]: *Statut [Górnośląskiego Związku Metropolitalnego]*. <https://web.archive.org/web/20170706030931/http://www.gzm.org.pl/s,8.htm> [dostęp: 11.01.2019].
- InfoGZM, [2024]: *Studenci i uczelnie wyższe na terenie GZM*. 25.06. <https://infogz.m.metropoliagzm.pl/analizy/studenci-i-uczelnie-wyzsze-na-terenie-gzm/> [dostęp: 10.07.2024].
- IMM (Instytut Monitorowania Mediów), 2019a: *Najbardziej opiniotwórcze polskie media w 2018 roku. Analiza częstotliwości cytowania poszczególnych mediów przez inne media na podstawie przekazów z prasy, radia, telewizji oraz portali internetowych z okresu od 1 stycznia do 31 grudnia 2018 roku*. Warszawa. <https://www.imm.com.pl/wp-content/uploads/2019/01/Najbardziej-opiniotw%C3%B3rcze-media-w-2018.pdf> [dostęp: 24.03.2021].
- IMM (Instytut Monitorowania Mediów), 2019b: *Najbardziej opiniotwórcze media w Polsce. Sierpień 2019*. <https://www.imm.com.pl/wp-content/uploads/2019/09/Najbardziej-opiniotw%C3%B3rcze-media-w-sierpniu-2019.pdf> [dostęp: 24.03.2021].
- Jedlecki P., 2020: *Wojewoda wybił zęby metropolii. Miasta mogą razem działać niewiele więcej niż KZK GOP*. „Gazeta Wyborcza” – dodatek Katowice, 25.11. <https://katowice.wyborcza.pl/katowice/7,35063,26546085,wojewoda-wybil-zebymetropolii-miasta-moga-razem-zdzialac-niewiele.html> [dostęp: 30.11.2020].
- Katowice Airport, [2025]: *Statystyki roczne*. <https://www.katowice-airport.com/pl/nasze-lotnisko/statystyki/statystyki-roczne> [dostęp: 5.07.2025].
- Krzyk J., 2006: *Zagłębie czerwone i niepodległe*. „Gazeta Wyborcza. Magazyn Katowice”, 13.11. <https://katowice.wyborcza.pl/katowice/1,35055,3732823.html> [dostęp: 15.02.2019].

- Krzysztofik R., 2015: *Zagłębie Dąbrowskie*. W: *Encyklopedia Województwa Śląskiego*. T. 2. Red. R. Kaczmarek. https://ibrbs.pl/index.php/Zag%C5%82%C4%99bie_D%C4%85browskie [dostęp: 25.04.2020].
- KSSE, [2018]: *Strefa i region w rankingach*. <https://www.ksse.com.pl/strefa-i-region-w-rankingach-1109> [dostęp: 10.07.2024].
- MCK, [2016]: *Fakty i liczby*. <http://www.mckkatowice.pl/pl/fakty-i-liczby/21/> [dostęp: 10.01.2020].
- Metropoliagzm.pl, 2017: *Górnośląski Związek Metropolitalny – 10 lat działalności*. 28.12. <https://metropoliagzm.pl/2017/12/28/podsumowanie-starego-gzm/> [dostęp: 4.02.2021].
- Metropolia GZM, 2018: *Statut Związku Metropolitalnego „Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia” (Załącznik do uchwały Nr V/1/2018 Zgromadzenia Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii z dnia 16.02.2018 r.)*. <https://bip.metropoliagzm.pl/artykul/32115/115270/statut-zwiazkumetropolitalnego-gornoslasko-zaglebiowskiej-metropolii> [dostęp: 11.01.2019].
- Metropoliagzm.pl, 2020: *Budżet Metropolii na 2021 rok. Najwięcej pieniędzy na transport zbiorowy*. 18.12. <https://metropoliagzm.pl/2020/12/18/budzet-metropolii-na-2021-rok-najwiecej-pieniedzy-zostanie-wydane-na-transport-zbiorowy/> [dostęp: 15.07.2021].
- Metropoliagzm.pl, [2020a]: *Finansowanie Metropolii*. <https://metropoliagzm.pl/finansowanie-metropolii/> [dostęp: 24.03.2020].
- Metropoliagzm.pl, [2020b]: *Fundusz solidarności*. <https://metropoliagzm.pl/fundusz-solidarnosci/> [dostęp: 24.03.2020].
- Metropoliagzm.pl, [2021]: *Magazyn „W Metropolii”*. <https://metropoliagzm.pl/magazyn-w-metropolii/> [dostęp: 11.07.2021].
- Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, [2020]: *Program dla Śląska*. Serwis Rzeczypospolitej Polskiej gov.pl. <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/program-dla-slaska> [dostęp: 30.12.2024].
- Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju, 2019: *Program dla Śląska. Stan realizacji po I półroczu 2019 r.* Departament Strategii Rozwoju, Warszawa. <https://www.gov.pl/web/program-dla-slaska/program> [dostęp: 30.12.2024].
- Parkslaski.pl, [2022a]: *Historia parku*. <https://parkslaski.pl/historia-parku> [dostęp: 14.16.2025].
- Parkslaski.pl, [2022b]: *Park w liczbach*. <https://parkslaski.pl/park-w-liczbach> [dostęp: 14.06.2025].

- PBC (Polskie Badania Czytelnictwa), 2023: *Czytelnictwo przeciętnego wydania (cpw, druk+e-wydania). Prezentacja danych za okres październik 2023 – wrzesień 2024*. <https://www.pbc.pl/czytelnictwo/> [dostęp: 3.01.2025].
- PBC (Polskie Badania Czytelnictwa), 2024: *Prasa drukowana i cyfrowa 2023/2024*. 8.02. <https://www.pbc.pl/webinar-prasa-drukowana-i-cyfrowa-2024/> [dostęp: 28.12.2024].
- PBI (Polskie Badania Internetu), 2016: *Wiadomości lokalne w internecie: zawartość i popularność serwisów, profil użytkowników*. <https://pbi.org.pl/wp-content/uploads/2016/12/02-RAPORT-Wiadomo%C5%9Bci-lokalne-2016.pdf>.
- Polskapress.pl, [2022]: *O nas*. <https://polskapress.pl/o-nas> [dostęp: 23.03.2021].
- Rada Europejska – Rada Unii Europejskiej, [2021]: *Czysta i zrównoważona mobilność*. <https://www.consilium.europa.eu/pl/policies/clean-and-sustainable-mobility/> [dostęp: 15.07.2021].
- RCAS (Regionalne Centrum Analiz Strategicznych [Wydział Planowania Strategicznego i Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego]), 2012: *Delimitacja metropolii i aglomeracji oraz ich obszarów funkcjonalnych w województwie śląskim*. Analizy RCAS, z. 3. Katowice. <https://rcas.slaskie.pl/download/content/61> [dostęp: 5.09.2020].
- Sławek T., 2009: *Miasto i jego kultura*. „Gazeta Wyborcza”, 17.09. <https://classic.wyborcza.pl/archiwumGW/7085421/MIASTO-I-JEGO-KULTURA> [dostęp: 10.11.2021].
- Słownik języka polskiego PWN, [b.d.]a: *Kolokwializm* [hasło]. <https://sjp.pwn.pl/sjp/kolokwializm;2563907.html> [dostęp: 15.12.2021].
- Słownik języka polskiego PWN, [b.d.]b: *Związek* [hasło]. <https://sjp.pwn.pl/szukaj/zwi%C4%85zek.html> [dostęp: 15.12.2021].
- Spórna T., 2014: *Województwo śląskie na tle granic byłego województwa bielskiego, częstochowskiego i katowickiego (granice gmin z 2013 r.)*. W: *Encyklopedia Województwa Śląskiego*. T. 1. Instytut Badań Regionalnych Biblioteki Śląskiej. https://ibrbs.pl/index.php/Plik:Wojewodztwo_ryc3.jpg [dostęp: 20.04.2024].
- Szostak P., 2020: *„Wyborcza” na 10. miejscu w Europie pod względem liczby cyfrowych prenumeratorów*, 1.10. <https://wyborcza.biz/biznes/7,177150,26359696,wyborcza-na-10-miejsku-w-europiew-liczbie-prenumeratorow.html> [dostęp: 23.03.2021].
- Śpiewak P., 2002: *Dyskurs*. W: *Słowniczek słów modnych i niemodnych (w humanistyce)*. „Res Publica Nowa”, październik. http://niniwa22.cba.pl/spiewak_slowniczek_slow_modnych_i_niemodnych.html [dostęp: 24.03.2019].
- tw, 2018a: *Fakt.pl liderem, SE.pl bliżej Wyborcza.pl, mocno w górę serwis „Przeglądu Sportowego” i Dziennik.pl (witryny gazet)*. Wirtualnemediapl, 4.04. <https://www.wirtu>

- alnemedia.pl/artukul/fakt-pl-liderem-se-pl-blizej-wyborcza-pl-mocno-w-gore-serwis-przegladu-sportowego-i-dziennik-pl-witryny-gazet [dostęp: 10.06.2021].
- tw, 2018b: *Pomorska.pl przed Dziennikzachodni.pl na czele serwisów regionalnych, mocno w górę Dziennikbałtycki.pl i Gazetakrakowska.pl (TOP20)*. Wirtualnemedia.pl, 27.08. <https://www.wirtualnemedia.pl/artukul/pomorska-pl-przed-dziennikzachodni-pl-na-czele-serwisow-regionalnych-mocno-w-gore-dziennikbałtycki-pl-i-gazetakrakowska-pl-top20> [dostęp: 7.02.2021].
- Wielki słownik języka polskiego*, [b.d.]: www.wsjp.pl [dostęp: 15.12.2021].
- Wyborcza.pl, 2023: *Wyborcza.pl z rekordową liczbą ponad 300 tysięcy prenumeratorów*. 11.01. <https://wyborcza.pl/reklama/7,183050,29345623,wyborcza-pl-z-rekordowa-liczba-ponad-300-tysiecy-prenumeratorow.html> [dostęp: 4.05.2024].

Wykaz wykresów, tabel, diagramów i rysunków

Spis wykresów

Wykres 1.	Liczba materiałów dziennikarskich dotyczących badanej problematyki w latach 2007–2018 (DZ: $N = 827$; GW: $N = 619$)	170
Wykres 2.	Udział procentowy tekstów dziennikarskich poruszających badaną problematykę w zebranym materiale w latach 2007–2018 (DZ: $N = 827$; GW: $N = 619$)	172
Wykres 3.	Liczba wywiadów i debat dotyczących problematyki metropolitalnej w badanych dziennikach w latach 2007–2018 (DZ: $N = 176$; GW: $N = 48$)	173
Wykres 4.	Liczba komentarzy i opinii czytelników dotyczących tematyki metropolitalnej w badanych dziennikach w latach 2007–2018 (DZ: $N = 40$; GW: $N = 69$)	174
Wykres 5.	Wywiady i debaty w „Dzienniku Zachodnim” ($N = 176$) dotyczące tematyki metropolitalnej w woj. śląskim w latach 2007–2018 z uwzględnieniem typu rozmówcy	177
Wykres 6.	Wywiady i debaty w „Gazecie Wyborczej” ($N = 48$) dotyczące tematyki metropolitalnej w woj. śląskim w latach 2007–2018 z uwzględnieniem typu rozmówcy	177
Wykres 7.	Typy polityków ($N = 149$) w wywiadach i debatach w „Dzienniku Zachodnim” dotyczących tematyki metropolitalnej w woj. śląskim w latach 2007–2018	178
Wykres 8.	Typy polityków ($N = 38$) w wywiadach i debatach w „Gazecie Wyborczej” dotyczących tematyki metropolitalnej w woj. śląskim w latach 2007–2018	178
Wykres 9.	Główne kategorie tematyczne w wywiadach i debatach w „Dzienniku Zachodnim” w latach 2007–2018 z uwzględnieniem liczby słów ($N = 49359$)	189

Wykres 10. Główne kategorie tematyczne w wywiadach i debatach w „Gazecie Wyborczej” w latach 2007–2018 z uwzględnieniem liczby słów ($N = 22645$)	189
Wykres 11. Podgrupy tematyczne kategorii „metropolia jako instytucja” w wywiadach i debatach w „Dzienniku Zachodnim” w latach 2007–2018 z uwzględnieniem liczby słów ($N = 47585$)	191
Wykres 12. Podgrupy tematyczne kategorii „metropolia jako instytucja” w wywiadach i debatach w „Gazecie Wyborczej” w latach 2007–2018 z uwzględnieniem liczby słów ($N = 21195$)	191

Spis tabel

Tabela 1. Liczebność tekstów w „Gazecie Wyborczej” i „Dzienniku Zachodnim” z uwzględnieniem typu materiału w latach 2007–2018	168
Tabela 2. Udział polityków lokalnych w wywiadach i debatach dotyczących tematyki metropolitalnej w woj. śląskim w latach 2007–2018 (DZ: $N = 86$; GW: $N = 32$)	179
Tabela 3. Klasyfikacja tematów podejmowanych w artykułach w latach 2007–2018 (DZ: $N = 651$; GW: $N = 571$)	184
Tabela 4. Metafora gry strategicznej wraz z wyjaśnieniem kontekstowym	365
Tabela 5. Ramowanie funkcjonowania Górnośląskiego Związku Metropolitalnego w „Dzienniku Zachodnim” i „Gazecie Wyborczej”	371
Tabela 6. Ramowanie procesu starań o ustawę metropolitalną w „Dzienniku Zachodnim” i „Gazecie Wyborczej”	395

Spis diagramów

Diagram 1. Główne kategorie tematyczne materiałów w „Dzienniku Zachodnim” i „Gazecie Wyborczej”	183
Diagram 2. Obraz „metropolia podzielona” w wątkach dotyczących tożsamości instytucji	271
Diagram 3. Rama konfliktu w badanych artykułach z „Dziennika Zachodniego” i „Gazety Wyborczej” z uwzględnieniem zaangażowanych w spór stron	340

Spis rysunków

Rysunek 1. Województwo śląskie od 1999 roku – podział na ziemie śląskie i małopolskie	124
Rysunek 2. Konurbacja śląsko-zagłębiowska – podział na ziemie śląskie i małopolskie	125
Rysunek 3. Województwo śląskie na tle granic byłego województwa bielskiego, częstochońskiego i katowickiego (granice gmin z 2013 roku)	126
Rysunek 4. Kalendarium wydarzeń towarzyszących tematyce metropolitalnej w badanej prasie	421

Indeks osobowy*

A

André-Larochebouvry Danielle 166
Angelovski Isabelle 99
Ansell Chris 146
Appadurai Arjun 108
Ashworth Gregory 108
Augé Marc 70, 71

B

Babbie Earl 155
Bal Mieke 104
Barczak Andrzej 326
Bartmiński Jerzy 79, 83, 193, 385
Bartyła Damian 367
Bassand Michel 17, 43
Baudrillard Jean 92, 105
Bauman Zygmunt 63, 312
Bell Allan 88
Benford Robert 163, 164, 341, 390
Berelson Bernard 157
Berger Peter L. 64
Bieńkowska Elżbieta 219, 323
Błaszczak Mariusz 251
Błaszczyk Mateusz 39, 42, 49, 102, 106,
108, 110
Boni Michał 204–206, 221

Bourdieu Pierre 24, 74, 77, 108
Bożek Arka 123
Bukowski Andrzej 138–140, 418

C

Carey James 89, 90
Cassirer Ernest 66
Castells Manuel 71, 130
Castoriadis Cornelius 105
de Certeau Michel 104
Chęciński Arkadiusz 179, 251, 252, 263,
265, 296, 298, 299, 365
Chyła Tadeusz 282
Clark Greg 293
Cooley Charles H. 89
Czachur Waldemar 79, 80, 161
Czech Wojciech 241
Czepczyński Mariusz 39, 40
Czyż Teresa 41, 116
Czyżewski Marek 77, 91, 92, 96, 161, 162,
167, 180, 352, 416, 434

D

Daley Barbara 83
Dewey John 89
van Dijk Teun 23, 74, 75, 77, 79, 95, 162

* W indeksie uwzględniono nazwiska osób występujących w tytułach cytowanych artykułów prasowych.

Duda Andrzej 141, 151, 207, 208, 212, 225, 233, 372, 284, 387, 388, 421, 424
Duda Beata 40, 66, 73, 87
Durkheim Émile 64, 81, 84, 89
Dymnicka Małgorzata 13, 66, 71, 102, 109, 400
Dziedzic Grażyna 366, 367
Dziuba Andrzej 216, 218, 222, 243, 262, 351, 366

E

Entman Robert 35, 163, 164

F

Fairclough Norman 74, 75, 161, 359
Farr Robert M. 33, 81, 84
Foucault Michel 23, 33, 71, 74, 75-77
Frankiewicz Zygmunt 142, 144, 205, 222, 223, 243, 284, 365, 366
Frémont André 20, 68, 186, 307

G

Gadamer Hans-Georg 95
Gamson William 24, 35, 342, 95-97, 164
Gash Alison 146
Gerbner George 157
Gerlich Marian G. 121
Giddens Anthony 70
Gitlin Todd 98
Goffman Erving 89, 95, 96
Gorzeliński Jerzy 128, 376, 377
Górski Kazimierz 250, 251, 258
Grymowicz Maciej 241

H

Habermas Jürgen 88
Hałas Elżbieta 77
Harvey David 56, 65, 110
Hibszer Adam 114, 129, 140, 142
Holm Kurt 157
Hübner Peter 157
Huizinga Johan 89, 90

J

Jacyno Małgorzata 78
Jałowiecki Bohdan 39, 42-45, 49, 63-65, 137, 325
Jedlecki Przemysław 150, 264
Johnson Mark 83, 359, 360

K

Kaczmarek Tomasz 15, 19, 39, 41, 54-56, 61, 110, 111
Kaczyński Jarosław 213, 388, 406, 421
Kadłubek Zbigniew 220
Karnowski Jacek 397
Karolczak Kazimierz 237-239, 241, 246-248, 263, 264, 287, 295, 296, 298-300, 398, 401, 403, 404, 407, 408
Karpieńska Grażyna E. 100
Kaszak Grzegorz 263, 397
Kik Kazimierz 223
Kłoskowska Antonina 89, 139
Knosala Ernest 217
Knox Paul L. 47
Koj Piotr 257
Komorowski Bronisław 205, 387
Kononowicz Krzysztof 385
Kopacz Ewa 207, 388

- Kopel Marek 237, 238, 243, 246, 247, 403
- Kostempski Dawid 144, 179, 219, 223, 237, 256, 262, 267, 283, 292, 293, 296, 361, 366, 398
- Kotala Andrzej 224, 246, 262, 298, 365
- Kowalski Sergiusz 77, 91, 92
- Krupa Marcin 151, 222, 223, 245, 246, 264, 265, 287, 298, 313, 328, 367, 399, 400, 405-407
- Krzysztofik Robert 115, 116, 118
- Kuczera Piotr 261
- Kulas Piotr 327
- Kulesza Michał 46, 217
- Kutz Kazimierz 123, 203, 219, 220, 245, 269, 303, 405
- L**
- Laclau Ernesto 74
- Lakoff George 83, 95, 359, 360
- Lasok Edward 367
- Lasswell Harold 16, 86, 157
- Lefebvre Henri 65, 66, 110, 417
- Lenartowicz Gabriela 291
- Lewicka Maria 102
- Libura Hanna 102
- Löw Martina 68
- Luckmann Thomas 64
- Ł**
- Łukaszczyk Zygmunt 216
- Łukowski Wojciech 109
- M**
- Majer Andrzej 46, 68, 69
- Makarucha Aleksandra 331
- Mańka-Szulik Małgorzata 226, 237, 238, 262, 298, 299, 366
- Marchaj Roman 114, 146-148, 151, 234
- Markowski Tadeusz 41, 43, 49, 116
- Marszał Tadeusz 41, 43, 49, 116
- Martysz Czesław 216, 293
- Matusiewicz Adam 220, 221
- Mayntz Renate 157
- Mead George H. 89
- Mejer Krzysztof 261, 267
- Michałowska Marianna 99, 104, 105
- Mickiewicz Adam 402
- Mikuła Krzysztof 217, 261, 264, 351
- Moczkowska Aneta 241, 297
- Modigliani Andre 24, 35, 95-97, 164, 342
- Moscovici Serge 33, 81, 82
- Moszyński Janusz 218, 219, 259, 261, 290
- Mouffe Chantal 74
- Muzyczyszyn Jan 229
- Mysliwiec Małgorzata 206
- N**
- Norberg-Schulz Christian 102
- Noyer Jacques 101
- O**
- Olbrycht Jan 244, 266
- Ostalecki Adam 237, 239, 406
- Osyra Grzegorz 258
- P**
- Pagès Dominique 13, 105
- Park Robert E. 89

Petrzyn Jacek 140, 142
 Piech Rafał 367
 Pietrzykowski Tomasz 216, 218, 226,
 244, 250, 261, 290, 294, 297, 298, 331,
 343, 344, 350, 352, 400, 410, 411
 Piotrowski Andrzej 77, 91, 92, 109, 161,
 167
 Podraza Zbigniew 366
 Polaczek Jerzy 213, 237
 Popiel Piotr 219, 241
 Pyka Robert 14, 15, 17, 48, 49, 52, 53, 69,
 70, 72, 86, 114, 135, 136, 138, 140, 145–
 148, 152, 153, 234, 245, 331, 415

R

Raoul Bruno 101
 Regulski Jerzy 216
 Relph Edward 70
 Rothenbuhler Eric 89, 90
 Runge Jerzy 115, 140, 142
 Rybicki Paweł 66

S

Saługa Wojciech 225, 297, 405
 Sassen Saskia 47, 105, 292
 Schetyna Grzegorz 220
 Silbert Paweł 235, 258, 294, 367
 Simmel Georg 40
 Skworec Wiktor 210, 224, 396
 Sławek Tadeusz 15
 Słupik Tomasz 405
 Smolorz Michał 282, 345, 357,
 358
 Smolorz Paweł 251
 Snow Dawid 163, 164, 341, 390
 Soldatos Payanotis 44

Soja Edward 40, 65, 66
 Spyra Piotr 217
 Stania Andrzej 344
 Szczepański Marek S. 17, 43, 45, 114, 117,
 123, 128, 129, 132, 290, 300, 327, 329,
 353, 399
 Szlachetko Jakub H. 18, 54, 195
 Szmeja Maria 123
 Szwed Robert 81, 82, 84
 Szydło Beata 209, 210, 226, 388

Ś

Śmigieński Bogusław 219, 244

T

Thompson John B. 56, 158
 Tkocz Maria 117, 128
 Toffler Alvin 131
 Tomanek Robert 294
 Tomczykowski Tomasz 220, 221
 Touraine Alain 86
 Trutkowski 109, 360
 Tuan Yi-Fu 66, 70, 100

U

Urbańczyk Roman 242, 290, 295
 Uszok Piotr 142, 221, 243, 344, 253,
 280

V

Vidal de La Blache Paul 64

W

Waligórski Andrzej 382
 Wallis Aleksander 308
 Waszkiewicz Jan 101

Weber Max 50, 89
Weichhart Peter 109
Wieczorek Jarosław 224, 225, 299
Winch Peter 74
Wittgenstein Ludwig 74
Wodak Ruth 23, 74, 161
Wojtyła Jan 298
Wódz Jacek 66, 67, 117, 120, 127, 140, 250,
325
Wódz Kazimiera 120, 117

Wójcik Marek 213, 223, 225
Wójcik Michał 224–226, 299, 378

Z

Zasada Marcin 154, 213, 295
Znaniński Florian 22, 68, 109
Zuzańska-Żyśko Elżbieta 17, 39, 40, 42,
43, 46, 114, 115, 129, 131–133, 142, 145,
315, 324
Zygmunt Agata 211, 312, 365

Creating the Metropolis GZM: Between the Institution and the Space of Social Narrative

Summary

The monograph explores the formation of the Metropolis GZM (Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia) as a result of ongoing metropolisation process and its institutionalisation. The study investigates to what extent this functional area – lacking formal recognition in the country's administrative division – can become the lived space, an element of shared consciousness, and a territorial point of reference, ultimately serving as the foundation for a common metropolitan identity among its residents. The book focuses on the largely underexplored cultural and symbolic dimensions of metropolisation, revealing the meanings ascribed to the metropolis through linguistic representations. To achieve this, a comprehensive analysis of local press articles from 2007 to 2018 was conducted, tracing the evolution of metropolitan discourse, identifying the key actors, and mapping the dominant themes shaping collective representations. By combining quantitative and qualitative methods, the study captures the media-driven formation of metropolitan collective consciousness, highlighting its content, conditions and limitations. The monograph also documents the course of a unique social experiment – the establishment, through dedicated legislation, of Poland's first metropolitan union – the success of which may play a pivotal role in shaping future administrative reforms in other Polish metropolitan areas.

The structure of the monograph consists of six chapters. The first serves as an introduction to the research topic, outlining the conceptual framework of metropolisation and defining the key terms such as “metropolis” and “metropolitan area.” This process is analysed through four primary dimensions: functional, spatial, networked and institutional. The institutional dimension, in particular, provides a starting point for reflections on public support for the metropolitan governance structure and the level of public awareness regarding its functioning.

The second chapter examines the potential influence of discourse on public consciousness, as symbolic representations imbue the metropolitan space with various meanings, shaping collective imagination. The analysis draws on theories of social space and place-making, linking reflections on the metropolitan area – both its physical and imagined aspects – to cognitive foundations governing the formulation and reception of messages. The study focuses on discourse as both a system of knowledge/power in Foucault's perspective and a vehicle for social representations in Farr and Moscovici's conception. The introduction of the original category of “metropolitan discourse” allows for a characterization of its key functions and dimensions, considering the specific medium through which it is conveyed – the press. The chapter concludes with an examination of the relations between the discourse, the inhabitants' identity, and the identity of the city.

The third chapter provides historical and cultural context for the development of the metropolitan area and its managing institutions, specifically the Upper Silesian Metropolitan Union and the Metropolis GZM. This discussion integrates the symbolic dimension of

metropolitan space – rooted in historical meanings – with its political and administrative sphere, materialized through the emergence and expansion of governance structures.

The fourth chapter presents the research methods and techniques employed in the study, as well as the sample selection and the characteristics of the collected press material. The fifth chapter presents the research findings divided into three parts, each referring to a given methodological orientation. The first approach involves a quantitative content analysis aimed at illustrating the dynamics and intensity of metropolitan discourse between 2007 and 2018, distinguishing between journalistic texts and reader comments which serve as responses to the discourse produced by symbolic elites in the press. The second section of the analytical chapter examines the substantive content of thematic categories, issues, and debates concerning the metropolisation process in the Silesian Voivodeship, as identified in the press material. The third part, drawing on the theoretical and methodological frameworks of discourse analysis and framing analysis, identifies discursive mechanisms that establish specific, recurring conventions for representing metropolitan issues, which permeate dominant themes. This section also considers the persuasive power of press articles as a crucial factor in shaping public perceptions of metropolisation in the region.

The monograph concludes in the sixth chapter with reflections on the image of the metropolis as conveyed by the press. It emphasises the significant role of the press not only as a potential tool for shaping public awareness of metropolisation but also as an active participant in and catalyst of this process. The final section outlines future research directions and prospects for fostering “metropolitan citizenship.”

Créer la Métropole GZM : entre l'institution et l'espace de la narration sociale

Résumé

Cette monographie explore la formation de la Métropole de la Haute Silésie et de Zagłębie (la Métropole GZM, *Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia*) en tant que résultat du processus de métropolisation en cours et de son institutionnalisation. L'étude examine dans quelle mesure cet espace fonctionnel – ne bénéficiant pas d'une reconnaissance officielle dans la division administrative du pays – peut devenir un espace vécu, un élément de conscience collective et un point de référence territorial, servant ainsi de fondement à une identité métropolitaine commune de ses habitants. L'ouvrage se concentre sur la dimension culturelle et symbolique de la métropolisation, encore peu étudiée, en révélant les significations attribuées à la métropole à travers les représentations linguistiques. À cette fin, une analyse approfondie de la presse locale entre 2007 et 2018 a été réalisée afin de retracer l'évolution du discours métropolitain et d'identifier ses acteurs ainsi que les principaux thèmes structurant les représentations collectives. En combinant des méthodes quantitatives et qualitatives, l'étude vise à saisir le processus de formation médiatique de la conscience métropolitaine collective, en mettant en lumière son contenu, ses conditions et ses limites.

La monographie documente également le déroulement d'une expérience sociale inédite – la création par la loi de 2017 de la première communauté métropolitaine en Pologne « *Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia* » – dont le succès pourrait jouer un rôle déterminant dans les futures réformes administratives d'autres espaces métropolitains du pays.

La monographie se compose de six chapitres. Le premier sert d'introduction au sujet de recherche, en définissant le cadre conceptuel de la métropolisation et en précisant les notions clés de « métropole » et d'« espace métropolitain ». Ce processus est analysé à travers quatre dimensions fondamentales : fonctionnelle, spatiale, de réseau et institutionnelle. La dimension institutionnelle constitue plus spécifiquement le point de départ d'une réflexion sur le soutien social à la structure de gouvernance métropolitaine et sur le niveau de connaissance des citoyens quant à son fonctionnement.

Le deuxième chapitre examine comment la conscience des habitants peut être influencée par le discours qui, au niveau symbolique, confère différentes significations à l'espace métropolitain et nourrit l'imaginaire collectif. L'analyse s'appuie sur les théories de la production de l'espace social et de la construction du lieu, en associant les réflexions sur l'espace métropolitain – dans ses dimensions physique et imaginée – aux fondements cognitifs qui régissent la formulation et la réception des messages. L'étude se concentre sur le discours, envisagé à la fois comme un système de savoir-pouvoir défini par Foucault et comme un vecteur de représentations sociales (voire d'images), dans la perspective de Farr et de Moscovici. L'introduction de la catégorie originale de « discours métropolitain » permet de caractériser ses principales fonctions et dimensions, en tenant compte du support spécifique par lequel il est diffusé : la

presse. Ce chapitre se termine par l'analyse des relations entre le discours, l'identité des habitants et celle de la ville.

Le troisième chapitre apporte un éclairage historique et culturel sur le processus de formation de l'espace métropolitain et de ses structures de gouvernance, en particulier l'Union métropolitaine de Haute-Silésie (*Górnśląski Związek Metropolitalny*, GZM) et la Métropole de la Haute Silésie et de Zagłębie (*Górnśląsko-Zagłębiowska Metropolia*). Cette réflexion permet d'articuler la dimension symbolique de l'espace métropolitain, véhiculant des significations héritées du passé, avec sa sphère politico-administrative, incarnée par l'émergence et le développement des structures de gestion de cette zone.

Le quatrième chapitre présente les méthodes et techniques de recherche adoptées, ainsi que les critères de sélection de l'échantillon et les spécificités du corpus de presse étudié.

Le cinquième chapitre *démontre* les résultats de l'étude selon trois approches méthodologiques. La première repose sur une analyse quantitative du contenu, visant à illustrer la dynamique et l'intensité du discours métropolitain entre 2007 et 2018, en distinguant les articles journalistiques et les commentaires des lecteurs, perçus comme des réactions au discours des élites symboliques diffusé dans la presse. La deuxième partie de ce chapitre propose une structuration thématique du corpus, en identifiant les problématiques et les débats relatifs au processus de métropolisation en Voïvodie de Silésie. La troisième section du chapitre, fondée sur les cadres théoriques et méthodologiques de l'analyse du discours et de l'analyse de cadrage, met en évidence les mécanismes discursifs établissant des conventions récurrentes dans la représentation des enjeux métropolitains, qui imprègnent les thématiques dominantes. Cette partie prend également en compte la force persuasive des textes, considérée comme un facteur clé pouvant influencer les lecteurs dans leur perception de la métropolisation.

La monographie s'achève dans le sixième chapitre par une réflexion sur l'image de la métropole telle qu'elle est véhiculée par la presse. L'étude souligne le rôle essentiel de celle-ci, non seulement comme un outil potentiel de structuration de la conscience collective sur le processus de métropolisation, mais aussi comme un acteur à part entière et un catalyseur des transformations métropolitaines. Enfin, la conclusion ouvre des perspectives d'analyses futures et envisage les possibilités de développement d'une «citoyenneté métropolitaine» à l'avenir.

Redaktor
Magdalena Kopec

Autorka ilustracji na okładce
Monika Hartman

Autorka zdjęcia profilowego na okładce
Małgorzata Dymowska (CKM UŚ)

Projekt okładki
Tomasz Tomczuk

Projekt makiety
Zofia Oslislo-Piekarska

Redakcja techniczna, łamanie
Paulina Dubiel

Korekta
Marzena Marczyk

Redaktorzy inicjujący
Marcin Buczyński i Przemysław Pieniążek

Nota copyrightowa obowiązująca do 31.12.2026:

Copyright © 2025 by Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

Wszelkie prawa zastrzeżone

Sprzymyamy otwartej nauce

Od 1.01.2027 publikacja dostępna na licencji Creative Commons

Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-SA 4.0)

 <https://orcid.org/0000-0002-4062-0947>

Neuve-Église, Zuzanna

Tworzenie Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii

: pomiędzy instytucją a przestrzenią społeczną

narracji / Zuzanna Neuve-Église. – Wydanie I.

– Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu

Śląskiego, 2025

<https://doi.org/10.31261/PN.4262>

ISBN **978-83-226-4535-2**

(wersja drukowana)

ISBN **978-83-226-4513-0**

(wersja elektroniczna)

Wydawca

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

ul. Jordana 18, 40-043 Katowice

<https://wydawnictwo.us.edu.pl>

e-mail: wydawnictwo@us.edu.pl

Wydanie I. Liczba arkuszy drukarskich: **32,25**. Liczba arkuszy wydawniczych: **33,5**. PN **4262**. Cena **109,90 zł** (w tym VAT). Publikację wydrukowano na **Munken Polar 100 g, vol. 113**. Do składu użyto kroju pisma **Maecenas** (autorstwa Michała Jarocińskiego). Druk i oprawę wykonano w drukarni volumina.pl Sp. z o.o. (ul. Księcia Witolda 7-9, 71-063 Szczecin)

Autorka niezwykle skrupulatnie opisuje zmieniającą się tematykę przekazów prasowych i kształtowanie się narracji na temat GZM. Warto zagłębić się w świat zrekonstruowany przez dr Zuzannę Neuve-Église, by móc odkrywać nie tylko proces wytwarzania „świadomości metropolitalnej”, ale także role dziennikarzy i prasy lokalnej w tym procesie. Ta praca z całą pewnością wzbogaci studia miejskie, będzie też istotną pozycją dla śląskoznawców.

Z recenzji wydawniczej dr. hab. Macieja Kowalewskiego prof. US

* * *

Na wysoką ocenę zasługują walory teoretyczne pracy w postaci przedstawienia swoistej i bardzo oryginalnej kategorii „dyskursu metropolitalnego” (o charakterze transdyscyplinarnym) i bardzo słabo dotąd zbadanej symbolicznej stronie metropolii wraz z metodologią jej badania. Tym samym będzie ona z pewnością z zainteresowaniem przyjęta przez naukowców przedstawicieli dyscyplin zajmujących się szeroko rozumianą problematyką urban/metropolitan studies. Praca ma także niezaprzeczalne walory aplikacyjne. Jako że proces instytucjonalnej metropolizacji nie jest zakończony nie tylko w województwie śląskim, ale i w innych regionach miejskich, co spotkać się może z zainteresowaniem w całej Polsce, zarówno samorządowców, jak i przedstawicieli mediów.

Z recenzji wydawniczej prof. dr. hab. Tomasza Kaczmarka

PATRONAT

DZIENNIK
ZACHODNI.PL

Cena 109,90 zł (w tym VAT)

ISBN 978-83-226-4513-0

9 788322 645130

Więcej informacji

